

.tr

Yunus Emre
Enstitüsü

YURT DIŞINDAKİ EN BÜYÜK 23 NİSAN'A YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ İMZASI

*Yunus Emre Institute's signature
to the biggest April 23rd abroad*

18

KAPAK / COVER

DÜNYA ÇOCUKLARI 23 NİSAN'I KUTLADI

Children of the World Celebrated the April 23rd

KAPAK / COVER

USTADAN SIRLAR / MASTER SECRETS

42

USTADAN SIRLAR / MASTER SECRETS

KAPILARI AÇAN, GÖNÜLLERİ FETHEDEN BİR TATLI
KEYİF: LOKUMA Sweet Delight Opening Doors And Conquering
Hearts : Turkish Delight

YEŞİL MAVİ TÜRKİYE / BLUE GREEN TURKEY

48

YEŞİL MAVİ TÜRKİYE / BLUE GREEN TURKEY

İMBATIN SEVDİĞİ EGELİ

Aegean Town Shifted By İmbat

URLA

ZANAAT / CRAFT

64

ZANAAT / CRAFT

GAZİANTEP EL SANATLARINDA ZENGİN BİR MOZAIK
SUNUYOR

Gaziantep Offers Rich Mosaic for Handicrafts

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ TÜRKİYE'NİN KÜLTÜR DERGİSİ Magazine of Culture of Turkey

Yunus Emre Enstitüsü Başkanı

President of Yunus Emre Institute

Prof. Dr. Şeref Ateş

Genel Yayın Yönetmeni

Executive Editor

Şenol Selçuk Turan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Editor in Chief

Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz

Editörler

Editors

Ceyda Obruk

Büyüamin Demir

Yönetim Yeri

Management Location

Anafartalar Mah. Atatürk Bulvarı No:11 Ulus, Ankara

İletişim

Contact

E-posta: iletisim@yee.org.tr

Tel: +90 312 309 11 88

Faks/fax: +90 312 309 16 15

/yeeorgtr /yeeorgtr

/yeeorgtr /user/yeeorgtr

/+yeeorgtr/videos /yeeorgtr

Baskı-Cilt

Printing and Binding

Soylu Matbaa Yayın Kırtasiye San.Tic.Ltd.Şti

Maltepe Mah. Litros Yolu sk. 2. Matbaacılar Sitesi No:

ZB23 34010 Zeytinburnu/İstanbul

Tel: 0 212 544 34 34

S2 Uluslararası Medya ve Stratejik Araştırmalar Ltd. Şti.

Yayın Grubu Başkanı

President

Ahmet Utku

Finans Koordinatörü

Finance Coordinator

Hakan Çetin

Editoryal Koordinatör

Deputy Editorial Coordinator

Nagehan Aydın

nagehanaydin@hossajans.com.tr

Sorumlu Müdür

Manager

Özden Yorgancı

ozdenyorganci@hossajans.com.tr

Görsel Editör

Visual Editor

Ebru İnal

ebruinal@hossajans.com.tr

İngilizce

English

Net Tercüme

Katkıda Bulunanlar

Contributors

Selin Akgün, Ferhat Makasçı, Beril Şen,

Ela Demirciler, Tarık Er, Türkan Balaban, Işıl Artış

Tasarım

Design

www.hossajans.com.tr

HOSSAJANS

S2 Uluslararası Medya ve Stratejik Araştırmalar Ltd. Şti.

Via Green, Mustafa Kemal Mah. 2079. Sok. No: A/44 Eskişehir Yolu,

Çankaya/ANKARA

Tel: +90 312 417 14 15 / 417 14 20

Faks: +90 312 417 14 94

www.hossajans.com.tr / www.s2medya.com.tr

Tr dergisinde yayımlanan yazı, fotoğraf ve çizimlerden yayıncının izni olmadan ve kaynak belirtilmeden tam ya da parça alınılabilir.

No teks, photographs or illustrations from 'tr' Magazine may be reproduced either in full or summary

Without acknowledging the source and without prior permission from the Publisher.

ISSN 2149-3170

Prof. Dr. Şeref ATEŞ

DEĞERLİ .TR OKUYUCULARI

VALUED .TR MAGAZINE READERS

TR Dünyanın dört bir köşesindeki farklı medeniyetlerle Türkiye arasında irtibat kurmayı, ülkemiz ile farklı kültürler arasındaki merak duygusunu ve ilgiyi güçlendirmeyi amaçlayan Yunus Emre Enstitüsü, bu amaç doğrultusunda dünyanın farklı şehirlerindeki 134 irtibat noktasında faaliyetlerine devam ediyor.

Bu faaliyetlerden, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı; hem ülkemizde hem de Bosna-Hersek'ten Almanya'ya, Arnavutluk'tan Ürdün'e, Sudan'dan Hollanda'ya kadar birçok ülkede Yunus Emre Enstitüsünün ev sahipliğinde heyecan ve coşkuyla kutlandı. Bir kısmına benim de katıldığım yurt dışındaki kutlamalarda çeşitli ülkelerden binlerce çocuğun görülmeye değer coşkusu, neşesi ve birlikteliği yarınlığımız adına benim için ümit tazeleyici, ülkemiz adına gurur verici oldu.

Yukarıda sözünü ettiğim diğer ülkeler ile irtibat kurma noktasında Türkçe, elbette önemli bir rol üstlenmektedir. Yurt dışında her yıl binlerce kişi, çeşitli vesilelerle Türkiye'ye ilgi duymakta, bu sayede Yunus Emre Enstitüsü Türk Kültür Merkezlerinde Türkçe öğrenmektedirler. Kısa bir süre önce Enstitü tarafından internet tabanlı "Türkçe Öğretim Portalı" geliştirilmiş, zaman ve mekân sınırlayıcılığı olmaksızın

www.learnturkish.com adresinde Türkçe öğrenmek isteyen herkesin erişimine açılmıştır. Böylelikle Enstitü merkezinin henüz bulunmadığı ülkelerdeki Türkçe öğrenme talebine de internetin imkânlarıyla yanıt verilmiş oldu. Bir yıldan kısa bir sürede Türkçe Öğretim Portalı üzerinden Türkçe öğrenenlerin sayısı 100 bini aştı. Ankara'da gerçekleştirilen Türkçe Öğretim Portalinin tanıtım toplantısını teşrif eden Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Prof. Dr. Numan Kurtulmuş, insanı insan yapan en önemli hususlardan birinin dil olduğuna ve büyük medeniyetlerin dil vasıtasıyla kurulduğuna dikkat çekerek konunun önemini "Dili gönülle birleştirip gönülle konuşabilen, asırlar boyunca dünyanın her yerinde gönül dilini geliştiren bir milletin çocuklarıyız. Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe ile ilgili faaliyetlerini iftiharla izliyor ve destekliyoruz." sözleriyle vurguladı.

Türkçe Öğretim Portalı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı hakkında zengin içerikli yazılarıyla; Türk mutfağının lezzetleri, Türk düşünce ve edebiyat dünyasının önemli kalemlerinin tanıtıldığı bu sayıyı istifade ve beğenilerinize sunmaktan mutluluk duyuyorum.

Bir sonraki sayıda görüşmek dileğiyle...
Selam ve muhabbetlerimle.

EN Aiming to establish contacts between Turkey and the different civilizations of the world's four corners, to strengthen the interest and curiosity between our country and different cultures, the Yunus Emre Institute continues to operate towards this purpose within 134 points of contact in different cities of the world.

Among these activities, the April 23rd National Sovereignty and Children's Day was celebrated enthusiastically in our country and in many other countries from Bosnia and Herzegovina to Germany, from Albania to Jordan, and from Sudan to Holland, hosted by the Yunus Emre Institute. The joy, happiness and the union of the thousands of children from various countries who were part of the celebrations abroad, in some of which I have participated, was hopeful for me in the name of our future and made our country proud.

Turkish certainly plays an important role at the point of contact with the other countries mentioned above. Every year thousands of people abroad become interested in Turkey on several occasions, whereby they learn Turkish at the Turkish Cultural Centers of the Yunus Emre Institute. Recently, an Internet-based "Turkish Teaching Portal" has been developed by the Institute and it has been opened to the use of everyone who wants to learn

Turkish at **www.learnturkish.com** without the limitations of time and location. In this way, the Institute has responded to the demand for learning Turkish in the countries where the Institute does not have any centers yet. In a short period of less than a year, the number of users who learn Turkish through the Turkish Teaching Portal has exceeded 100.000. The Honorable Minister of Culture and Tourism Prof. Dr. Numan Kurtulmuş who participated in the introductory meeting of the Turkish Teaching Portal in Ankara said, "We are the children of a nation that is able to speak with heart and soul and to develop the language of hearts throughout the world for centuries. We are proud to follow and support the activities of Yunus Emre Institute related to the Turkish language," drawing attention to the fact that one of the most important issues that make a human is a language and that, great civilizations are established through language.

I am delighted to present this issue, in which the tastes of the Turkish cuisine, the important names of the Turkish thought and literature world are introduced with rich content about the Turkish Teaching Portal and the April 23rd National Sovereignty and Children's Day, to your enjoyment and appreciation.

In hopes of seeing you in the next issue...
Greetings and sincerely.

“TÜRKÇE ÖĞRETİM PORTALI” TANITILDI “Turkish Learning Portal” was introduced

TR Kültür ve Turizm Bakanı Prof. Dr. Numan Kurtulmuş ve Yunus Emre Enstitüsü (YEE) Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş'in katılımları ile “Türkçe Öğretim Portalı” tanıtım toplantısı Ankara'da gerçekleştirildi.

Türk dilini ve kültürünü dünyanın pek çok ülkesine taşıyan YEE, Türkçeyi yabancı dil olarak zaman ve mekândan bağımsız öğrenme imkânı sunan “Türkçe Öğretim Portalı” ile Enstitü merkezi bulunmayan noktalarda da 100 bini aşkın kişiye ulaştı. 2017 Şubat ayında uygulamaya konulan çevrimiçi eğitim programı “Türkçe Öğretim Portalı” bir yılını tamamlamasının ardından kamuoyuna tanıtıldı. Portalin çalışma prensiplerinin ve tekniklerinin yanı sıra hitap edilen kitlenin ve yeni hedeflerin paylaşıldığı tanıtım toplantısında, yabancı öğrenciler de sahne aldı. “Türkçe bizim için kardeşlik dili oldu.” diyen öğrenciler, Türkçe öğrenme ve Türkiye serüvenlerini paylaştılar.

EN The publicity meeting of the “Turkish Learning Portal” was realized with the participation of Minister of Culture and Tourism Prof. Dr. Numan Kurtulmuş and President of the Yunus Emre Institute (YEE) Prof. Dr. Şeref Ateş in Ankara. The YEE that has carried the Turkish culture and language to many countries of the world has reached to over 100 thousand people also in the points where it does not have any centers via the “Turkish Learning Portal” that offers the opportunity to learn Turkish as a second language independently of time and location. The online learning program “Turkish Learning Portal” that was launched in February 2017 was introduced to the public following the completion of its first year. The foreign students also took place during the publicity meeting where the working principles and techniques of the portal, as well as the mass that was addressed and the new targets were introduced. The students who said that “Turkish has become the language of friendship to us,” shared their Turkey and Turkish learning adventures.

Türkçe ile gönül köprüleri kuruyoruz

Öğrencilerin paylaşımlarının ardından konuşma yapan Kültür ve Turizm Bakanı Prof. Dr. Numan Kurtulmuş öncelikli olarak YEE'nin faaliyetleri hakkında değerlendirmelerde bulundu. YEE'nin Türkiye'nin yumuşak gücünü temsil eden bir kurum olarak faaliyetlerini genişletmesi ve çeşitlendirmesinin her türlü takdirin üstünde olduğunu ifade ederek konuşmasına başlayan Bakan Kurtulmuş, YEE'nin faaliyetlerinin artarak devam edeceğini söyledi. İnsanı insan yapan en önemli hususlarda birinin dil olduğunu dile getiren Kurtulmuş: “Dil insanlığına bahşedilmiş en önemli şeydir. Türkçeyi gönülden konuşabilen bir millet olduğumuz için dilimiz övünç kaynağımızdır. Dil gönülle birleştirip gönülle konuşabilen, asırlar boyunca dünyanın her yerinde gönül dilini geliştiren bir milletin çocuklarıyız. YEE'nin Türkçe ile ilgili faaliyetlerini iftiharla izliyor ve destekliyoruz.” şeklinde konuştu. Büyük medeniyetlerin dil vasıtasıyla kurulduğuna dikkat çeken Kurtulmuş, YEE ile dünyanın her yerinde gönül dili Türkçe ile gönül köprüleri kurmaya devam edildiğini söyledi. Kültürel mirasımızın aktarılmasının dil ile mümkün olduğunu da belirten Bakan Kurtulmuş, güzel Türkçemizin hizmetkârı YEE'nin dünyanın her yerinde daha da iyisini yapabilmesi için gayret sarf edeceklerini kaydetti.

159 ülkede 100 bin kullanıcı

Programın açış konuşmasını gerçekleştiren Enstitü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş ise YEE'nin yurt dışında Türkiye'nin bilinirliğini, tanınırlığını ve itibarını artırmak üzere çalıştığını belirtti. Enstitünün bunu yaparken beş temel ekseninde çalışıldığını ifade eden Ateş, bunların; Türkçe öğretmek, kültürel etkileşimi artırmak, kurumsal kapasiteyi geliştirmek, kültürel diplomasi ve bilim diplomasisi alanında faaliyetler gerçekleştirmek olduğunu altını çizdi. 159 ülkeden yaklaşık 100 bin kullanıcıya ulaşan dünyanın en büyük Türkçe kursu “Türkçe Öğretim Portalı”nın yeni hedefinin 500 bin olduğunu kaydeden Prof. Dr. Şeref Ateş, portalin başarısından yola çıkarak 5 milyon kişiye de ulaşmasının mümkün olabileceğini dile getirdi. Program, “Türkçe Öğretim Portalı”ni kullanarak portal içinde en yüksek puanı alan kullanıcılara Prof. Dr. Numan Kurtulmuş tarafından ödül verilmesinin ardından sona erdi.

“Türkçe Öğretim Portalı”

2009 yılından bugüne dünyanın farklı yerlerinde açtığı 50'den fazla kültür merkeziyle, çeşitli meslek ve yaş gruplarındaki bireylere Türk dilini, kültürünü, sanatını ve tarihini tanıtan Yunus Emre Enstitüsü, çeşitli ülkelerdeki eğitim kurumları ve Türkoloji bölümleri ile yapılan iş birlikleri sayesinde de Türkçe öğretiminin yaygınlaşmasına katkı sunuyor. Sahada kazandığı tecrübelerden hareketle farklı yaş ve meslek grubundaki bireylere hitap eden eğitim materyalleri de tasarlayan Enstitü, zaman ve mekândan bağımsız olarak Türkçe öğretmek amacıyla “Türkçe Öğretim Portalı”ni hayata geçirdi. Seviyelere göre belirlenmiş kelime listeleri ve dil bilgisi yapılarını aşama aşama gösteren portal sayesinde Türkçe, dört temel dil becerisine dayanan etkinliklerle öğretilmektedir. Başlangıç seviyesi olan A1'den ileri düzey C1'e kadar farklı eğitim seviyeleri ile herkese hitap edebilen portal, dünyanın her yerinden, her kültürden ve her yaş grubundan kullanıcıya Türkçe öğrenme ve geliştirme imkânı veriyor.

We are building bridges between hearts through Turkish

Minister of the Culture and Tourism Prof. Dr. Numan Kurtulmuş who spoke after his students shared their adventures assessed the activities of the YEE primarily. Commencing his speech by expressing the importance of expanding and diversifying the activities of the YEE as an institution that represents the smooth power of Turkey, Minister Kurtulmuş said that the operations of the YEE will increasingly continue. Kurtulmuş, who expressed that one of the most significant elements what makes a human was a language said, “Language is the most important blessing bestowed upon the humankind. Our language is our pride because we are a nation that can speak it from the heart. We are the children of a nation that speaks from the heart by uniting language and hearts for centuries all over the world, developing the language of hearts. We are supporting and watching the Turkish-language-related activities of the YEE with pride.” Kurtulmuş who drew attention to the establishment of the great civilizations by means of language said that the bridges between hearts are being built around the world with the language of the heart, Turkish, via the YEE. Minister Kurtulmuş who stated that the conveyance of our cultural heritage will be possible through language, said that they will be spending efforts so the servant of our beautiful Turkish language, the YEE, will be able to do the best around the world.

100 thousand users in 159 countries

President of the Institute Prof. Dr. Şeref Ateş who realized the opening speech of the program stated that the YEE worked abroad to increase the recognition and prestige of Turkey. Expressing that the Institute works on five fundamentals, Ateş named them as realizing operations on the fields of teaching Turkish, increasing the cultural interaction, developing the corporate capacity, cultural diplomacy and scientific diplomacy. Prof. Dr. Şeref Ateş, who noted that the new target of the largest Turkish language course of the world “Turkish Learning Portal” that has reached to 100 thousand users in 159 countries is 500 thousand users, stated that reaching to 5 million users also would be possible by the portal's success. The program ended after the users who achieved the biggest scores within the portal by using the “Turkish Learning Portal” received their prizes from Prof. Dr. Numan Kurtulmuş.

“Turkish Learning Portal”

The Yunus Emre Institute that introduces the Turkish language, culture, arts, and history to individuals from different backgrounds and age groups in over 50 culture centers opened around the world since 2009 contributes to the popularization of the Turkish learning by means of the collaborations with the learning institutions and Turcology departments of various countries. The Institute that also designs educative materials appealing the individuals from different backgrounds and age groups by means of the experience gained in the field has materialized the “Turkish Learning Portal” to teach the Turkish language independently of time and location. Thanks to the portal that teaches the word lists, determined according to the advancement levels, and grammar in grades, the Turkish language is taught through the four basic linguistic activities. The portal that is able to address everyone via the different training levels from the beginners level of A1 to C1 offers the opportunity to learn and develop Turkish to the users from every culture and every age group around the world.

DÜNYADA NEVRUZ KUTLAMALARI

Newroz celebrations around the world

Mostar

T.C. Mostar Başkonsolosluğu, Yunus Emre Enstitüsü, Bosna Hersek Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı ve Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı TÜRKSOY'un iş birliğinde düzenlenen Nevruz etkinlikleri, Türk dünyasının renklerini Mostar'a taşıdı. 2018 Nevruz kutlamaları çerçevesinde Balkanlar'da gerçekleştirilen "Tüm Renkleriyle Türk Dünyası" konserlerinin üçüncüsü Bosna Hersek'in tarihi şehri Mostar'da gerçekleşti. Konserin açış konuşmasını yapan Mostar Başkonsolosu Zerrin Kandemir, baharın gelişini simgeleyen Nevruz konserine katılan sanatseverlere teşekkürlerini sunarken Bosna Hersek Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanı Elvira Dilberovic de etkinlikten duydukları memnuniyeti dile getirdi. Mostarlı sanatseverlerin yoğun ilgi gösterdiği konserde Türk dünyasının birbirinden yetenekli sanatçıları, rengârenk kıyafetleri ve danslarıyla unutulmaz anlar yaşattı. Etkinlik plaket takdimi ve hatıra fotoğrafı çekiminin ardından sona erdi.

Podgoritsa

21 Mart Çarşamba günü, Podgoritsa KIC Budo Tomovic Kültür Merkezi Salonunda, Türklerin kadim geleneği olan Nevruz Bayramı kapsamında Podgoritsa Yunus Emre Enstitüsü ve Azerbaycan-Karadağ Kültür ve Ekonomi Merkezi iş birliği, Türk Hava Yolları ve Azmont Investments'in sponsorluğuyla "21 Mart Nevruz Bayramı Konseri ve Dans Gösterisi" etkinliği gerçekleştirildi.

Mostar

The Newroz celebrations that were organized with the collaborations of the T.C. Consulate General in Mostar, the Yunus Emre Institute, Minister of Education and Science of Bosnia and Herzegovina Federation and the International Turkish Culture Organization TÜRKSOY carried the colors of the Turkish world to Mostar. The third of the concert series entitled the "Turkish World with all its Colors" that was realized in the Balkans within the scope of the 2018 Newroz celebrations took place in Mostar, a historical town of Bosnia and Herzegovina. Consul General of Mostar Zerrin Kandemir who gave the opening speech of the concert expressed her gratitude to the art lovers who attended the Newroz celebrations that herald the arrival of spring, while Minister of Education and Science of Bosnia and Herzegovina Elvira Dilberovic stated their appreciation of the event. The art lovers of Mostar showed great interest in the concert where the talented artists of the Turkish world had them experience unforgettable moments with their colorful costumes and dances. The event ended following the presentation of plaques and souvenir photography taken.

Podgoritsa

The "March 21st Newroz Concert and Dance Show" event was realized within the Newroz Day, an ancient tradition of the Turks, at the Podgoritsa KIC Budo Tomovic Culture Center's Hall with the collaborations of the Yunus Emre Institute of Podgoritsa and

Program açılışına Karadağ Sosyal ve Çalışma Bakanı Kemal Purışiç, T.C. Podgoritsa Büyükelçisi Serhat Galip, Azerbaycan Cumhuriyeti Karadağ Büyükelçisi Eldar Hasanov, Filistin Devleti Karadağ Büyükelçisi Rabii Hantouli, T.C. Podgoritsa Büyükelçiliği Müsteşarı Bleda Kaçar, Karadağ İstihdam Ajansı Müdürü Suljo Mustafiç, Podgoritsa Yunus Emre Enstitüsü Müdürü Vekili Can Güray, Azerbaycan-Karadağ Kültür ve Ekonomi Merkezi Müdürü Seyran Mirzazada, THY Podgoritsa Ofisi Menajeri Ferhat Atabey, Karadağ Hükümeti yetkilileri, milletvekilleri, yabancı ülke misyon temsilcilerinin yanı sıra 400'e yakın sanatsever katıldı. Programda sahne alan T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Ankara Türk Dünyası Müzik Topluluğu üyesi birbirinden değerli 10 sanatçı, Türk Dünyasının çeşitli coğrafyalarına ait ezgileri ve dansları Karadağlıların beğenisine sunarken, izledikleri müzik ve dans şöleni Karadağlı sanatseverlerden büyük beğeni topladı.

Tahran

Tahran Yunus Emre Enstitüsü (YEE), baharın gelişini müjdeleyen Nevruz coşkusu paylaşmak amacıyla 8 Mart 2018 tarihinde "Renkler ve Sesler Nevruz Konseri" düzenledi. Dünyanın birçok bölgesinde ilkbaharın müjdecisi olarak kutlanan kadim bir gelenek olan Nevruz kutlaması, bölge halklarının farklı müzikal değerlerini bir araya getirdi. İran, Türkiye, Afganistan ve Türkmenistan gibi ülkelerin müziklerinin sergilendiği konser, Tahran YEE'nin ev sahipliğinde gerçekleştirildi. İran, Türkiye, Türkmenistan, Azerbaycan, Özbekistan, Afganistan, Pakistan, Tacikistan, Kırgızistan ve Kazakistan olmak üzere on bölge müziğinin incelenmesi, müzisyenlerinin birlikte icrasının temini, bölge halklarının müzik yoluyla kaynaşması amacıyla hayata geçirilen "Renkler ve Sesler" projesi kapsamında daha önce de gerçekleştirilen konser dizisi bu defa Nevruz'a özel düzenlendi. Nevruz geleneğinin önemli unsurlarından biri olan Heft Sin sofrasının da kurulduğu konserde, sanatçılar Emir Hüseyini (tabla, tonbek, testi), Rüstem Heydari (balaban), Siyavuş Elahiniya (bağlama ve rebab), Zohre Abdüli (hanende, İran tamburu) ve Abdülnasir Zayedli (dotar) sahne aldı.

Azerbaijan-Karabakh Center of Culture and Economy and under the sponsorship of the Turkish Airlines and Azmont Investments on Wednesday, March 21st. Minister of the Social and Labour of Karabakh Kemal Purışiç, T.C. Ambassador to Podgoritsa Serhat Galip, Ambassador of the Azerbaijan Republic to Karabakh Eldar Hasanov, Ambassador of the State of Palestine to Karabakh Rabii Hantouli, Counsellor of the T.C. Embassy in Podgoritsa Bleda Kaçar, Director of Karabakh Employment Agency Suljo Mustafiç, Deputy Director of the Yunus Emre Institute of Podgoritsa Can Güray, Director of the Azerbaijan-Karabakh Center of Culture and Economy Seyran Mirzazada, Manager of the THY Podgoritsa Office Ferhat Atabey, Karabakh State officials, parliamentarians, foreign mission representatives and about 400 art lovers participated in the opening of the program. 10 precious artists, each a member of the TC Culture and Tourism Ministry General Directorate of Fine Arts Ankara Turkish World Music Society, performed in the program and presented the tunes and dances from the different geographies of the Turkish World to the taste of the people of Karabakh. The feast that was both visual and musical won the recognition of the art lovers of Karabakh.

Tehran

The Yunus Emre Institute (YEE) of Tehran organized the "Colors and Sounds Newroz Concert" to share the Newroz enthusiasm that heralds the arrival of spring on March 8, 2018. The ancient Newroz tradition, which is celebrated in many regions of the world as the herald of spring, brought the different musical values of the region's societies together. The concert where the music of the countries such as Iran, Turkey, Afghanistan, and Turkmenistan were performed was hosted by the YEE of Tehran. The concert series that was organized before within the "Colors and Sounds" project, which was materialized for the examination of the ten regional music, including of Iran, Turkey, Turkmenistan, Azerbaijan, Uzbekistan, Afghanistan, Pakistan, Tajikistan, Kyrgyzstan and Kazakhstan, provision of the joint performances by their musicians, and the socialization of the people of the region through music, was held specifically for the Newroz this time. Emir Hüseyini (tabla, tonbek, testi), Rüstem Heydari (balaban), Siyavuş Elahiniya (bağlama and rebab), Zohre Abdüli (hanende, Iranian tambour) and Abdülnasir Zayedli (dutar) performed in the concert where the Heft Sin table, an important element of the Nawroz tradition, was set.

GÖNÜLLERİ FETHEDEN BESTELER, AYA İRİNİ'DE YANKILANDI

Melodies that capture the hearts echoed at the Hagia Irene

TR Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Kültür ve Turizm Bakanlığı iş birliği ile Aya İrini'de "Sultan Bestekârlar" konseri düzenledi. Osmanlı sultanlarının bestelediği eserler, şef Musa Göçmen'in yönetiminde farklı ülkelerden gelen 12 müzisyenin de aralarında bulunduğu 35 kişilik bir orkestra tarafından icra edildi. Çok sayıda seçkin davetlinin izlediği konsere ney sanatçısı Bilgin Canaz ile kanun sanatçısı Tahir Aydoğdu da eşlik etti. "Colors of Anatolia - Anadolu'nun Renkleri" kültür sanat turnesi kapsamında gerçekleştirilen konser sonrası, Enstitü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş, Türkiye'nin kültürü ve geleneksel motiflerinin dünyanın beş kıtasında tanıtılması amacıyla düzenlenen pek çok projeden biri olan konserin, dünyanın farkı noktalarında icra edildiğini dile getirerek, olağanüstü bir ilgi görmesi nedeniyle Türkiye'de de 10 ülkeden gelen 12 müzisyenle sahnелendiğini belirtti. Dünyanın özlem duyduğu barış ve birlikte yaşama kültürünün merkezi ve beşiğinin İstanbul olduğuna dair mesaj taşıyan konsere, mekân olarak dördüncü yüzyılda inşa edilen

EN The Yunus Emre Institute (YEE) organized the "Sultan Composers" concert in the Hagia Irene in cooperation with the Ministry of Culture and Tourism. An orchestra of 35 people, including 12 musicians from different countries, directed by Maestro Musa Göçmen performed the works composed by the Ottoman sultans. The concert, which was also accompanied by ney artist Bilgin Canaz and qanun artist Tahir Aydoğdu, was watched by many distinguished guests. After the concert held within the "Colors of Anatolia" culture and art tour, President of the Institute Prof. Dr. Şeref Ateş expressed that the concert is one of many projects organized to introduce the traditional themes of Turkey to the world's five continents and is performed in different points of the world. Ateş also stated that because of the tremendous interest in the concert, 12 musicians from 10 countries performed it also in Turkey. Prof. Dr. Ateş drew attention to the selection of the Hagia Irene, which was built in the fourth century, as the location of the concert with the message that the center of the culture of peace and coexistence that the

Aya İrini'yi seçtiklerine dikkat çeken Prof. Dr. Ateş, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Aya İrini, Osmanlı Devleti'nin 600 yıl boyunca başka kültürlere, dinlere ne kadar toleranslı davrandığının, her toplumun, insanın, bireyin haklarını savunduğunun bir göstergesi. 600 yıl boyunca bu mekânlar Topkapı Sarayı'nın içinde olduğu halde değiştirilmemiş, tahrip edilmemiş ve yıkılmamıştır. Muhafaza edilmiştir." Geleneksel motifleri evrensel bir dille yorumlayan konserde, ABD'den Christine Kharazian, Arjantin'den Jorge Andres Berbero, Arnavutluk'tan Lirza Zaloshnja, Brezilya'dan Ana Isabel Ferreira Rebello, Ermenistan'dan Alik Arakelyan ve Marine Hakobyan, İngiltere'den Lauren Grace Baker, İsrail'den Eyal Moshe Shiloach, Polonya'dan Cyprian Kamil Komza, Romanya'dan Lucian Moraru ve Yunanistan'dan Chrysanthi Garyfalliaz Kostadima, Türk meslektaşlarıyla sahne aldı. Sultan 4. Murad'ın "Uzzal Peşrev", Sultan 1. Mahmut'un "Şehnaz Peşrev", Sultan 3. Selim'in "Pesendide Peşrev", Sultan 2. Bayezid'in "Neva Peşrev" ve "Evic Saz Semaisi", Sultan Abdülaziz'in "Valse Davet" ile "Hicaz Sırto ve Hicaz Mandıra", Sultan 2. Mahmut'un "Hicaz Kalender" eserlerinin icra edildiği konser, katılımcı ülkelerin eserlerinden oluşan seçki ile sona erdi.

"Sultan Bestekârlar" Dünyanın Renklerini Amerika'ya Taşdı
İstanbuldaki konserin ardından 'Sultan Bestekârlar', Amerika Birleşik Devletleri'nin başkenti Washington DC'de unutulmaz bir gece yaşattı. Musa Göçmen yönetimindeki "Sultan Bestekârlar" konserinin solistliğini Dünyaca ünlü Ermeni besteci Ara Dinkjiyan üstlendi. Amerikalı müzisyenlerin de yer aldığı Sultan Bestekârlar'da Osmanlı sultanlarının bestelediği eserler icra edildi. Ayakta alkışlanan dinleti Washington'da büyük beğeni toplarken, bestesi Ara Dinkjiyan'a ait olan 'Ağladıkça' isimli eser de sanatseverlerden yoğun ilgi gördü. Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş, geceyle ilgili olarak, 'Osmanlı Sultanlarının bestelerini Amerika sahnesine taşдық. Hepimiz için çok özel ve anlamlı bir buluşma oldu. Bu buluşma Türkiye ile Amerika arasındaki kültür ve sanat bağlarını daha da güçlendirecek bir adım oldu. Sultan Bestekârlar, tüm dünya ile buluşarak müziğin, sanatın gücünü hissettirerek kültürler arası dostluk köprüsüne katkıda bulunmaya devam edecek' ifadelerini kullandı.

Sultan Bestekârlar Kanada'da da Ayakta Alkışlandı

Anadolu'nun Renkleri etkinliği kapsamında gerçekleştirilen "Sultan Bestekârlar" Türkiye'yi, kültür zenginliğini ve dilini tanıtmak amacıyla 2017 yılında başlayan dünya turnesi çerçevesinde; Arjantin ve Brezilya'dan sonra sultanların şehri İstanbul Aya İrini'de ve ardından Washington'da sanatseverlerle buluştu. Yerel müzisyenlerin de katılımıyla zenginleşerek farklı ülkelerde icra edilen dinleti, Amerika'dan sonra Kanada'ya geçti. Toronto Ontario Science Center'da gerçekleşen ve Kanadalı sanatseverlere unutulmaz bir gece yaşatan Sultan Bestekârlar muhteşem tınlarıyla ayakta alkışlandı. Kanadalı müzisyenlerin de eşlik ettiği konserde bestekâr sultanların eserleri icra edildi.

world longs for is İstanbul and continued his words as follows: "The Hagia Irene is a sign that the Ottoman State had been tolerant of other cultures, religions and every society, person and individual for over 600 years, and for all those years these places have not been altered, destroyed or demolished, although they take place in the Topkapı Palace. They have been preserved." Christine Kharazian from the USA, Jorge Andres Berbero from Argentina, Lirza Zaloshnja from Albania, Ana Isabel Ferreira Rebello from Brazil, Alik Arakelyan and Marine Hakobyan from Armenia, Lauren Grace Baker from England, Eyal Moshe Shiloach from Israel, Cyprian Kamil Komza from Poland, Lucian Moraru from Romania and Chrysanthi Garyfalliaz Kostadima from Greece performed with their Turkish colleagues in the concert that interpreted the traditional themes through a universal language. "Uzzal Peşrev" by Sultan Murad IV, "Şehnaz Peşrev" by Sultan Mahmut I, "Pesendide Peşrev" by Sultan Selim III, "Neva Peşrev" and "Evic Saz Semaisi" by Sultan Bayezid II, "Valse Davet" and "Hicaz Sırto and Hicaz Mandıra" by Sultan Abdülaziz, "Hicaz Kalender" by Sultan Mahmut II were performed in the concert that was ended with a selection that consisted of works of the participant countries.

"Sultan Composers" Carried the Colors of the World to America

Following the concert in İstanbul, "Sultan Composers" had the audiences experience an unforgettable night in Washington, DC, the capital of the United States of America. The world-famous Armenian composer Ara Dinkjian was the soloist of the concert entitled "Sultan Composers," directed by Musa Göçmen. The works composed by Ottoman sultans were performed in the Sultan Composers, where American musicians were also actively involved. While the acclaimed concert received a standing ovation in Washington, DC, the work, entitled 'Ağladıkça,' a song composed by Ara Dinkjian, was highly appreciated by art lovers. President of the Yunus Emre Institute Prof. Dr. Şeref Ateş indicated the following in relation to the night: "We carried the compositions of the Ottoman Sultans to an American stage. It was a very special and meaningful meeting for all of us. This meeting was a step that will further strengthen the cultural and artistic ties between America and Turkey. Sultan Composers will continue to contribute to the bridge of friendship between cultures by meeting the whole world and making the power of art and music felt by all."

Sultan Composers received a standing ovation also in Canada

The "Sultan Composers" that was realized within the Colors of Anatolia met with the art lovers in the sultans' city, İstanbul, at the Hagia Irene, and in Washington, DC following Argentina and Brazil within the world tour that started to introduce Turkey, its cultural richness, and language in 2017. The concert that was performed in many different countries by becoming enriched with the participation of the local musicians traveled to Canada after the USA. The Sultan Composers that was performed at the Toronto Ontario Science Center had the art lovers of Canada experience an unforgettable night and it received a standing ovation. Canadian musicians accompanied the concert where the works composed by sultans were performed.

KIYIDAN SU ALTINA GÖRKEMLİ BİR TARİH

*A glorious history from the coast to the underwater;
Bodrum Castle*

BERİL SEN

12
18

BODRUM KALESİ

TR Türkiye'nin tatil destinasyonları arasında, eğlence hayatı ve popüler mekanlarıyla akıllarda yer eden Bodrum'un, turizmin daha ilk hareketlendiği yıllardan itibaren kartpostallarına yansıyan heybetli kalesi, yerli ziyaretçilerin tam anlamıyla hakkını vermediği bir yer olarak kalmışsa da dünya mirası için hayranlık uyandıran bir simgedir. Bodrum Kalesi, Saint Jean Şövalyeleri'yle anıldığı kadar, son derece özellikli ve ünlü Sualtı Arkeoloji Müzesi ile de dünya çapında dikkat çeker. Bu müzenin bugün olduğu özgün halinin mimarları, buraya kendilerini adanmış kişiler olmuşlardır. Özellikle 1960'lardan beri daha bir arkeoloji öğrencisiyken, sualtı kazıları yapan ekipte yer alan Oğuz Alpözen, 1978'den başlayarak müdürlük yaptığı dönemde, burasını duvarlarla çevrili sabit bir alan değil, doğa içine yerleştirdiği yaşayan bir müze haline getirmiştir. Ağaçlar, çiçekler ve hayvanlar hep kalenin yapıldığı zamanlara aittir. Kalede gezerken, aranızdan geçen beyaz tavus kuşlarıyla, daha ilk anlarınızda buranın özellikli olduğunu hissedecek ve tarihte bir yolculuğa çıkmakta vakit kaybetmeyeceksiniz.

Geçmiş yolculuk

Avrupa'nın derebeylik devrinde ve Hıristiyan dininin hakim olduğu dönemde, Kudüs'e hac farzdır. Ancak uzun mesafeler ve zor yolculukların ardından hacılar, Kudüs'e vardıklarında, hasta ve yorgundur. Bir sağlık kurumu görevini yapan St. Jean Şövalyeleri, Kudüs'ü elinde bulunduran beşinci Abbasi Halifesi Harun Reşid'den küçük bir hastane kurması için yer ister. Batı ile iyi ilişkiler içinde olmak isteyen Harun Reşid, onlara bir yer tesis eder. Özellikle Haçlı Seferleri başladığında, zengin haclılar burada gördükleri huzur ve bakımdan etkilenerek büyük paralar verirler. Bu şekilde, bu küçük sağlık kurumu büyük bir hastane haline gelir. Şövalyeler her gün daha da zenginleşir. Harun Reşid'den sonra gelen Selahaddin Eyyubi, şövalyelerin büyümesinden rahatsız olup onları kovar. Şövalyeler, önceleri Kıbrıs'a gider, fakat burayı beğenmeyip Bodrum'a gelirler. 1402'de burada yerleşmek için, Menteşe Bey'e bir kale kurmak istediklerini söylerler. İzin çıkar.

Dünyanın yedi harikasından taşlar

St. Jean Şövalyeleri, iki liman arasında, üç tarafı denizle çevrili kayalık bir yarımada üzerine, daha önceleri bir Yunan Akropolü sonraları da bir Türk kalesi olan yere kalelerini kurarlar. Farklı milletlerden, Fransız, İngiliz, Alman ve İtalyan şövalyelerin buluşabileceği, dinlenebileceği, yemek yiyebilecekleri ve kendi dillerinde konuşabilecekleri kuleleri de kalenin içine inşa ederler. En yüksek, 47.5 metrelik Fransız Kulesi'dir. Bu büyük inşaatı yapabilmek için, Bodrum'da, depremle yerle bir olmuş dünyanın 7 harikasından biri olan Halikarnassos Mausoleion'un (Anıt Mezar) inşasında kullanılan taşlarla kaleyi inşa ederler. Bir şövalyenin günlüğünde yazdığına göre; taş almak üzere mezar odası kazılırken, parıldayan objeler görürler. Satrap Mausolus'un hazinesine vardıklarını fark ederler. Ancak o sırada sokağa çıkma yasağının sirenleri çalar ve hiçbir şey almadan kaleye dönerler. Ertesi gün tekrar gittiklerinde, hazinenin yerinde yeller esiyordur. Korsanlar alıp götürdüler, derler. Ancak günümüzde şövalyelerin asırlar boyu süren zenginliğinin bir nedeninin de bu hazine olduğu üzerine varsayımlar yaygındır.

EN The majestic castle of Bodrum, which occupies a permanent part on minds for its entertainment life and popular hot spots, reflecting on postcards from those years when tourism just started developing, is an admirable symbol for the world culture although due attention is not given by local visitors to it fully. Bodrum Castle attracts global interest for not only its association with the Knights of Saint Jean but also its highly featured and famous Underwater Archeological Museum. The architects of the current original version of this museum are the persons, who have also devoted them to this site. Oğuz Alpözen, who got involved in the team carrying out underwater excavations since the start of the 1960's when he was an archeological student, turned this site, which was a fixed area surrounded by walls, into a living museum placed on the bosom of nature in the period beginning from 1978 when he served as a director. The trees, flowers and animals belong to the times when the castle was built. While touring the castle, you will instantly feel among the flocks of white peacocks passing by visitors in your first moment that this is a highly featured spot, not wasting any time to set on a journey to history.

Journey to the past

Pilgrimage to Jerusalem was a must for every Christian in the feudal period of Europe as well as in the era when Christianity was a dominant religion. However, following long distances and hard journeys, pilgrims would be sick and tired upon their arrival in Jerusalem. The Knights of St. Jean serving as a health care entity asked the fifth Abbasi ruler, Harun Reşid, controlling Jerusalem for land to establish a small hospital. Intending to be in good relations with the West, Harun Reşid allocated land to them. When the Crusades started, rich Crusaders spent considerable sums of money because they were impressed by public order and care they experienced at this site. Thus this small health care entity turned into a large hospital. The knights got richer and richer gradually. Selahaddin Eyyubi, who came to the throne after Harun Reşid, drove away the knights because he felt uneasy over the expansion of the knights. The knights first went to Cyprus but finally came to Bodrum because they did not like the former. They told Menteşe Bey, the local ruler, in 1402 that they wanted to build a castle to settle there. And this permission was issued.

Stones which are part of the seven wonders of the World

The Knights of St. Jean built their castle on a location, which was earlier a Greek acropolis and later became a Turkish fortress, on a rocky peninsula having its three sides surrounded by sea between two ports. Inside the castle, they also built towers where the knights from various countries, especially France, England, Germany and Italy, could meet, rest, have meals and talk in their own languages. Among them, the highest one is the 47.5 meter French Tower. In order to be able to build this large construction, they built the castle in Bodrum with the stones used in the construction of Halikarnassos Mausoleion (mausoleum), which is one of the seven wonders of the world and was devastated by an earthquake. As written by one knight in his diary, they saw twinkling objects as they excavated the grave chamber to get out stones. They noticed that they just reached the treasure of Satrap Mausolus. However, the sirens of night curfew were horned just then and they had to get back to the castle without being able to take anything from

Bir geminin son seferi

M.Ö. 1200 yıllarında, 9-10 metre uzunluğunda bir Suriye ticaret gemisi Doğu Akdeniz'de seyrediyordu. Son uğradığı Kıbrıs limanlarından birinden yaklaşık 1 ton madeni yük almıştı. Geminin kıçındaki tek bir yağ kandiliyle mürettebat aydınlanıyordu. Güvertedeki tüccar, uğrayacakları limanda yapacakları ticarete hazırlanıyordu. Resmi işlerde kullandığı silindirik bir mühür cebindeydi; kendisine babasından kalmıştı ve belki oğlu da bir gün bu mühürü kullanacaktı. Diğer gemiciler skarabe (kutsal Mısır böceği) mühürler taşıyorlardı. Uzun yolculuk boyunca, mürettebat aşık kemiğiyle oyun oynuyordu. Ayrıca güvertede tunç tarım aletleri sipariş üzerine anında imal ediliyordu. Tunç aletleri çalı ve dalların konduğu sepetlerde taşıyorlardı. Gemiciler bileği taşlarıyla satılacak aletleri parlatıp biliyorlardı. Suriye'den kalkan bu gemi, Kıbrıs'a uğramış, Gelidonya Burnu'na doğru yol alıyordu. Birkaç saat sonra Finike'den tatlı su alabilecekerlerdi. Tehlikeli olan Beş Adalar bölgesinden geçmek zorundaydılar. Tekne karaya yakın iki ada arasından geçerken, her nasılsa battı ve 390 metre derinliğe gömüldü. İşte yaklaşık 3200 yıl önce bir ticaret gemisi Gelidonya'da batmıştı.

Sualtı arkeolojisinin öncüsü

Bodrumlu Kaptan Kemal Aras, Gelidonya Burnu önünde dalış yaparak tunç yüklü batık bir gemiye rastlar. Bodrum'da 1960'larda kazı yapan, "sualtı arkeolojisinin babası" olarak anılan ilk kazı başkanı, ABD'li arkeolog Prof. Dr. George Bass başkanlığında bu batığın kazısına başlanır. Bu aynı zamanda ilk bilimsel sualtı kazısıdır. 30 metre derinlikte kayalık bir zemin üzerinde bulunan geminin kendisinden geriye pek bir şey kalmamış olsa da, etrafa yayılan buluntular Bodrum Kalesi'ne getirilir ve bununla sualtı arkeoloji müzesinin temelleri atılır. Bodrum Kalesi'nin en kayda değer bölümlerinden olan Sualtı Arkeoloji Müzesi'nin, Tunç Çağı Batığı Salonu, gerek sergileme tarzı gerekse buluntularıyla büyüleyicidir. Bu salonda, dünya üzerinde kazılan en eski gemi batıkları olan iki Bronz Çağı gemisinden geriye kalanlar sergileniyor.

the treasure with them. And when they returned to the spot next day, the treasure was gone with the wind. They said that pirates just took it away. However, today, there are common assumptions that this treasure was one of the reasons for the richness of the knights, which lasted for centuries.

Last trip of a ship

A Syrian merchant ship having a length of 9 - 10 meters was sailing in the Eastern Mediterranean Sea in about 1200 BC. It had received a mineral cargo of approximately 1 ton from one of the Cypriot ports where it called finally. The screw had lighting from a single oil lamp at the bottom of the ship. The merchant on the deck was preparing for the trade he would do at the port where they would call soon. A cylinder seal he used in official works was in his pocket; it passed to him from his father and maybe, his son would also use this seal. Other seamen carried "skarabe" (sacred Egyptian bug) seals. Throughout the long journey, the crew was playing games with ankle bone. In addition, bronze agricultural tools were manufactured instantly upon an order. The bronze tools were carried in the baskets into which bushes and branches were put. The sailors were polishing and whetted the tools which would be sold with whetting stones. This ship which departed from Syria was sailing towards the Cape of Gelidonia after calling in Cyprus. After a couple of hours, they could take fresh water from Finike. They had to cross from The region of five islands ("Beş Adalar"), which was a dangerous area. As the vessel crossed between two islands near the mainland, it sank somehow and went down into a depth of 390 meters. This is exactly how a merchant ship sank in Gelidonia 3200 years ago.

Pioneer of the underwater archeology

Captain Kemal Aras of Bodrum encountered a sunken ship laden with bronze as he dived in front of the Cape of Gelidonia. The excavation of this shipwreck started under the leadership of US Archeologist Prof. Dr. George Bass, who was the first head of the excavation team, called "father of underwater archeology" and carried out excavation in Bodrum in the 1960's. This is also the first scientific underwater excavation at the same time. Although not much remains of the ship itself found on a rocky ground having a depth of 30 meters, the finds which spread around were taken to Bodrum Castle and the foundations of the Underground Archeological Museum were laid with them. The Bronze Age Underwater Wreck Hall of the Underground Archeological Museum, which is one of the most noteworthy parts of Bodrum Castle, is fascinating with both its display style and finds. At this hall, the remnants of two Bronze Age ships, which are the oldest ship wrecks ever excavated in the World, are on display.

Oldest ship wrecks

Of them, the 3200 year old Gelidonia underwater wreck is known as the first ancient ship wreck removed from the sea bottom entirely. Over one ton of ingot, scrap copper tools, weapons, metal constructed materials and some other finds were taken out of the submerged wreck. Uluburun ancient submerged wreck, which was found near Kaş Region, excavated between 1984 and 1994 and is dated as being 3400 years ago, is described today as the oldest ship wreck of the world,

En eski gemi batıkları

Bunlardan 3200 yıllık Gelidonya batığı, deniz tabanından tamamen çıkarılan ilk eski gemi batığı olarak biliniyor. Batıktan bir tondan fazla külçe, hurda bakır aletler, silahlar, metal yapımı malzemeler ve başka buluntular çıkarılmış. Kaş bölgesi yakınında bulunarak 1984-1994 yılları arasında kazılan, 3400 yıl öncesine tarihlenecek Uluburun antik batığı ise, bugün antik döneme ışık tutan dünyanın en eski gemi batığı olarak nitelendiriliyor. Kenan Ülkesi'nden ya da Kıbrıslı olduğu tahmin edilen gemi, Baltık Denizi'nden, Ekvatorial Afrika'ya, Akdeniz'den Orta Doğu'ya birbirinden uzak eski kültürden gelen çok çeşitli hammadde ve lüks eşya taşıyordu. Müzede, M.Ö. 14. yüzyıla ait Uluburun Batığı gemisinin kesiti bire bir ölçeğinde yapılarak, kesitin altında, batığın sualtındaki dağılımı, bulunduğu şekliyle ve kazıda çıkarılan çeşitli eserlerle birlikte sergileniyor. Ayrıca batığın limanda ve sualtında gösterilmesiyle, dünya müzeciliğinde sergileme alanında bir çığır açtığını söylemek abartılı olmaz.

Nefertiti'nin firavunluğunu kanıtlayan tek mühür

Uluburun Gemisi son yüzyılın en önemli buluntu topluluklarından. Yaklaşık 15 metre uzunluğunda, sedir ağacından yapılmış geminin yükü, 44-61 metre derinliğe yayılmış olarak bulundu. Dünyanın 20 ülkesinden çok sayıda arkeolog tam 25 bin dalış yaptı. Batıkta, kişisel mühür ya da nazarlık olarak kullanılan Mısır skarebeleri arasında, 3 bin 500 yıl önce Mısır'da hüküm süren firavun Akhenaten'in karısı Nefertiti'nin firavunluğunu kanıtlayan dünyadaki tek altın mühürün bulunması, bu gemi batığını dünya gözünde daha da dikkat çekici hale getirdi. Kazılar sırasında bu mühür ve kraliçenin mücevherleri dahil tam 20 bin parça eser çıkarıldı. Batığın bulunuşu, National Geographic tarafından "20. yüzyılın ilk 10 buluşu" arasında sayılıyor. Batıkta yaklaşık 10 ton ağırlığında saf bakır külçe taşınmış. 1 ton kadar da saf kalay külçe ve 150'den fazla bilinen en eski cam külçe bulunmuş. Hammadde olarak abanoz ağacı kütükleri, su aygırı dişleri, deve kuşu yumurtaları, üç değişik boydaki amforalar içinde de menengeç reçinesi, cam boncuklar, zeytin taşınmış. Hammaddelerin yanında batıkta işlenmiş ürünler, yağ kandilleri, kâseler, kalay kaplar, matara- lar, fayans içki kapları, Babil, Suriye, Filistin kökenli silindirik mühürler bulunmuş. Kenan Ülkesi'ne ait zengin bir mücevher grubu ortaya çıkarılmış. Birçok buluntu geminin yükünün zenginliğini gösteriyor; fil-dişi kozmetik kutuları, boncuklar, deniz kabuğu yüzükler, kulpsuz altın bir kupa, başı, boynu elleri ayakları altın varakla kaplı tunç tanrıça heykelciği, Kenan ve Miken kökenli kılıçlar, yakın doğu kökenli silahlar, bronz aletler, ahşap yazı levhası, balık ağı kurşunları....

Bir kaleden de fazlası

Ayrıca kalede şu bölümler tek tek ziyaret etmeye değer: Şapel, Cam Batığı, Bizans Batığı, Yılanlı Kule, Alman Kulesi, Fransız Kulesi, İtalyan Kulesi, İngiliz Kulesi, Karya Prensesi Ada Sergisi, hamam ve zindan... 1523 yılında Rodos'u fetheden Kanuni Sultan Süleyman burayı da fetheder ve kale Osmanlı'nın eline geçer. St. Jean Şövalyeleri de burayı terk ederek Malta'ya sığınır ve büyük zenginlikler elde ederler. Napoleon Bonaparte Malta'yı ele geçirince onları adadan sürer, şövalyeler dağılır ve birlikliklerini kaybederler. Günümüzde ise dağınık da olsa, varlıklarını bir Kızıl Haç organizasyonu olarak devam ettiriyorlar.

which sheds light on the antiquities. The ship, which is thought to be of an origin of the Country of Kenan or Cyprus, was carrying a wide variety of feedstock and luxurious articles and belongings originating from 11 ancient cultures far away from each other, which ranged from the Baltic Sea and Equatorial Africa to the Mediterranean Region and Middle East. By making an exact cross section of Uluburun Ship Wreck belonging to the 14th century before Christ at full scale, the underwater distribution of the submerged wreck is displayed together with various artifacts uncovered in excavation just in the way they were found, under the cross section. In addition, it would not be an exaggeration to comment that the display of the ship wreck at the port and under water has made a breakthrough in the area of display in the global museum management.

Only seal proving the status of Nefertiti as a pharaoh

Uluburun Ship is a part of the most important groups of finds in the last century. The cargo of the ship which had a length of about 15 meters and was made from cedar wood was found in a condition scattered around a depth of 44 - 61 meters. For this purpose, a large number of archeologists from 20 countries in the World did 25 thousand dives exactly. The only golden seal proving the status of Nefertiti, the wife of pharaoh Akhenaten ruling Egypt 3 thousand and 500 years ago, as a pharaoh was found among the Egyptian "skarabe" s used as a seal or a lucky charm in Egypt and this has made this ship wreck more interesting all over the world. During the excavations, this seal as well as the jewelry of the queen including 20 thousand pieces of artifacts were uncovered. The discovery of the ship wreck is described by National Geographic as the "first discovery of the 20th century". Pure copper ingot having a weight of about 10 tons was carried on the ship that later sank. Feedstock, ebony tree logs, hippo teeth and ostrich eggs as well as turpentine resin, glass beads and oil inside amphorae having three different lengths were carried on board the ship. Next to the items of feedstock, the products processed on the ship before it sank, oil lamps, bowls, tin containers, canteens, faience drink containers and cylinder seals originating from Babylon, Syria and Palestine were found. A rich group of jewelry belonging to the Country of Kenan was uncovered. A lot of finds shows the richness of the ship cargo manifestly -- ivory cosmetic boxes, beads, sea shell rings, a golden cup without a handle, bronze goddess statuette with its head, neck, hands and feet coated by gold foil, swords originating from the Kenan and mycenaean civilizations, Near East origin weapons, bronze tools, wooden name plates, fish net sinkers...

More than a castle

In addition, the following parts at the Castle are worth visiting: Chapel, Glass Wreck, Byzantine Wreck, Snake Tower, German Tower, French Tower, Italian Tower, English Tower, Karya Princess Ada exhibition, public bathing hall and dungeon... After having conquered Rhodes in 1523, Kanuni Sultan Süleyman (Suleiman the Magnificent) also conquered Bodrum and thus, the castle came under the Ottoman rule. The Knights of St. Jean also left Bodrum, taking refuge in Malta and obtaining large wealths. When Napoleon Bonaparte captured Malta, he drove them out of the island and thus, the knights went apart losing their unity. Today, they maintain their existence as a Red Cross organization although they are scattered around the globe.

DÜNYA ÇOCUKLARI 23 NİSAN'I KUTLADI

*Children of the
world celebrated
the April 23rd*

TR Bosna Hersek'te, Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü tarafından ilki 2013 yılında gerçekleştirilen "Çocuk Şenliği" programı bu yıl 26 Nisan 2018 tarihinde ülkenin büyük şehirlerinden biri olan Zenica'da gerçekleştirildi. "Tercihim Türkçe" projesi kapsamında Bosna Hersek devlet okullarında ilköğretim ve liselerde ikinci seçmeli yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler, etkinlik kapsamında buluşup doyuya eğlendi. Şenlikte Bosna Hersek'te en fazla izlenenler arasında yer alan ve çocuklar tarafından ilgiyle takip edilen "Elif" dizisini canlandıran başrol oyuncusu İ. Damla Güvenilir de Türkçe öğrenen çocuklarla buluştu.

Arnavutluk'un en büyük ikinci liman şehri olan Vlore'de 23 Nisan Çocuk Bayramı çeşitli etkinliklerle kutlandı.

Avusturya'da, Viyana Yunus Emre Enstitüsü 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlamaları çerçevesinde "Hacivat ile Karagöz" gösterisine ev sahipliği yaptı. Geleneksel gölge oyunlarımızın en ünlüsü olan "Hacivat ile Karagöz" gösterimini gerçekleştirmek için Almanya'dan özel olarak Viyana'ya gelen Ali Köken ve Erhan Köken, ilk olarak Viyana Şehir Kütüphanesinin gösteri salonunda Almanca, ardından Enstitünün konferans salonunda Türkçe olarak gölge oyununu sundular. Çocuklar ve ebeveynleri oyunun tarihi arka planını öğrendikten sonra yaklaşık bir saat süren gösteriyi ilgi ile izlediler.

Ürdün'de, T.C. Amman Büyükelçiliği ev sahipliğinde, Amman Yunus Emre Enstitüsü, Ürdün-Türk Dostluk Derneği ve Türk Kadınlar Komitesi iş birliği, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Keçiören Belediyesi, Mamak Belediyesi ve THY'nin katkılarıyla 21 Nisan Cumartesi günü Amman'da "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" programı gerçekleştirildi. Program, canlarını vatan uğruna hiç düşünmeden feda eden tüm şehitlerimiz için saygı duruşu ve ardından İstiklal Marşı'nın okun-

EN The "Children's Festival" program in Bosnia Herzegovina, which was held by the Yunus Emre Institute of Sarajevo in 2013, took place on April 26, 2018, in Zenica, which is one of the major cities of the country. Students who have been learning Turkish as a second language in public elementary and primary schools in Bosnia and Herzegovina were able to meet and have a great time together in the event within the scope of the project "My Preference Is Turkish." İ. Damla Güvenilir, the lead actor of the drama series entitled "Elif," was one of the most watched performers in Bosnia and Herzegovina in the festival. She also met with children, who have been learning Turkish. The April 23rd Children's Day was celebrated in Vlore, Albania's second largest port city. In Austria, the Yunus Emre Institute of Vienna hosted the "Hacivat and Karagöz" shadow-show within the April 23rd National Sovereignty and Children's Day celebrations. Ali Köken and Erhan Köken came from Germany to Vienna in order to perform the most famous one among our traditional shadow-shows, "Hacivat and Karagöz." They first presented a shadow-show in German in the performance hall of Vienna City Library and then in Turkish in the Institute's conference room. The children and their parents watched the historical background of the show with great interest before the performance that lasted about an hour. In Jordan, hosted by the T.C. Embassy in Amman, the Yunus Emre Institute of Amman realized the "April 23rd National Sovereignty and Children's Day" program with the cooperation of the Jordan-Turkish Friendship Association and the Turkish Women's Committee, and with the contributions of the Ankara Metropolitan Municipality, Keçiören Municipality, Mamak Municipality and the THY on Saturday, April 21st. The program started with a moment of silence to remember all our martyrs who sacrificed their lives for the sake of their homeland and then the singing of the National Anthem. T.C. Amman Ambassador Murat Karagöz emphasized the importance of the War

of Independence and the republic that was declared in the aftermath of the Turkish nation's victory, which came by going through much hardship, in his speech. Ambassador Karagöz added that Mustafa Kemal Atatürk presented the republic that was declared 95 years ago to children and that the guarantee of our future was in the hands of children. Following his speech, the Ambassador left his chair to "Riham al-Musa," a child whose father is from Jordan and whose mother is Turkish.

In Holland, the "April 23rd National Sovereignty and Children's Day" was celebrated with great enthusiasm in the Yunus Emre Institute of Amsterdam. In the program that started with the opening speech of the Director of the Institute Abdullah Altay, the Amsterdam Consul Üner Ülker delivered a speech on the significance and importance of the day. The program that was participated by İstanbul Technical University Turkish Music State Conservatory Faculty Member and Yunus Emre Institute Advisory Board member Dr. Serpil Murtezaoğlu continued with the Hacivat and Karagöz shows, the April 23rd children's choir concert and poems presented by the YEE Turkish Children's Club. The April 23rd National Sovereignty and Children's Day was celebrated enthusiastically at the Khartoum Yunus Emre Institute. In Sudan, Turkish and Sudanese children played games such as pulling rope and sack racing during the celebrations of the April 23rd National Sovereignty and Children's Day that was participated by Turkish and Sudanese families under the auspices of the T.C. Khartoum Ambassador Assoc. Prof. Dr. İrfan Neziroğlu. The T.C. Khartoum Ambassador Assoc. Prof. Dr. İrfan Neziroğlu's wife Emine Neziroğlu celebrated the day of all children. Ambassador Neziroğlu, addressing the citizens, emphasized unity and solidarity by underlining that they are always ready to serve with institutions such as the Yunus Emre Institute and the TİKA. In Germany, the "April 23rd National Sovereignty and Children's Day" was celebrated in collaboration with the Yunus Emre Institute of Köln at St. Theresia Elementary School with various activities in Köln's Buchheim district. The opening ceremony of the festival, which was performed by Turkish and German students by synthesizing Turkish and German cultures, was performed by children in Turkish and German in two languages and with Atatürk posters.

Hollanda'da, "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" Amsterdam Yunus Emre Enstitüsünde büyük bir coşkuyla kutlandı. Enstitü Müdürü Abdullah Altay'ın açış konuşması ile başlayan programda Amsterdam Konsolosu Üner Ülker günün mana ve önemine dair bir konuşma yaptı. İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Öğretim Üyesi ve Yunus Emre Enstitüsü Danışma Kurulu üyesi Prof. Dr. Serpil Murtezaoğlu'nun da katıldığı program, Hacivat ve Karagöz meddah gösterileri, 23 Nisan çocuk korusu konseri ve YEE Türkçe Çocuk kulübünün sundukları şiirler ile devam etti. Sudan'da Hartum Yunus Emre Enstitüsünde 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı tüm coşkusıyla kutlandı.

T.C. Hartum Büyükelçisi Doç. Dr. İrfan Neziroğlu himayelerinde, Türk ve Sudanlı ailelerin katılımıyla kutlanan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda Türk ve Sudanlı çocuklar halat çekme, çuval yarışı gibi oyunlarla doyuya eğlendiler. Açış konuşmasını yapan T.C. Hartum Büyükelçisi Doç. Dr. İrfan Neziroğlu'nun eşi Emine Neziroğlu, tüm çocukların bayramını kutladı. Vatandaşlara hitap eden Büyükelçi Neziroğlu, Yunus Emre Enstitüsü, TİKA gibi kurumlarla daima hizmete hazır olduklarının altını çizerek birlik ve beraberlik vurgusunu yaptı.

TREKKING TUTKUNLARINA ÖZEL

*Exclusive for
trekking enthusiasts*

22
23

SELİN AKGÜN

TR Doğa sporlarının en popüler versiyonlarından biri olan "trekking", uzun ve yorucu yürüyüş anlamına geliyor. "Hiking" kelimesi ise gününbirlik doğa gezisi olarak nitelendiriliyor. "Trekking" sözcüğü İngilizcede, "doğal engellerle dolu bir arazi parçasını, herhangi bir ulaşım aracı kullanmaksızın yürüyerek aşmak" anlamına geliyor. Asıl anlamı ise "Güney Afrika'da yaya olarak göç" demek... Türkiye'de trekking ve hiking'e uygun birçok bölge bulunuyor. Seyahat acenteleri Akdeniz, Ege ve Marmara bölgesi başta olmak üzere birçok yöreye, dağ köyüne ya da yaylalara turlar düzenliyor. Trekking boyunca yürüyüş süresi, parkurun zorluk derecesine göre değişiklik gösteriyor. Orta dereceli bir parkur ise yaklaşık 5-6 saat sürüyor. Bu noktadan yola çıkarak yürüyüş tutkunları için Türkiye'nin en popüler 10 trekking parkurunu araştırdık.

EN "Trekking", which is one of the most popular versions of sports of nature, means a long and tiresome walk. The word, "hiking", is described as a daily nature tour. In English, the word, "trekking" means "crossing on foot a stretch of land full of obstacles without using any transport vehicles". Its original meaning is "migration on foot in South Africa"... In Turkey, there are a lot of regions suitable for trekking and hiking. Travel agencies organize tours to many spots, mountain villages or high plateaus, particularly those in the Mediterranean, Aegean and Marmara regions. The period of walking throughout trekking varies according to the difficulty degree of the respective course. A medium degree course takes about 5-6 hours to be completed. Taking this as a starting point, we have searched for Turkey's 10 most popular trekking course for walking enthusiasts.

Trekking'e çıkmadan önce...

Trekking; daha çok kalabalık ve gürültülü şehir hayatından bir an olsun uzaklaşmak, doğayla baş başa bir gün geçirmek ve doğadaki güzellikleri grup arkadaşlarıyla paylaşmak isteyen kişilerin tercih ettikleri bir spor aktivitesi olarak öne çıkıyor. Aktivite sırasında en büyük yardımcılarınız ise yürüyüş ayakkabınız ve sırt çantanız... Spor ayakkabınızın yürüyüşe uygun, uzun bilekli, ayağınızı vurmeyen ve rahat bir forma sahip olması büyük önem taşıyor. Özellikle kış aylarında su geçirmez spor ayakkabılar tercih edilmeli... 1.5 litre su taşıyabileceğiniz mataranız, yağmurluğunuz ve mevsimine göre şapka ve bereniz de çantanızda olmalı. Sırt çantanızda her ihtimale karşı yedek çorap ve atlet bulundurmanızda da fayda var. Trekkinge mutlaka size eşlik edecek ve gittiğiniz bölgeyi bilen bir grup rehberlikle çıkmanız gerekiyor. Yolculuğa genellikle sabah çok erken çıkılıyor. Unutulmaması gereken en önemli nokta ise tura katılmadan önce rehberinizden parkurun zorluk derecesiyle ilgili bilgi almak. İlk defa böyle bir tura katılıyorsanız, sizi çok zorlamayacak bir parkurla başlamanız tavsiye ediliyor. Zamanla tecrübe kazandıkça parkurların zorluk derecesini de arttırabilirsiniz. Ekip halinde yürürken unutulmaması gereken bir takım kurallar bulunuyor. Ekip düzeni ve güvenliği için bu kurallara uymak da büyük önem taşıyor.

Bu kurallara dikkat

Her yürüyüş ekibinin başında bir rehber ve sonunda ise bir artçı bulunuyor. Trekkinge katılacak sporcuların rehber ve artçıyla iletişim kurması en önemli kurallardan biri... Çünkü rehber ve artçının talimatlarına harfiyen uymak gerekiyor. Yürüyüşe katılan kişiler, rehberi geçmemeli ve artçıdan geri kalmamalı. Grup düzenini bozucu hareketlerde bulunmak ise son derece sakıncalı. Yürüyüş esnasında çevrenin kirlenmemesine önem veril-

Before going out for trekking...

Trekking comes to the forefront as a sports activity especially for those persons, who want to get away from the crowded and noisy urban life even for a short time, spend a day on the bosom of nature and share beauties in nature with group friends. Your shoes and backpack are your biggest assistants during the activity... It is highly important that your sports shoes are suitable for walking, having a long wrist and comfortable form not hurting your shoes. Water proof shoes must be preferred in winter months in particular... In your backpack, you must have a flask which can accommodate 1.5 liters of water, a raincoat and a hat and a beret depending on the current season. It is advisable that you also have spare sockets and sleeveless undershirts in your backpack as a precaution against unexpected events. You must go out for trekking together with a group guide, who will escort you and is familiar with and knowledgeable about the region visited. The trip is generally set off very early in the morning. The most important point you must keep in mind is that you obtain information about the difficulty degree of the course from your guide in advance before setting off on the tour. If you will be participating in such a course for the first time, then, you are advised to start with a course that would not create much difficulty for you. You can increase the difficulty degree of the courses progressively as you would gain experience over time. There are certain rules which must be observed while walking as a group. It is very important to observe these rules for team order and safety.

Pay attention to these rules

There are one front guide and one rear guide at the start and end of every walking team, respectively. Establishing and maintaining communication with the front and rear guides throughout a tour is one of the most important rules for the sportspersons, who would take part in trekking, to observe... This is because one must observe the instructions of the front and rear guides strictly. Persons taking part in

meli ve yürüyüşte ortaya çıkan bütün atıklar geri getirilerek yerleşim birimlerindeki çöplüklere atılmalı. Kestirmeden gitmek amacıyla grubun rotasını bozmak gibi bir hata asla yapılmamalı. Bu eylem, hem sizi gereksiz yere yorar hem de grubun motivasyonunu bozar. Sizi izleyen kişiler trekking konusunda deneyimli değilse, grup dışına çıkarak bu kişileri de tehlikeye atmış olursunuz. Bu nedenle rehberin izlediği rotadan çıkılmamasında fayda var. Kulaklıkla müzik dinlemek, olası tehlikelerin algılanmasını geciktirerek zarar görmeye neden olabilir. Trekking esnasında ellerinizin iki yanda serbest olmasına da dikkat etmelisiniz. Böylece yanlışlıkla düşerseniz, dengenizi daha rahat koruyabilirsiniz. Uzun molalar vermenin vücudu soğutacağı ve sporcuları daha zinde olmak yerine yorgunluğa sevk edeceği de unutulmamalı.

Tarihin doğayla sarmalandığı Likya Yolu

Likya Yolu, Fethiye'den Antalya'ya kadar uzanıyor. Likya Yolu sadece Türkiye'nin değil, dünyanın da en iyi 10 trekking parkurundan biri... Akdeniz'de tatil yapmayı planlıyorsanız, Likya Yolu'nda tercihinize göre ister günübirlik isterseniz de uzun bir trekking yapabilirsiniz. Likya Yolu'ndaki parkurlardan geçerken Gelidonya Feneri'nin muhteşem manzarası karşısında büyüleneceksiniz. Likya Yolu parkurunun bölümleri arasında Faralya ve Dodurga köyleri, Sidyma Antik Kenti, Pınara Ören Yeri, Letoon Antik Kenti ve Xanthos Antik Kenti'ne yürüyüş rotaları bulunuyor. Daha sonraki duraklarınızı ise Antiphellos, Simena ve Myra Antik Kentleri oluşturuyor.

the walk should not get ahead of the guide nor should they lag behind the rear guide. It is highly objectionable to engage in such misconduct which would upset the group order. Due care must be paid not to pollute environment during walk and any wastes which would generate during the walk must be brought back and dumped at the garbage disposal sites in the residential areas. A mistake such as upsetting the route of the group for the purpose of having a shortcut must never be done. This action would not only tire you unnecessarily but also would also upsets the motivation of the group. If the persons following you would not be experienced with trekking, then, you might risk these persons by getting out of the group. Therefore, it is highly advisable that you do not deviate from the route which is followed by the guide. Listening to music with earphones might cause you to suffer damages as this would delay any potential risks to be sensed by you. You must also pay due care that your hands are free on your both sides during trekking. Thus, if you would ever fall down accidentally, you could protect your balance more easily. It must also be kept in mind that allowing long breaks would cool down the body and cause the sportspersons to tire rather than keeping oneself fit and energetic.

Lycian Road where history embraces nature

The Lycian Road extends from Fethiye to Alanya. The Lycian Road is not only the best trekking course in Turkey but also one of the best trekking courses the World... If you ever plan to have a holiday in the Mediterranean region, you can have trekking on the Lycian Road either on a daily basis or for a longer duration. While crossing the courses on the Lycian Road, you will certainly be fascinated by the splendid scene

Uzun ve kısa trekkingler için Ihlara Vadisi

Kapadokya Bölgesi'nin en benzersiz noktalarından biri olan Ihlara Vadisi, Türkiye'nin en iyi trekking noktaları arasında bulunuyor. 14 kilometre uzunluğundaki vadiye kayalara oyulmuş mağaralar, kiliseler ve bol miktarda mezar kalıntıları bulunuyor. Ihlara Vadisi hem uzun hem de kısa trekkingler için son derece uygun bir altyapıya sahip. Yerli turistler kadar yabancı turistlerin de trekking noktaları arasına giren vadi, bir tur acentesiyle anlaşılabilir A'dan Z'ye gezilebilir.

Kaz Dağları'nda doğayla iç içe geçen parkurlar

Türkiye'nin oksijen deposu olarak öne çıkan Kaz Dağları, Milli Park olarak koruma altına alınmış durumda. Kaz Dağları, özellikle son yıllarda yerli ve yabancı turistlerin yoğun ilgisini çekiyor. Doğayla iç içe parkurlara sahip olan Kaz Dağları'nın neredeyse her noktası yürüyüş için oldukça ideal. Ayı Deresi, Sütüven Şelalesi ve Manastır Çayı çevresinde, Tozlu Yaylası'nda, Sarıkız Tepesi'nde ve Mihli Çayı'nda farklı alternatifler sizleri bekliyor.

Kaçkar Dağları'nda heyecan dolu bir serüven

Kaçkar Dağları'nın eteklerinde heyecan dolu bir macera sizleri bekliyor. Burası uzun bir trekking düşünenler için son derece ideal. Doğru zamanda giderseniz, Kaçkarlar'da yeşilin binbir tonunu görebilirsiniz. Ambarlı Yaylası doğal güzellikleri ile hem trekking yapanlara hem de fotoğrafçılara farklı bir ambiyans

of Gelidonya Lantern. Between the parts of the Lycian Road, there are walking routes to the Villages of Faralya and Dodurga, antique city of Sidyma, Historical Remains of Pinara, Antique City of Letoon and Antique City of Xanthos. The Antique Cities of Antiphellos, Simena and Myra are your next stops.

Ihlara Valley for long and short trekking courses

Ihlara Valley, which is one of the unique spots of the Cappadocia Region, prominently figures among Turkey's best trekking points. There are a lot of craves, churches and grave ruins engraved on the rocks at the 14 kilometer long valley. Ihlara Valley has an infrastructure, which is very suitable for both long and short trekking courses. The valley, which is among the favorite trekking points for both local and foreign tourists, may be toured from A to Z by agreeing a tour package with a travel agency.

Courses on Kaz Mountains, which are closely knitted into nature

Kaz Mountains, which are particularly prominent as Turkey's oxygen source, is under protection as a National Park. Kaz Mountains attract intensive interest of local and foreign tourists in the recent years in particular. Almost each and every spot of Kaz Mountains, which have courses closely knitted into nature, is very ideal for walking. Various alternatives wait for you at the vicinity of Ayı Brook, Sütüven Falls and Manastır Creek as well as on Tozlu High Plateau, on Sarıkız Hill and on Mihli Creek.

sunuyor. Kaçkar Dağları'nın en güzel noktalarından biri de Çat Vadisi-Verçenik Yaylası ve Kapalı Göller Parkuru... Büyüleyici manzara eşliğinde Çat Vadisi'nin, Verçenik Yaylası'nın ve Kapalı Göller'in tadına varacaksınız. Buradaki göllerde yüzmek serbest... Rotanıza, Rize'nin Hemşin bölgesindeki Tepan Köyü'nü de dahil edebilirsiniz.

Aladağlar'da hem trekking hem de kamp fırsatı

Aladağlar, yaz aylarının en ideal trekking parkurlarını içinde barındırıyor. En yüksek zirvesi 3 bin 756 metre olan Demirkazık Dağı'ndan yürüyüşe başlayabilirsiniz. Aladağlar'ın önemli parkurları arasında ise Maden Boğazı, Yedigöller, Kapuzbaşı Şelalesi, Sokullupınar, Emli Vadisi ve Barsama Vadisi yer alıyor. Aladağlar, uzun bir trekking parkuru hedefleyenler için tam anlamıyla biçilmiş kaftan. Yanınızda getirdiğini kamp malzemelerini kurup dilediğiniz yaylada konaklayabilirsiniz.

Günübirlik trekking için Bafa Gölü

Günübirlik trekking yapmak isteyenlerin genelde Bafa Gölü çevresini tercih ettikleri gözlemleniyor. Geçmişten günümüze kadar tahrip olmamış, doğal güzelliğiyle dikkat çeken Bafa Gölü hem arkeolojik hem de doğal güzelliklerin bir arada bulunduğu harika bir konuma sahip. Keyifli bir trekkingin yanı sıra Herakleia ve Keramos antik kentlerini de ziyaret edebilirsiniz.

An exciting excursion on Kaçkar Mountains

An exciting and thrilling adventure waits for you on the outskirts of Kaçkar Mountains. This is a very ideal spot for people planning to walk along a long trekking course. If you go there in the correct time, then, you can see a rich variety of the tones of green on Kaçkar Mountains. Ambarlı High Plateau offers different ambiance to both trekkers and photographers thanks to its natural beauties. Çat Valley - Verçenik High Plateau and Kapalı Göller Course are also among the most beautiful spots on Kaçkar Mountains.. You will have a delicious taste of Çat Valley - Verçenik High Plateau and Kapalı Göller Course while being accompanied by fascinating scenery. Feel free to swim at the lakes there.. You can also include in your route the Village of Tepan at Hemşin Zone in Rize.

Aladağlar offers you an opportunity for both trekking and camping

Aladağlar accommodates the most ideal trekking courses in summer months. You can start walking from Demirkazık Mountain, the highest peak of which is 3,756 meters. Maden Boğazı, Yedigöller, Kapuzbaşı Falls, Sokullupınar, Emli Valley and Barsama Valley figure high among the most important courses on the Mountains of Aladağlar. The Mountains of Aladağlar provides a perfect opportunity to people aiming to have a long trekking course. You can set up camping materials you have taken with you, having a rest at any of the High Plateau as you may choose.

Erikli Yaylası'nda keyifli bir gün geçirmeye ne dersiniz?

Günübirlik trekking için oldukça elverişli bir yapıya sahip olan diğer rota ise Erikli Yaylası... Erikli Yaylası, Yalova'nın Çınarcık ilçesinde yer alıyor. Erikli Yaylası'ndaki trekking parkuru, birçok doğal güzele ev sahipliği yapıyor. Trekking'e Teşvikiye Köyü'nden başlanıyor. Bölge, kamp kurmaya da oldukça elverişli. Yürüyüş parkurunu mevsimine göre kiraz ağaçları, böğürtlen ve kestane ağaçları süslüyor. Özellikle yaz mevsiminde şelalelere kadar tempolu bir yürüyüş yaptıysanız, ödülünüz burada keyifle yüzmek olabilir.

Macahel Bölgesi tarihsel süreciyle de dikkat çekiyor

Karadeniz'in yaylalarında ve birbirinden güzel vadilerinde doğanın sesini dinleyeceğimiz Macahel Bölgesi, ülkemizin en güzel trekking parkurlarına sahip. Artvin'den Gürcistan'a uzanan bir bölge olan Macahel, aynı zamanda tarihsel süreciyle de dikkat çekiyor.

Bafa Lake for daily trekking

It is observed that people intending to have daily trekking prefer the environs of the Lake of Bafa in general. The Lake of Bafa, which has managed to survive from the past to the present times without suffering any destruction and attracts much interest thanks to its natural beauty, has a wonderful position where both archeological and natural beauties co - exist. In addition to an enjoyable trekking trip, you can also visit the Antique Cities of Herakleia and Keramos at the same time.

What about spending an enjoyable day on Erikli High Plateau?

The High Plateau of Elbi is yet another route, which has a very favorable structure for daily trekking... The High Plateau of Elbi is located at the District of Çınarcık in Yalova. The trekking course on the High Plateau of Elbi hosts many natural beauties. Trekking starts at the Village of Teşvikiye. The zone is very favorable for and conducive to camping.

Geçeceğimiz parkurlar arasında; Beyazsu Yaylası, Gorgit Yaylası, Yıldız Gölü ve Maral Şelalesi bulunuyor.

Yenice Ormanları'nı keşfe hazır mısınız?

Karabük'ün Yenice Ormanları, hafta sonu yaşam stresinden kaçmanız için güzel bir fırsat. Yenice Ormanları'nda günübirlik onlarca yürüyüş rotası bulunuyor. Orman içindeki yaylalara kamp kurarak trekking maceranızı renklendirebilirsiniz.

Ballıkayalar, en popüler rotalardan biri

Erikli Şelalesi gibi trekking sporcularını zorlayacak olan Ballıkayalar, İstanbul ve Kocaeli ilinin sınırında kalan Gebze'nin Tavşanlı Köyü'nde yer alan bir vadi... Vadinin girişi, kaya tırmanıcıları için eğitim bölgesi olarak tanımlanıyor. Burada yüksek kaya duvarları yer alıyor. Vadinin geneli neredeyse tamamen kayalardan oluşuyor. Ballıkayalar'a gelerseniz, şelaleler bölgesini ziyaret etmeyi unutmayın.

Cherry trees, blackberries and chestnut trees decorate the walking course depending on the current season. In particular, if you have just had a brisk walking up to the waterfalls in Summer season, your reward for this could be to swim there having great fun.

Macahel Zone also attracts interest for its historical past

Macahel Zone where you can listen to the sound of nature on the High Plateau and uniquely beautiful valleys of the Black Sea Region has the most beautiful courses of the country. Macahel, which is a zone extending from Artvin to Georgia, also attracts interest for its historical background at the same time. Beyazsu High Plateau, Gorgit High Plateau, Yıldız Lake and Maral Falls are located among the courses you will be crossing across.

Are you ready to discover Yenice Forests?

Yenice Forests in Karabük offers you an ideal opportunity to escape from life stress at weekend. There are tens of daily walking routes in Yenice Forests. You can lend color to your trekking adventure by camping at the High Plateaus inside the forest.

Ballıkayalar is one of the most popular routes

Ballıkayalar, which will strain trekking sportspersons a lot like Erikli Waterfalls, is a valley at the Village of Tavşanlı in Gebze, which is located in the territories of the Provinces of İstanbul and Kocaeli... The entrance of the valley is described as a training zone for rock climbers. There are high rock walls here. The entire valley nearly comprises rocks. If you ever come to Ballıkayalar one day, do not forget visiting the zone of waterfalls.

DÜNYANIN EN TATLI MÜZESİ PELİT ÇİKOLATA MÜZESİ

The sweetest museum in the world : Pelit Chocolate Museum

NESLİHAN DİLEK

30
31

TR Çikolata, mutluluk hormonu salgılatan, hemen herkesin sevdiği bir yiyecek... Ülkemizde çikolata dediğinde akla ilk gelen markalardan biri Pelit oluyor. 1957 yılından bu yana kalitesini hiç bozmadan ürün yelpazesine yeni ürünler ekleyen Pelit, Türkiye'nin ilk Çikolata Müzesi'ni kurarak ülkemizde bir ilke imza attı. Üstelik bu müze sadece Türkiye'de değil, büyüklüğü ve ürün çeşitliliğiyle dünya çapında da önemli bir yere sahip. Müzede, Pelit Yönetim Kurulu Başkanı Selahattin Ayan'ın hobi olarak yapmaya başladığı çikolatadan eserler yer alıyor. Kimi yerde çizgi film karakterleri kimi yerde de Türkiye'nin en önemli tarihi eserlerinin heykellerini görmek mümkün. Göbeklitepe'den Sultanahmet Meydanı'na, Süleymaniye Camisi'nden, Galata Kulesi'ne, Yerebatan Sarnıcı'na kadar birbirinden özel eserler müzede 7'den 70'e herkesin ilgi odağı olmuş durumda. Yunus Emre Enstitüsü'nün ".tr" dergisi okurları için gezdiğimiz Pelit Çikolata Müzesi'nin kuruluş öyküsünden müze detaylarına kadar her türlü bilgiyi Pelit Çikolata Fabrikası Müdürü Bülent Bakı'den dinledik...

EN Chocolate is a foodstuff which is liked by almost everyone, making the happiness hormone secrete.. Pelit is one of the brands coming to one's mind in Turkey when it comes to chocolate. Adding new products to its range of products steadily without compromising its quality since 1957, Pelit has made a breakthrough, the first of its kind ever, in the country by establishing the first Chocolate Museum in Turkey. Besides, this museum enjoys significance in not only Turkey but also the World thanks to its size and variety of products displayed. At the museum, there are works made from chocolate Pelit Executive Board President Selahattin Ayan has started making as a hobby. A visitor can see the cartoon heroes and heroines in some parts of the museum as well as the sculptures of the most important historical artifacts in Turkey at some other corners there. These specially produced chocolate replicas of the historical artifacts ranging from Göbeklitepe, Sultanahmet Square and Süleymaniye Mosque to Galata Tower and Yerebatan Cistern have become the focal interest of anyone from 7 year olds to the 70 year olds. We are now hearing Pelit Chocolate Factory Manager Bülent Bakı about the foundation history of Pelit Chocolate Museum we have visited for the readers of the magazine, ".tr", of Yunus Emre Institute, as well as about the details of the museum...

Müze kurma fikri nasıl doğdu?

Çikolata müzemiz aslında çok yeni gibi gözükse de temelleri çok eskiden atıldı. Firma sahibimiz Selahattin Ayan'ın hobisi olarak 4 yıl önce kuruldu. Çok sayıda ziyaretçi almaya başladıktan sonra giderek büyüdü. 130 bin metrekare kapalı alanda 3 bin 500 kişinin çalıştığı devasa bir üretim tesisine sahibiz. Geleneksel yöntemlerle üretilen pastalarla birlikte ürün yelpazemizde, yeni fabrikamızda yüksek teknolojiyle üretilen ve donmuş olarak satılan endüstriyel pastaları da var. Bu pastaları ve çikolatalarımızı 30'dan fazla ülkeye satıyoruz. En çok ürün sattığımız ülkelerin başında ABD geliyor. Son olarak İsviçre'ye de çikolata sattık. İlk deneme ürünü aralık ayında gitti, şimdi yeni sipariş aldık. Bu bizi gururlandırıyor... Kakao ekvatoral bir ağaç olduğu için, Fildişi Kıyısı, Gana, Venezüella ve Malezya gibi ülkelerde yetişiyor. Avrupa'daki bir ülke ile aynı teknolojiyi kullandıktan sonra şansımız aynı. İyi kalite üretirsek neden başarılı olamayalım?

Müzeniz ne zaman kuruldu?

Pelit Çikolata Müzesi yaklaşık 4 yıl önce açıldı. İlk etapta küçüktü ama o kadar çok ilgi gördü ki Selahattin bey bu işi hızlandırma, müzeyi büyütme gereği gördü. Aslında müzemiz insanlara çikolata gibi güzel bir ürünle tarihi anlatan bir sosyal sorumluluk projesi. Dumlupınar'daki meçhul asker anıtı, Nusret Mayın Gemisi, Seyit Onbaşı, Çanakkale Şehitler Abidesi, Kocatepe rölyefi ve Atatürk büstü eserlerimiz arasında yerini alıyor. Genç yaşlı herkese tarihimizi, dünya tarihini, medeniyetleri anlatmaya çalışıyoruz. Bu müzenin yapımı hiç bitmeyecek, sürekli büyüyüp kendini yenileyecek bir proje. Büyüklerin ve çocukların sevecek geldikleri bir müze. Buradan çıkınca çocuklar gördükleri şeyler hak-

How did the idea of founding a museum arise?

The foundations of our Chocolate Museum were laid down a long time ago although it appears quite new. It was founded as a hobby of Selahattin Ayan, who is the owner of our company, 4 years ago. It has grown larger and larger after it has started receiving a large number of visitors recently. We have a very large production facility on an indoor area of 130 thousand square meters where 3 thousand 500 people work. In addition to the varieties of pastry produced by the traditional methods, we also sell industrial varieties of pastry in our range of products, which are produced at our new high tech factory and sold in a frozen condition. We sell these varieties of pastry and chocolates to more than 30 countries. The United States of America ranks first among the countries to which we sell our products in terms of largest volumes of sales. Most recently, we have also sold chocolate to Switzerland as our new customer. The first trial product was shipped there in December and we have now received a new order. This just makes us feel proud... Cacao grows in countries such as the Ivory Coast, Ghana, Venezuela and Malaysia because it is an Equatorial tree. We have an equal opportunity to export products because we use the same technology as in any countries in Europe. Why shouldn't we succeed in exporting if we can produce good quality products?

When was your museum founded?

Pelit Chocolate Museum opened about 4 years ago. Initially, it was small but attracted so much public interest and accordingly, Selahattin Bey considered necessary accelerating this venture and enlarging the museum. As a matter of fact, our museum is a

kinda araştırma yapıyorlar; medeniyetleri, tarihi, coğrafyayı anlatıyor uznlara. Sonrasında da bunlarla ilgili daha detaylı bilgi araştırıyorlar. Öğretmenlerden böyle geri dönüş alıyoruz. Çikolata müzesine geldikten sonra çocukların müze algısı değişiyor. Buradan çok keyif alıp, çikolata gibi güzel bir şeyle tarihi, coğrafyayı öğreniyorlar. 7'den 70'e herkesin sevdiği bir yer diyebiliriz.

Türkiye'de başka çikolata müzeleri de var mı?

Türkiye'de ilk ve tekiz. Dünyanın en iyi ve en büyük çikolata müzesiyiz diyebiliriz artık.

Müzenizde şu anda çikolata ve şekerlemelerden yapılan kaç heykeliniz var?

Yüzlerce heykel var. Tablolar, evler, aklınıza gelecek pek çok eser var. Müzenin İstanbul ile ilgili bölümde İstanbul'un tüm sembolleri var; Sultanahmet Meydanı, Ayasofya, Sultan Ahmet Camii, Galata Kulesi, Kız Kulesi, Beyoğlu Tramvayı var. İstanbul'u çağrıştıran hemen her şeyi yapmaya çalıştık. Şu anda toplamda 10 farklı bölüm var. Bölümler gittikçe artıyor. Medeniyetler Salonu, Nuh'un Gemisi, Kudüs ile ilgili bölüm var. Konsept olarak da çeşidimiz fazla.

Müzenizin öne çıkan bölümlerinde hangi detaylar bulunuyor?

Zonaro'nun Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'a girişi rölyefi 450 kg beyaz çikolatadan yapıldı.

Sanat Holü'nde Mona Lisa, Andy Warhol, Salvador Dali, Pablo Picasso, Van Gogh'un büstleri ile Osman Hamdi'nin 850 kg bitter çikolatadan yapılan Kaplumbağa Terbiyecisi'nin üç boyutlu hali de bulunuyor. Medeniyetler Salonu'ndaki eserler bilinen en eski medeniyet olan Göbekli Tepe'den başlıyor, Hitit, Asur, Sümerler'i yansıtan heykeller var. Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası, Halikarnas Mozaesi...

Maya takvimi, Japon Sumo güreşçisi, Özgürlük heykeli, matruşka heykelleri ile Albert Einstein'ın da büstünü görmek mümkün. Kudüs bölümünde ise Mescidi Aksa Kubbe-i Şahra'nın yanı sıra barkovizyonla bu bölgenin gerçek görüntüleri gösteriliyor. Osmanlı bölümünde; Yunus Emre, Mimar Sinan, Piri Reis, Süleyman Şah, Fatih Sultan Mehmet, İbn-i Sina büstleri ve Fatih Sultan Mehmet'in askerleriyle İstanbul'a girişini sembolize eden heykeller bulunuyor.

Çocukların en çok ilgisini çeken yer olan Pelit Tatlıköy'de sizi dans eden Michael Jackson karşılarken,

Zeki Müren, Neşet Ertaş, Aşık Veysel, Barış Manço gibi ülkemizin önemli sanatçıların yanı sıra Pepe, Keloğlan gibi çizgi film kahramanlarının heykelleri yer alıyor.

Müze eklemeyi planladığınız yeni eserler var mı?

Şu an Mevlana ile ilgili özel bir bölüm üzerinde çalışıyoruz. Tüm dünya onu Rumi olarak biliyor. Şu anda Mevlana müzemizde var ama daha geniş bir alanda olmasını istedik. Sanırım 1-2 haftaya çalışmaları tamamlanmış olur. Semazenleri, müzisyenleri, barkovizyon gösterisi gibi şeyler olacak. Hiç durmadan yeni bölümler üzerine çalışıyoruz. Müzeyi büyütme için binamızda rezerv alanımız mevcut. Yeni eserlerle de sürekli büyütme devam edeceğiz...

social responsibility project, which tells people about history through a beautiful product such as chocolate. At our museum, the chocolate replicas of a high number of popular historical artifacts and monuments such as the unknown soldier monument at Dumlupınar, Nusret Mine Hunting Ship, Monuments of Seyit Onbaşı and Çanakkale Martyrs, Kocatepe Relief and Atatürk Bust are displayed to visitors. We endeavor to tell anyone including younger and older people about our history, world history and civilizations. This museum is such a project, the construction of which will never end, because it will constantly get larger and revamp itself. It is a museum, which is visited and toured by both adults and children, so lovingly and enthusiastically. Leaving here, children start making research about those objects they have just seen; we tell them about civilizations, history and geography. Later on, they search for detailed information about them. This is just the feedback we get from teachers. The museum perception of the children changes once they have visited the Chocolate Museum. They have much fun here, learning about history and geography by means of a beautiful thing like chocolate. We can say that this is a place enjoying popularity of anyone from any age brackets ranging from 7 year olds to 70 year olds.

Are there any other chocolate museums in Turkey?

We are the first and only in Turkey. We can now say confidently that we are the best and largest chocolate museum in Europe.

How many sculptures are there in your museum, which are made from chocolate?

There are hundreds of the replicas of famous sculptures as well as many replicas of paintings, houses and many other pieces of art one can ever imagine. At the part of the museum, which is related to Istanbul, there are all the symbols of Istanbul -- Sultanahmet Square, Ayasofya (Hagia Sophia), Sultan Ahmet Mosque, Galata Tower, Kız Kulesi (Maiden's Tower) and Beyoğlu Tramway. We have tried to make chocolate replicas of anything which is associated with Istanbul. At present, there are a total of 10 different parts at the museum. The number of parts increases steadily. There is a hall of civilizations in addition to the parts in connection with the Noah's Ark and Jerusalem. We also have many varieties as a concept.

Which details are there in the most prominent parts of your museum?

A replica of the relief illustrating Fatih Sultan Mehmet, the great Ottoman Emperor called "Conqueror", enter Istanbul following his conquest of the city, as originally worked by Zonaro was made from 450 kg of white chocolate. At the arts hall, there are chocolate replicas of the busts of Mona Lisa, Andy Warhol, Salvador Dali, Pablo Picasso and Van Gogh; A three dimensional chocolate replica version of the famous painting, "Kaplumbağa Terbiyecisi" (Turtle Trainer), by Osman Hamdi, which has been made from 850 kg of bitter chocolate, is also displayed there. The artifacts and pieces of art at the Civilizations Hall start from Göbekli Tepe, which is the most ancient known civilization; there are also sculptures reflecting the Hittites, Assyrians and Sumerians. There are more pieces on display -- Divriği Grand Mosque and Darüşşifası (public

Çikolatadan yapılan bu sanat ürünlerini planlarken herhangi bir sanatçıdan profesyonel destek alıyormusunuz?

Profesyonel destek almıyoruz. Selahattin Bey kendi tasarlıyor. Herkes katkıda bulunmak istiyor. Çünkü dünya çapında bir yere sahibiz.

Yılda ortalama kaç kişi müzenizi ziyaret ediyor?

Yaz tatillerinde günlük 3 bin kişi müzemizi geziyor. Yıl genelinde de tahminen 100 binlerce kişi geliyor diyebiliriz. Sömestr tatilinde burada kapıda kuyruklar oluşuyor, aşırı talep oluyor.

Özellikle okullardan çok talep aldığınızı duyuyoruz. Müzenize en çok kimler geliyor?

Okullar açıkken inanılmaz derecede çok çocuk grupları geliyor. 12 ay boyunca yerli yabancı turistler geliyor. İstanbul dışındaki şehirlerden de gruplar geliyor. İstanbul gezilerinde de müzemiz programın içinde yer alıyor. Buraya otobüs grupları geliyor. Dünyanın her yerinden geliyorlar ama özellikle Arap ülkelerinden gelenlerin sayısı fazla.

Müzenizin giriş ücreti nedir? Hangi günler ve saatlerde açıksınız?

Haftanın 7 günü 10.00-17.00 saatleri arasında açık. Giriş ücreti 30 TL. Okul gruplarına 25 TL, 0-2 yaş arası ücretsiz. Okul gruplarına özel hediyeler veriyoruz. Tüm gezenlere tablet çikolata hediye ediyoruz.

Çikolata müzesi kurmanın ve bu müzeyi yönetmenin ne gibi zorlukları var?

Böyle bir müze kurmak için çok ciddi bir altyapı gerekiyor; özel bir soğutma sistemi altyapısı gerekiyor. Çünkü ortamın sıcaklığını 18-22 derecede tutmak gerekiyor. Biz konforlu bir ortam olması

health center) and Halicarnassus Mausoleum. At the museum, visitors can see the replicas of Maya Calendar, Japanese Sumo Wrestler, Statue of Liberty, Matrushka Sculptures and a Bust of Albert Einstein. At the division on Jerasalem, actual images of this region are displayed on a giant screen in addition to "Mescidi Aksa" (Mosque just south of the Dome of the Rock in Jerusalem) and "Kubbetüs Sahra". At the Ottoman division, there are the busts of Yunus Emre, Mimar Sinan, Piri Reis, Süleyman Şah, Fatih Sultan Mehmet and İbn-i Sina as well as the sculptures symbolizing Fatih Sultan Mehmet enter Istanbul together with his soldiers. As Michael Jackson welcomes you at Pelit Tatlıköy, which is the part of the Museum attracting children's interest most, there are sculptures of the national legendary singers such as Zeki Müren, Neşet Ertaş, Aşık Veysel and Barış Manço in addition to the sculptures of some cartoon movie heroes such as Pepe and Keloğlan.

Are there any new pieces of art you intend to add to the Museum?

At present, we work on a special division on Mevlana (7). He is called "Rumi" throughout the world. At present, there are a sculpture of Mevlana in our museum but we want it to be displayed in a larger area. I think we can complete the works in this respect in one week. There will be "semazen"s (dancers of Mewlana shows) and musicians on display at the museum including screening on a giant video wall, all covering this theme. We work on new divisions non stop. There is space reserved in our building in order to enlarge the museum. We will be continuing to enlarge it with addition of new pieces of art constantly...

Do you receive professional support from any artists as you plan these products of arts made from chocolate?

We do not receive any professional support. Selahattin Bey personally designs them. Everybody wants to contribute. This is because we have a world wide standing.

How many people visit your museum on an average basis annually?

3 thousand people visit our museum on a daily basis in summer holidays. It is estimated that several hundreds of thousands visit the museum throughout a year. There are queues lining up at the gate here in semester holidays, so there is an excessive demand. We hear that you have a high demand from schools in particular.

Which people visit your museum mostly?

When schools are open, an incredible number of the groups of children come to the museum. Local and foreign tourists visit our museum around the year. Groups from the cities other than Istanbul also come to the museum. The programs of the tours originating from Istanbul also include our museum. The bus groups visit here. They come from any place in the world but in particular, the number of those coming from the Arab countries is higher.

What is the entrance fee for your museum? On which days and at what times are you open?

The museum is open between 10.00 and 17.00 7 days a week.

için 21 derecede tutmaya çalışıyoruz. Bu sıcaklıklar arasında olmazsa çikolatalar beyazlar, görüntüsü bozulur, daha sıcak olursa da erimeye başlar. Maalesef ziyaretçilerimizden eserlere zarar verenler, koparıp, kıranlar, dokunanlar oluyor. Yapımı aylar süren bir ürünü yeniden tamir etmekle uğraşmak yerine yeni heykeller yapmayı arzuluyoruz.

Müzenizdeki heykeller ne kadar süre dayanıyor?

Yıllarca dayanır. Bu ürünler yenmek için değil sergilenmek için yapılıyor.

Bu fikri yurt dışına açmak gibi bir planınız var mı? Bu yönde talepler alıyormusunuz?

Dünyanın birçok ülkesinden talepler geliyor. Avrupa ülkelerinden, Arap ülkelerinden ve Çin'den talepler alıyoruz. Müzeyi kendi ülkelerinde de görmeyi; Pelit olarak orada olmamızı istiyorlar. Biz öncelikle kendi müzemize odaklandık. Müzemiz kendi içinde gelişen bir müze, ilerleyen yıllarda başka ülkelerde de neden müzelerimiz olmasın?

Müzenin açıldığı günden itibaren yaşadığınızı en ilginç olay nedir?

El Cezire'den tutun tüm bölge ülkelerin televizyon kanalları müzemizden yayın yaptı. Bir turistle röportaj yapılması esnasında turistin üçüncü defa geldiğini ve her gelişinde yeni şeyler gördüğünü söylemesi önemli bir detaydı. Burası kahvaltıdan yemeğe tüm aktiviteleri yapabilecekleri tüm günlerini geçirebilecekleri bir yer. Müzemizin girişinde Hansel ve Gretel'in evi var; bir seferinde köşesinden ısındığını gördük ama kimin sırdığını bulamadık. Yeniden tamir etmek zorunda kaldık.

Eserlerde kullandığınız çikolatalar farklı mı?

Standart sattığımız çikolata ile aynı çikolatalardan kullanıyoruz müzemizde. İlk başta ücretsiz gezilen bir müzeyken bu iş için birçok eleman istihdam etmek zorunda kaldık. Hammaddesi bakımından da pahalı bir müze. Şu anda bu ücretlerle bile kendini kurtarmıyor. Pahalı, yapımı zor bir müze.

Entrance fee is TL 30. The fee is TL 25 for school groups and entrance for children aged 0 to 2 is free. We give special gifts to school groups. We present tablet chocolate to any visitors.

What difficulties are there to found the chocolate museum and manage this museum?

Substantial infrastructure is required to found a museum like this; an infrastructure comprising a special cooling system must be in place. This is because ambient temperature must be kept at 18 to 22 degrees. We try to keep temperature at 21 degrees so that there is comfortable setting. If the temperature would not be between these degrees, then, the chocolates would get white, with their appearances deteriorating; if it is hotter, then, they start melting. Unfortunately, there are some visitors damaging, breaking off and touching the pieces of art on display with their fingers. We prefer to make new sculptures / replacements rather than repairing such damaged ones.

How long do the sculptures in your museum endure?

They can endure for many years. These products are made for display not for eating them.

Do you have any plan to extend this idea overseas? Do you receive any requests for this purpose?

We receive such requests from many countries throughout the world. We receive requests especially from the European countries, Arab countries and China. They want to see the museum in their countries and want us to be there as Pelit. But, first of all, we currently focus on our museum locally. Our museum is a museum having self development; why shouldn't we have museums in other countries as well in the forthcoming years?

What is the most interesting event you experienced since the museum opened?

The television channels of all the countries in the region including Al Jazeera carried out broadcasting from our Museum. During an interview, a tourist said that this was his third visit to the museum and further that he saw new additions on each of his visits and this was an important detail. This is a spot where visitors can do any activities such as having breakfast and meals. A replica of the House of Hansel and Gretel is displayed at the entrance to our museum; We once saw that one of its corners had been bitten off but could not find out who it was. We had to repair it.

Are the chocolates used in the replicas different?

We use at the museum the same chocolate as the standard chocolate sold by us. It was initially a museum visited free of charge but we had to employ many persons for this purpose. It is an expensive museum in terms of raw material. At present, it cannot even make ends meet through the present fees. It is an expensive museum really hard to be built.

RESTORAN ENDÜSTRİSİNDE FARK YARATAN TÜRK GİRİŞİMCİLER

Turkish entrepreneurs making a difference in the restaurants industry

SELİN AKGÜN

Tüketici beklentilerini göz önüne alarak farklı bir dönüşüm sürecine giren restoran endüstrisi, inovatif Türk girişimcilerin global arenada liderlik ettiği yeni trend ve iş modelleriyle oyunun kurallarını yeniden yazıyor. Amerika'da hayata geçen Kabaq ve DineTap girişimleri, restoran endüstrisinde öne çıkan "özelleştirilmiş münüler" ve "teknolojik gelişme" trendlerine inovatif bir yanıt veriyor. Kabaq Kurucu Ortakları Alper Güler ve Caner Soyer ile spesiyalleri 3D tarayarak yiyecek seçme işlemini kolaylaştıran Kabaq projesi hakkında konuştuk. Boş masaları doldurmayı hedefleyen DineTap girişiminin kurucusu Volkan Eren ise restoranlara, doluluk oranlarına göre müşteri çeken farklı bir uygulamaya imza attıklarını belirtiyor.

The restaurant industry, which has stepped into a different transformation by paying due consideration to the consumers' expectations, presently re-write the rules of the game through new trends and business models pioneered by the innovative Turkish entrepreneurs. The ventures, Kabaq and DineTap, which took place in the United States of America, provide an innovative response to the trends of "customized menus" and "technological advancements" which have come to the forefront in the restaurant industry. We talked to Alper Güler and Caner Soyer, the co-founders of Kabaq, about the Kabaq Project that facilitates the process of selecting foods by having 3D scans of specials. Volkan Eren, the founder of the venture, DineTap, which aims at filling unoccupied tables, says that they have succeeded in carrying out a different practice attracting customers to restaurants according to occupancy rates.

Yeme-içme sektörü yeniden yapılıyor

Yemek endüstrisi çok hızlı bir dönüşümün eşliğinde... 2016'da başlayan doğal ve sağlıklı atıştırmalıklar trendi, etkisini 2017'de de artırarak devam ettirdi. Sağlık ve hedonizm kavramlarının birleşmesiyle "healthonism" yani "yeni doğal" kavramı öne çıktı. 2018'den itibaren yıldız parlayan bir diğer konsept ise "mood food", yani ruh haline göre paketlenmiş gıdalar. Tüketiciler artık ne yedikleri ya da ne içtikleri hakkında çok daha bilinçli. Gıda ve içecek sektörlerinde öne çıkan değişimler, restoran endüstrisini de farklı bir dönüşüme zorluyor. Y Kuşağı, demografik durumu ne olursa olsun, beklentileriyle restoran endüstrisini yeniden şekillendiriyor. Daha sağlıklı yemek seçenekleri, özelleştirilmiş menüler, yemek servis seçeneklerinde artış, teknolojik gelişmeler, çevre sürdürülebilirliği, küresel mutfaklara yönelim ve Z Kuşağı'na odaklanma gibi konu başlıkları, restoranların inovasyon stratejisini sil baştan yazıyor. Bu noktadan yola çıkarak tüketicilerin beklentileri doğrultusunda yapılan restoran endüstrisinde, Türk girişimcilerin global arenada liderlik ettiği yeni trend ve iş modellerini araştırdık.

3D taramış yemek spesiyalleri seçiminizi kolaylaştıracak

Sanal ve artırılmış gerçeklik teknolojilerini kullanarak yiyecekleri dijital dünyaya taşıyan Kabaq, yemekleri 3D tarayarak yiyecek seçme işlemi kolaylaştırıyor. Restoranlardaki sipariş verme işlemi yepyeni bir boyuta taşıyan Kabaq uygulaması, münüdeki yiyecekleri bir tablet veya akıllı telefon üzerinden seçmenize olanak tanıyor. 2016'da 200 bin dolarlık tohum yatırımıyla Alper Güler

Catering and refreshments industry being restructured

The catering industry is on the verge of a very fast transformation... The trend of natural and healthy snacks which started in 2016 carried on its impact in 2017 by further increasing it. The concept, "healthonism", namely "new natural" has come to the forefront upon the combination of the concepts, health and hedonism. Yet another booming concept from 2018 is "mood food", namely specially packed foods according to mood. Consumers are now more conscious of what they eat and drink. The innovations which have become prominent in the industries of food and refreshments force the restaurant industry into a different transformation. Generation Y reshapes the restaurant industry through their expectations no matter whatever demographic status they may have. A number of issues such as healthier food choices, customized menus, increase in food service selections, technological advancements, environmental sustainability, shift to global cuisines and focus on Generation Z reset the innovation strategy of restaurants radically. By taking this as a starting point, we have made research on the new business trends and business models, which have been pioneered by the Turkish entrepreneurs in the global arena.

3D scanned food specials will facilitate your selection

Kabaq, which transforms foods into the real of virtual reality by making use of virtual and enhanced reality technologies,

ve Caner Soyer tarafından kurulan Kabaq, New York merkezli bir girişim... Kabaq Kurucu Ortağı Alper Güler, Kabaq girişiminin doğuş hikâyesini ise şöyle anlatıyor: "AR, VR ve MR teknolojilerine yönelik altyapı çalışmaları çok büyük yatırımlarla Microsoft, Apple, Google, Qualcomm, HTC, Magic Leap gibi firmalar tarafından hayata geçiriliyor. Bu teknolojilerin son kullanıcıya dokunduğu noktada, kaliteli içerik hazırlamanın ne kadar önemli olduğunu ilk girişimimiz Pandora Reality'ye yönelik çalışmalarımızla fark ettik. 2017 yılı içerisinde Kabaq olarak yemekleri 3D yüksek kalitede tarayıp AR, VR, MR teknolojileri için kullanmak üzere optimize ettik. Önümüzdeki dönemde mevcut süreci otomatize edip ürünün tüm dünyada kullanılması için ürün çıkarmaya ve altyapımızı geliştirmeye odaklanacağız. Şu an New York'ta 12, Dubai ve çevresinde ise 50 bayisi olan bir tatlı restoranı ile çalışıyoruz."

Farklı ülkelerde satış ortaklıkları kuruluyor

Kabaq'ın hem eve siparişlerde hem de restoran içerisindeki bireylerin daha kolay seçim yapmalarına olanak sağlamayı hedeflediğini söyleyen Alper Güler, "Kullanıcıların yüzde 60'ı evlerine ya da ofislerine sipariş verirken, mobil cihazları tercih ediyor. Bu noktada sipariş sistemi, Kabaq teknolojisini sipariş sistemine entegre ederek, restoranın sunduğu yemekleri masanızın üzerinde gösterebilir. Restoran içerisinde Kabaq kullanımında öncelikle tatlı münülerini hedefliyoruz. New York'ta bu sistemi kullanan 3 restoran, tatlı satışlarında geçtiğimiz senenin aynı dönemine kıyasla yüzde 20'nin üzerinde satış yaptı. Bu iki alan dışında yemek kitapları, marka kampanya çözümleri, televizyonda yayınlanan yemek programları gibi farklı alanlar için de özel çözümler üretiyoruz." yorumunda bulunuyor. Restoranlarda yakaladıkları satış artışı başarısına paralel olarak, 2018'de Amerika pazarında lider yemek sipariş uygulamalarıyla entegre olmayı hedeflediklerini belirten Kabaq'ın diğer kurucu ortağı Caner Soyer ise sözlerine şöyle devam ediyor: "Restoran kanalı için Kanada, Hong Kong ve Dubai'de kurduğumuz satış ortaklıkları ve buna benzer anlaşmalarla bu sistemi, farklı ülkelerde aktif kullanılabilir hale getirmeyi planlıyoruz."

Kabaq Kurucu Ortağı / Kabaq Founding Partner Caner Soyer

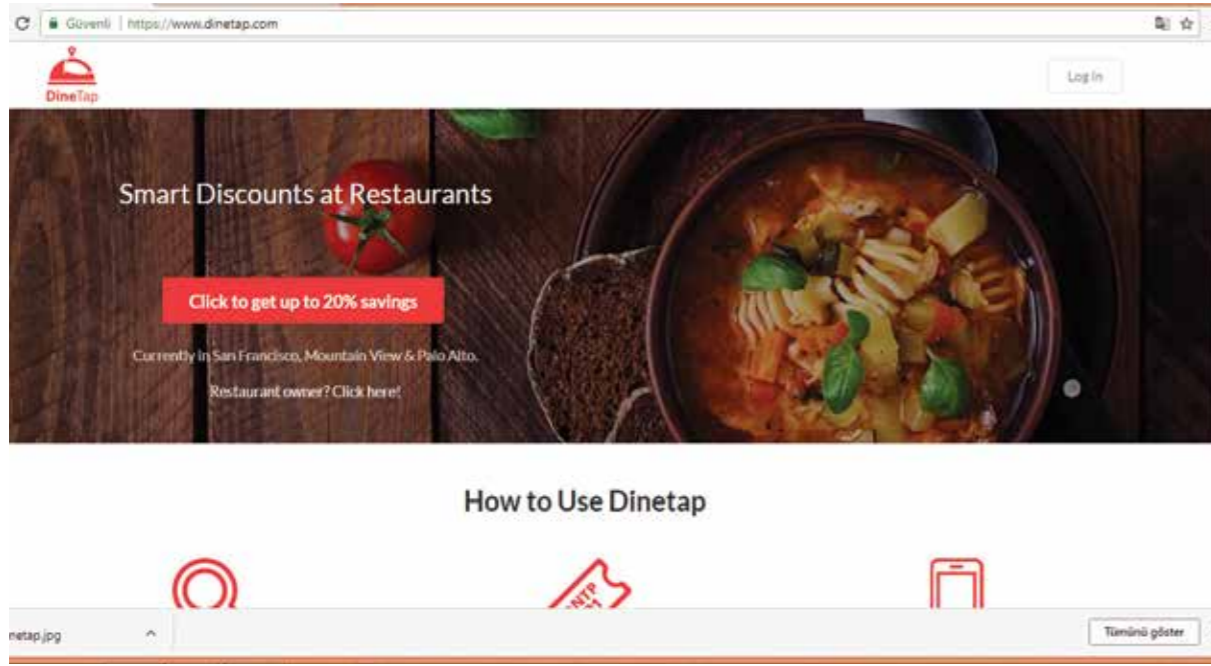
Kabaq Kurucu Ortağı / Kabaq Founding Partner Alper Güler

facilitate the process of selecting foods by having 3D scans of foods. Kabaq application, which carries the process of ordering at restaurants into completely new dimensions, allows customers to select foods on the menus via a tablet or a smart phone. Kabaq, which has been founded by Alper Güler and Caner Soyer with a start up capital of 200 thousand Dollars in 2016, is a New York based venture... Alper Güler, Kabaq founding partner, tells us about the story of the birth of the Kabaq venture as follows: "The platform works for AR, VR and MR technologies are put by companies such as Microsoft, Apple, Google, Qualcomm, HTC and Magic Leap into motion through very large investments. At the very point where these technologies touch the end user, we have noticed the extent of the importance of preparing quality contents thanks to our works on our first venture, Pandora Reality. In the course of 2017, we, as Kabaq, scanned foods in high 3D quality and optimized them to be used for AR, VR and MR technologies. In the next period, we will be focusing on releasing the product and developing our platform for worldwide use of the product by automating the present process. At present, we work with a sweets restaurant which has 12 dealers in New York and 50 dealers in Dubai and its environs."

Sales partnerships are founded in different countries

Saying that Kabaq aims at allowing individuals to make their selections more easily during both home ordering and at restaurants on the spot, Alper Güler comments: "60 per cent of the users prefer mobile devices while ordering food for delivery to their homes or offices. At this point, the ordering system can display on your table the foods offered by a restaurant by integrating Kabaq technology with the ordering system. We target the menus of sweets / desserts with priority in use of Kabaq technology inside a restaurant. 3 restaurants, which use this system in New York, have made sales as a part of their sweet / dessert sales that are higher by over 20 per cent than

Bu platformlara dikkat

Restoran zincirleri müşterilere farklı uygulamalar sunmak için sipariş, ödeme ve sadakat programları ile ilgili yeni teknolojiler geliştiriyor. Analistler, Google Glass ya da kalabalık mekânlarda müşterileri hızlı bir şekilde bulmak için yüz tanıma teknolojisi kullanımı gibi yaratıcı yöntemlerin artacağını öngörüyor. Apple Pay gibi elektronik cüzdan çözümleri ise müşteri deneyimini kişiselleştiriyor. Restoran zincirleri kalite standartlarını, hızını ve hizmet kalitesini artırmak için özelleştirilmiş mönülere odaklanıyor. Bu kapsamda Kabaq Kurucu Ortakları Caner Soyer ve Alper Güler'e orta ve uzun vadede yeme-içme sektörü ve restoran işletmeciliğinde ne gibi trendlerin öne çıkacağını sorduk ve şu yanıtı aldık: "Özellikle Amerika'da evde yemek pişiren insanların oranı günden güne azalıyor. Sürekli büyüyen pazarda farklı teknolojilerle kullanıcılara farklı deneyimler sunuluyor. Yemeksepeti, Seamless, Grubhub gibi farklı restoranlardan sipariş getiren platformlar artacak. Hellofresh gibi tek bir firma tarafından her gün sunulan 10 çeşit yemek seçeneğini eve teslim eden uygulamalar öne çıkacak. Blueapron gibi eve sadece o akşam pişirilecek kadar yemek malzemesi ve tarif gönderimi yapan uygulamalar geliştirilecek. Instacart gibi süpermarkete sizin yerinize alışveriş yapması için birini gönderen uygulamaların yıldızı yükselecek."

Boş masalar anında dolacak

Yurt dışında restoran endüstrisinde fark yaratan bir diğer başarılı Türk girişimi ise Dine Tap... Restoranların boş masalarını doldurmayı hedefleyen bu uygulama, 10 ay önce Amerika'da Türk girişimci Volkan Eren tarafından hayata geçirildi. Dine Tap'in kurucusu Volkan Eren, girişimi hakkında şu bilgileri veriyor: "Dine Tap restoranlara, doluluk oranlarına göre müşteri çeken bir girişim. Restoranların boş masaları olduğu zaman, müşterilere indirim sağlanabilecek bir platform. Mountain View'in ana mer-

those in the same period o last year. Outside these two areas, we also produce special solutions for different areas such as cook books, branding campaign solutions and cookery programs broadcast on TV." Caner Soyer, the other founding partner of Kabaq, who states that they target to be integrated with the leading food ordering applications in the US market in 2018 parallel to their success of increased sales they have achieved with the restaurants, adds: "We currently plan to ensure that this system is actively used in different countries through the sales partnerships we have founded in Canada, Hong Kong and Dubai as well as through any other similar agreements for the restaurants channel."

These platforms attract particular interest

The restaurant chains develop new programs in connection with ordering, payment and loyalty programs in order to offer different applications to their customers. Analysts forecast a significant increase in creative methods such as Google Glass or use of face recognition technology to find customers in crowded spaces in a faster manner. Electronic wallet solutions such as Apple pay individualize customer experience. The restaurant chains now focus on customized menus in order to enhance and increase their quality standards, service deliver speeds and service quality. Accordingly, we ask Caner Soyer and Alper Güler, the founding partners of Kabaq, which trends would be prominent in the catering and refreshments industry and restaurant management in the medium and long term and this is their reply to our question: "The number of people cooking at home gradually decreases in the United States of America in particular. Different experiences are offered to users through different technologies in the constantly growing market. There will be a boom in the number of platforms such as Yemeksepeti, Seamless and Grubhub, which enable food home deliveries from different restaurants. Applications delivering 10 daily served varieties

kezi olan Castro Caddesi'nde farklı restoranlarla iş birliği halindeyiz. Aralarında Türk, Hint, İtalyan gibi pek çok farklı restoran var. Bu restoranların boş zamanlarında, mekâna müşteri çekiyoruz. Böylece restoranlar da çok daha verimli bir sonuçla karşılaşılıyor. Boş zamanlarında kâr etmeye başlayan restoranların tavsiyesiyle farklı restoranlara da ulaşıyoruz. Dine Tap'in en önemli avantajlarından biri de müşterilere sunulan ödeme kolaylığı. Bu yapıyı San Francisco'ya da taşıdık. Oradaki restoranlarla da iletişim halindeyiz. Bir iki tanesiyle de çalışmaya başladık. Sırada ise New York ve İstanbul var."

Türkiye'de neler oluyor?

Restoran endüstrisine yönelik girişimler, Türkiye'de de tüm hızıyla devam ediyor. Özellikle restoranlarda sipariş verme sürecini dönüştüren girişimlere yoğun bir ilgi olduğu gözlemleniyor. Barış Bulgan, Ali Güvendi ve İsmet Baştoklu'nun birlikte hayata geçirdikleri Ordeks girişimi de kafe ve bistrolardaki sipariş süreçlerini kolaylaştırmayı hedefliyor. Antalya merkezli girişim, masanızın ucunda duran ve sipariş vermenize olanak sağlayan mönüleri, özelleştirilmiş tabletler aracılığıyla akıllı hale getiriyor. Ordeks, sipariş vermenin yanı sıra garson çağırma, hesap isteme, hizmet puanlama, görüş-öneri paylaşma gibi özelliklere de sahip. Bu konuda dikkat çeken bir diğer girişim ise bulut tabanlı restoran yönetim sistemi KolayRestoran... KolayRestoran, restoran ve kafeler için tasarlanmış, masa başında sipariş toplama, adisyon takip, stok takip ve detaylı raporlama özellikleri sunan bir girişim. Temuçin Som ve Lütfi Altın'ın kurucu ortaklığında faaliyete geçen KolayRestoran; İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerin ötesinde Bodrum, Çanakkale gibi sezonluk çalışan tatil yerlerinde de aktif olarak kullanılıyor. Buğra Gürdal ve Tanıl Çokşenim'in kurucusu olduğu Ultimate Needs tarafından geliştirilen You Order App uygulaması ise çevrenizdeki mekânlardan yemek siparişi verdiğiniz ama yemeğinizi gidip mekânda yediğiniz bir uygulama. En önemli farkı ise restoranlarda sıra beklemeden yemeğinizi alabilmeniz...

of food to homes from a single company such as Hellofresh will come to the fore. Applications such as Blueapron, which delivers food ingredients and recipes to homes just to meet needs for food which would be otherwise cooked on the respective evening, will be developed. And applications such as Instacart sending someone to the supermarket to shop for you will boom."

Vacant tables will be occupied instantly

Dine Tap is yet successful another Turkish venture, which has made a difference in the restaurant industry overseas... This application aiming at filling vacant tables at restaurants was put into motion by a Turkish entrepreneur, Volkan Eren, 10 months ago in the United States of America. Dine Tap founder Volkan Eren provides this information about his venture: "Dine Tap is a venture drawing customers to restaurants according to their respective occupancy rates. It is a platform by which potential customers are tipped instantly offering them discounts whenever restaurants have vacant tables. We presently collaborate with different restaurants on Castro Venue, the hub of Mountain view. They include many different restaurants offering Turkish, Indian and Italian cuisines. We draw customers to these restaurants whenever they have tables not booked. Thus, such restaurants would have a more positive result in such times. We also reach different restaurants referred by the restaurants, which have started making profit out of vacant tables. Convenience of payment made available to customers is one of the most important advantages offered by Dine Tap. We have also carried this platform to San Francisco. We are presently in contact with the restaurants there. We have just started collaborating with one or two of them. New York and Istanbul are next to be tapped."

What happens in Turkey?

The ventures for the restaurant industry also continue in Turkey at full speed. In particular, it is observed that there is an intensive interest in such ventures transforming the process of ordering at restaurants. The venture, Ordeks, which has been put into motion by Barış Bulgan, Ali Güvendi and İsmet Baştoklu jointly, aims at facilitating the processes of ordering at cafes and bistros. The Antalya based venture turns the menus on the tables allowing you to order into customized tablets. Ordeks also has a number of extra features such as calling waiters, asking for bills, service scoring and interchange of comments and recommendations. KolayRestoran is yet another noteworthy venture, which is a cloud based restaurant management system... KolayRestoran is a venture which has been designed for restaurants and cafes and offers a couple of features such as taking order at the table, check follow up, stock tracking and detailed reporting. KolayRestoran, which has been launched by Temuçin Som and Lütfi Altın, the founding partners, is actively used by clients at holiday resorts such as Bodrum and Çanakkale operating on a seasonal basis as well as in a number of major cities including İstanbul, Ankara and İzmir. The application, You Order, is an application allowing you to order meals from nearby restaurants in advance before you finally go there to eat. Its most important advantage is that it allows you to be served with your meals upon your arrival without having to wait for your order to be processed and completed...

KAPILARI AÇAN, GÖNÜLLERİ FETHEDEN

BİR TATLI KEYİF

LOKUM

A sweet delight opening doors and conquering hearts

BERİL ŞEN

TR Y il 1953... Aylardan Ağustos... Gişe rekorları kıran Gilda filmi- nin boşrol oyuncularını Glenn Ford ve Rita Hayworth, popü- lerliğin zirvesindedir. O dönem, İstanbul Ekspres Gazetesi'nde çalışan Abdi İpekçi, Hollywood Röportajları yazı dizisi için erkek başrol oyuncusu ile yaptığı röportajın ardından Rita Hayworth'un peşindedir: "Peki ama sizin meşhur Rita Hayworth'unuz nerede? Columbia Stüdyoları'nı gezip de Rita Hayworth'u görememek olmaz..." Kendisine, özellikle o günlerde, hiçbir gazetecinin onu göremediğini, kral bile olsa, oyuncuyla konuşmanın çok zor olduğu söylenir. İpekçi, o anda, muhabir kur- nazlığını kullanır ve şöyle der: "Rita Hayworth'a vermek üzere Tür- kiye'den bir kutu Hacı Bekir lokumu getirmiştim. Onu veremeyeceğim için üzülüyorum." Anında telefon açılır ve bir numara çevrilir: "Türkiye'nin en büyük akşam gazetelerinden İstanbul Ekspres'in muhabiri burada. Kendisi memleketin maruf Hacı Bekir lokumlarından bir kutu Rita Hayworth'a takdim etmek üzere getirmiş. Onu bir dakika görüştürebilir misiniz?". Stüdyoların adeta kraliçe dairesini andıran bir bölümüne doğru, İpekçi'ye eşlik edilir. Gazeteci, Rita Hayworth ile birkaç dakika baş başa kalır, sorabildiği kadar soru sorar ve ünlü yıldızın Türk lokumunu lezzetle yiyişini fotoğraflar... Gazetede yazısının başlığı şöyledir: "Rita Hayworth ile kimsenin temin edemediği mülakatı bir kutu Hacı Bekir lokumu sağladı..."

EN t was 1953... In August that year... Glenn Ford and Rita Hayworth, the leading actor and actress of the blockbuster movie, Gilda, were at the peak of their popularity. Abdi İpekçi, a Turkish journalist working for the daily, İstanbul Ekspres in the period, were chasing Rita Hayworth following an interview held by him with the leading actor for an article series: "Well, where is your famous Rita Hayworth? Someone visiting Columbia Studios must definitely see Rita Hayworth..." He was told that no journalist was able to see her in those times and further that it was very difficult even for a king to see her. Then, İpekçi used a trick of his profession as a reporter, saying: "Well, I've just bought a box of Hacı Bekir Lokum (Turkish Delight) from Turkey to give it to her. I feel so sorry because I cannot give it to her." A telephone handset was pulled up right away, a number being dialed: "The reporter of İstanbul Ekspres, one of Turkey's biggest evening dailies, is here. He has bought a box of Turkish delight, the product of a famous Turkish Delight maker, Hacı Bekir, to present it to Rita Hayworth. Could you allow him to meet her for a minute?" İpekçi was escorted to a part of the Studios, which just looked like a Queen's circle. The journalist spent several minutes with Rita Hayworth, asking her as many questions as the brief occasion could allow and taking photographs of her as she ate Turkish Delight joyously.. The title of his report in the daily was as follows: "A box of Hacı Bekir Turkish Delight Just Enables an Interview with Rita Hayworth, which could not be held by anyone before..."

BOĞAZ RAHATLATAN LEZZET

Bu fotoğraf o yıllarda, lokumculuğun duayeni, bugün artık 241 yılı deviren Hacı Bekir'in yazılı basında kullandığı reklamlardan biri oldu. Türk toplumu, kapıları açan, gönüllerini fetheden lokumdan hiç vazgeçmedi. Bu şekerleme, asırlar boyu keyif ve huzur vermekle kalmadı, ardında zengin bir tarih, gelenek ve kültürü barındıran ve üzerine titrenen bir miras oldu. Kaynaklar, lokum kelimesi üzerine hep aynı yöne işaret ediyor. Kökeni, Arapça'da "lokma" anlamına gelen "luqma(t)"dan ve yine "rahat al-hulqum" yani "boğaz rahatlatan"dan geliyor. Osmanlıca'da zaman içinde bu sözcük, tatlı, lezzetli ve yumuşak kıvamlı yemekler için de kullanılan, "rahatül-hulküm" olarak değişmiş. Lokumu tarif etmek için daha iyi bir tanımlama olamazdı kuşkusuz. Gerçekten de lokumun ağzın içinde kayıp giderken, keyif verme özelliği yadsınamaz. Ardından başka isimler de geliyor; Rahat Lokum ya da Rati Lokum gibi... Libya, Tunus ve Suudi Arabistan'da "halqum" olarak bilinen lokum, Bosna'da "rahat lokum" olarak adlandırılıyor. Ermeni, Rum ve Yunanlılar "lokumi", Bulgarlar ve Makedon-yalılar "lokum", Romanyalılar ise "rahat" olarak isimlendiriyorlar.

"TURKISH DELIGHT" EFSANESİ

Türkiye'ye gelen ziyaretçilerin adeta bir efsaneymiş gibi merak ettiği ve dillerine doladığı "Turkish Delight", bu özgün şekerlemenin dünyaya yayılan adı. İngiliz asilzadelerinden Lady Londonderry'nin, 1840 tarihli anılarında lokum, "lumps of delight" (nefaset parçaları) olarak tanımlanıyor. Daha sonraları, 1864'te Turabi Efendi tarafından yazılan yemek kitabında da İngilizlerin lokuma bu ismi verdikleri yeniden karışımıza çıkıyor. 19. yüzyılda, İngiliz asıllı E.C.C. Baillie adlı bir hanım, İzmir ve İstanbul'a yaptığı yolculuk hakkında, 1873'te yazdığı kitapta, seyahati sırasında aldığı hediyelik lokumları "Turkish Delight" olarak tanımlıyor. Böylece lokum, uluslararası tatlı literatürüne bu isimle takdim edilmiş oluyor.

OSMANLI'NIN NEFASETLE TANIŞMASI

Yaygın kaniya göre, Türk mutfağı lokumla Osmanlı döneminde tanışıyor. En eski lokum tarifine, 18. ya da 19. yüzyıla dayanan yazma bir yemek risalesinde rastlanmış. Buna göre en kıymetli lokum, miskli olanı. Misk bütçeye ağır gelirse gül suyu kullanılmış. Lokumun ilk üreticilerinden sayılan Hacı Bekir Efendi, 1777'de

TASTE COMFORTING THE THROAT

This photograph was one of the advertisements used in printed media by Hacı Bekir, a connoisseur of Turkish Delight, which nowadays celebrates its 241st anniversary. Turkish Society has always relished upon Turkish Delight, a local sweet opening the doors and conquering the hearts. This candy has not only given people joy and peace of mind for centuries but also become a national heritage, which accommodates a rich history, tradition and culture and is cherished deeply. References point to the same direction on the origin of the word, "lokum". Its origin comes from "luqma(t)", which means "lokma" (a small, round, syrupy fried cake) in Arabic and again from the phrase, "rahat al-hulqum" meaning "throat comforter / refreshment". This phrase in Ottoman changed to the phrase, "rahatül-hulküm", over time, which was used for sweet, delicious and softly viscous meals. There could be no better descriptions to describe "lokum" (Turkish Delight) undoubtedly. As a matter of fact, the property of "lokum" (Turkish Delight) to give a delicious taste as it gets around in the mouth and finally slips down the throat cannot be underestimated. It is also called by a number of other names such as "Rahat Lokum" or "Rati Lokum"... "lokum" (Turkish Delight), which is known as "halqum" in Libya, Tunisia and Saudi Arabia, is called "rahat lokum" in Bosnia. Armenians and Greeks including Greek populations outside Greece call it "lokumi" as Bulgarians and Macedonians call it "lokum"; Romanians call it "rahat".

LEGEND OF "TURKISH DELIGHT"

The phrase, "Turkish Delight", about which the visitors to Turkey is so curious as if it were a legend and talk about ardently, is the world wide name of this specific candy. "lokum" (Turkish Delight) is defined as "lumps of delight" (nefaset parçaları) in the memories of Lady Londonberry, one of the British noble women, dated 1840. Later on, in 1864, we again read in the cooking recipes penned by Turabi Effendi in 1964 that "lokum" (Turkish Delight) was called by the British people with this name. In the 19th century, a lady named E. C. C. Baillie defines as "Turkish Delight" the souvenir "lokum" packages she bought during her travel in a book written by her about her journey to İzmir and İstanbul in 1873. Thus, "lokum" has been introduced by this name to the international literature of desserts / sweets.

Kastamonu Araç köyünden İstanbul'a gelir, Bahçekapı'da açtığı ufak bir dükkanda lokum ve benzeri gıda maddelerini üretmeye başlar. İlk zamanlar, Avrupa rafinerilerinden ihraç edilen şeker havanda döver, gül, sakız ve limon ile tadlandırarak akide şekerini yapar. 1811'de Alman bilim adamı Kirehhoiff'un nişastayı bulmasıyla un yerine nişasta kullanarak lokum elde eder. Kimi rivayetlere göre, sert şekerlerden sıkılan I. Abdülhamit'in isteği üzerine açılan bir tatlı yarışması sonucu, Hacı Bekir Efendi lokumla birinciliği kazanır. "Padişah şekerlemesi" tanınması o günden kalmadır. Bu yorumun bir başka nedeni de ilk çıktığı dönemde bu tatlıdan sadece yüksek zümrenin yararlanabilmesi olabilir.

AVRUPA'DA BİR GİZEM

Lokum çok sevilir. II. Mahmud, Hacı Bekir Efendi'yi Şekercibaşı olarak görevlendirir. Kısa sürede Avrupa lokumdan haberdar olur. Avrupa'ya lokum ihracatı başlar. Avrupalı şekerçiler lokumun tarifini bulabilmek için her yolu denerler. Lokumun gerçekten ne olduğunu anlayan ilk yabancı, Yunanistan Kralı I. Otto'nun şekerçibaşısı Friedrich Unger olur. Unger, 1838'de Şark şekerçiliğini araştırmak için geldiği İstanbul'da, kentin saray ve çarşı tatlıcıları, helvacıları ve şekerçileriyle tanışır ve nihayet Avrupa'nın gizemini çözemediği Türk lokumunun malzemelerini yazar; şeker, nişasta, su, limon suyu ve gül yağı... Biraz da, I. Abdülhamit döneminde İstanbul'da çalışmış olan Fransız ressam ve mozaikçi Pretexat Lecomte'a kulak verelim. O, meselenin sadece malzeme değil, lokumun yapısındaki titizlikle de yakından ilgili olduğuna, uzun yıllar sürecek bir usta-çırak ilişkisinin gerekliliğine değinir. Bu arada Avrupalılar bir türlü lokum yapamamışlar ancak bu denemeler sayesinde birçok yeni şekerleme keşfetmişlerdir.

MADALYALI ŞEKERLEME

1873 Avusturya-Macaristan İmparatoru Franz Joseph himayesindeki Viyana Fuarı'ndan ilk gümüş madalyasını alan Hacı Bekir, Batılı ülkelerin marka kullandığını görerek Türkiye'nin ilk logosunu tasarlıyor. Bir göz dükkanının arka bölümündeki ocakta lokum ve akide şekerini yaparken, 1850'de Maltalı ressam Preziosi'nin bu küçük ocağı suluboyayla resmettiği ve bugün hâlâ lokum kutularının kapaklarında bulunan resmi firmanın logosu olur. 500 yıldır bu coğrafyada lokum benzeri tatlılar üretilmiş. O zamanın şartlarında, şeker yokken, tatlandırıcı olarak bal, pekmez ve nişasta öncesi un kullanılarak, macun kıvamında bir tat elde edilmiş. Lokum kuşkusuz anonim bir tarif. Ancak Hacı Bekir'in özgün tarife katkısı; katıldığı ve ödülleri aldığı birçok fuar sırasında, nişastayı tarife katması ve bugünkü uluslararası şekerçilik literatüründe rastlanan özgün tarife ulaşarak, o parlak, esnek dokuyu elde etmesi olmuş. Bugün Hacı Bekir'de 30'un üzerinde lokum çeşidi var. Eski tarifleri kaybetmek adına, nesiller geleneğin üzerine titrerken, karanfilli, narlı, yaban mersinli, baharatlı, gül yapraklı gibi yeniliklerle çağa ayak uyduruyor.

USTASINDAN SIRLAR

İyi lokumun sırrı ustasında saklıdır. Meslek sırrı paylaşılmaz belki ama ustalar bazen satır aralarında zanaatlerinin ipuçlarını verirler. Kastamonu'dan gelip gayrimüslim çırağı olarak pastacılık, börekçilik ve kurabiyecilik yapmış, 1951'de daha 14 yaşındayken Hacı Bekir'de

MEETING OF THE OTTOMANS WITH THE DELIGHT

According to common opinion, Turkish cuisine met "lokum" (Turkish Delight) in the Ottoman period. The oldest "lokum" recipe was encountered in a cooking recipe dating back to the 18th or 19th century. According to this, the most valuable "lokum" is the one with musk. Rose water would be used in cases where musk would strain budget. Hacı Bekir Effendi, who is recognized as one of the first "lokum" producers, arrived in İstanbul from the Village of Araç in Kastamonu, in 1777, starting producing "lokum" and other similar foodstuffs at a small shop opened by him at Bahçekapı. Initially, he made "akide şekerini" (rock candy) by beating sugar exported from the European refineries in a press and flavoring it with rose, gum and lemon. When Kirehhoiff, a German scientist, invented starch / amyllum in 1811, Hacı Bekir Effendi produced lokum by using starch in place of flour. According to some hearsays, Hacı Bekir Effendi "lokum" won the first place as a result of a competition of sweets squeezed from hard sugar held upon the request of Abdülhamit I, the then ruling Ottoman Emperor. The definition, "Padişah Şekerlemesi" (Ottoman Emperors' Candy) dates back to those times. Yet another reason of this comment is that only the high society could afford to buy this sweet in its initial period of birth.

A MYSTERY IN EUROPE

"lokum" (Turkish Delight) was quite popular at the time. The Ottoman Emperor Mahmud II assigned Hacı Bekir Effendi "Şekercibaşı" (Head of Candy Makers). Europe was aware of "lokum" soon afterwards. "Lokum" exports to Europe got under way. European candy makers did their best to find out the recipe of "lokum". Friedrich Unger, the Head of Candy Makers at the kitchen of Greek King Otto I, was the first foreigner understanding what "lokum" was actually. In 1838, Unger met sweet makers, "helva" (a sweet prepared with sesame oil, various cereals and syrup or honey) and candy makers at the place and shopping centers in İstanbul he visited in order to research about oriental candy making, finally writing about the ingredients of "lokum" (Turkish Delight) sugar, starch, water, lemonade and rose oil... Let us now lend our ears to the French painter and mosaic artist, Pretexat Lecomte, who worked in İstanbul during the reign of Ottoman Emperor Abdülhamit I. He points out that what really counts lies in not only ingredients of "lokum" but also meticulousness in making it, underlining the requirement for the long standing relationship between masters and apprentices. Meanwhile, Europeans have failed to make "lokum" despite their endeavors of whatsoever kind but instead invented many new types of candies thanks to these experiments.

CANDY WITH MEDAL

Upon having received his first silver medal at the Vienna Fair held under the patrimony of Austrian - Hungarian Emperor Franz Joseph in 1873, Hacı Bekir Effendi designed his first logo back in Turkey, which was also the first of its kind in the country, because he saw that the producers in the Western countries used their own trade names. The painting in which Prezios, a Maltese painter, illustrated in 1850 a small oven at the rear part of a single cell store where "lokum" and "akide şekerini" (rock candy) were made became the first logo of Hacı Bekir Effendi's business; this painting is still on the "lokum" boxes today. A rich variety of "lokum" is produced in this geography for centuries. A taste having pasty viscosity to a larger extent has been obtained by

başlamış ve artık emekli olmasına rağmen halen fabrikada görevinin başında olan Usta Seyfi Yılmaz ser verip sır vermese de lokum gibi tatlı mizacıyla anlatıyor: "Meslek sırrı verilemez ama lokumda en dikkat edilmesi gereken nokta malzemesidir. Mesela, şeker suyla kaynatıp koyulaştırırken ne zaman kıvamına geldiğini bilmektir. Fazla kaynarsa bozulur, az kaynarsa dayanma süresi kısa olur. Pişerken dereceye bakarak kıvama karar verilir. Derecesini söyleyemem, o sırdır! Fındık ve fıstıklar özel seçilir, kavrulmadan olmaz... Lokumun üzerine pudra şekeri serperiz, nişasta kullanmayız... Lokum eskiden lokum bıçağıyla kesilirdi. Bugün bazı lokumlar makinelerde, bazıları elle kesiliyor. Lokum kesilmeden önce mutlaka kışın en az üç gün, yazın da dört gün dinlendirilmeli. Ancak böyle tadını, kıvamını bulabilir. Bir an önce kesip satmak istersen o lokumdan tad almazsın, dayanma süresi de kısa olur. Bizimkiler pişkin lokumdur. Sade lokumların dayanma süresi bir yıl, içinde fındık, fıstık, ceviz olanların süresi altı aydır." Ustanın oğlu ya da kızışı yapmak istememiş ama o gençlere öğretmeye devam ediyor. En son çıkardıkları yeni ürünler, narlı, fıstıklı lokum ile narlı cezeryeyi tavsiye ediyor ve ekliyor: "Dikkat et de parmaklarını yeme! Ramazan'da Sultanahmet'teki tezgahıyı beklerim!"

GELENEKLERDEKİ "AĞIZ TADI"

Osmanlı döneminde başta edilen ve saray mutfağının sevilen tatlılarından olan lokum, kültürümüzde yaşayan ve yaşamda iz bırakan bir tatlı. Bugün birçok geleneğin de başrol oyuncusu. Her şeyden önce lokum hâlâ bir hediyeleşme aracı. Günümüzde kız istemeye gidilirken bugün çikolata götürülüyor olsa da eskiden mutlaka lokum götürülürdü. Evlilik karar alınca paket açılır ve lokum ikram edilir. Kız verilmeyecek olursa, bazı bölgelerin adetlerine göre, ertesi gün hediye bir aracı vasıtasıyla geri gönderilirdi. Bu gelenek manilere bile konu olmuştur. Nişanda iki tarafın birbirine verdiği hediye bohçaların üzerine "ağız tadı" olarak bilinen bir kutu lokum ya da şeker konulur. Konya'da bebeği olan aileler, komşuları dolaşarak lokum-bisküvi ikramında bulunurlar. İki bisküvi arasına konan lokum bastırılarak ezilir ve öyle yenir. Cenaze evinde taziyeye gelenlere lokum ikram edilir. Mevlitlerde ve farklı dini olaylarda da lokum tercih edilir. Anadolu'da adak adanan türbelerde, dilek gerçekleşirse, oraya tekrar gidilerek, çeşitli yiyeceklerin yanı sıra lokum dağıtılır.

MANİDE, BAYRAMDA, RÜYADA

Rüyada lokum yediğini görmek, sevincili bir haber anlamına gelmiştir. Bayramlarda el öpen çocuklara mendil içinde lokum verilmiştir. Lokumun başka tatlılara katılarak, o tatlıyı daha lezzetli hale getirdiği bilinir. Lokum şifa ile de ilintilidir. Sünnet olan çocukların acısı lokumla dindirilir, Anadolu'da çibanlar, lokum sanılarak tedavi edilmiştir. Sade lokumun böbreklere iyi geldiği söylenir. Lokumluk adı verilen gümüş, kristal, cam ya da bakır kaplar, zenginliğin ölçüsüdür. Bugün, sade, orta ve şekerli içilen Türk kahvesi, eski günlerde şekersiz olarak içilir, yanında da kahve bitinceye dek emilmek üzere lokum ikram edilmiştir. Lokum, türkü, mani ve ninnilerde de baş roledir. Tıpkı bu ünlü İstanbul türküsünde olduğu gibi: "Üsküdar'a gider iken bir mendil buldum, mendilimin içine de lokum doldurdum. Ben yârimi arar iken yanımda buldum". Bu satırlar, lokumun eskiden önemli bir aksesuar olan mendil içinde taşınacak kadar değerli olduğunun bir göstergesidir. Eskiden hanımlar ilgi duydukları beylerin yanından geçerken mendillerini bilerek düşürürler, beyler de mendili geri verirken içine lokum koyarlarmış.

using honey, "pekmez" (molasses - thick syrup made by boiling down the saccharine juice of any of various fruits) and flour before starch as flavoring agents under the prevailing circumstances in those times when sugar was not available. "Lokum" is certainly an anonymous recipe. However, the contribution by Hacı Bekir Effendi to the recipe is that he added starch to the recipe during many fairs in which he participated and won prizes and thus obtained that bright and flexible texture by reaching the specific recipe encountered in the current international candy making literature. Today, Hacı Bekir Effendi offers over 30 varieties of "lokum". As younger generations are so ardent not to lose the old recipes, they also produce new novelties with carnations, pomegranates, blueberries, spices and rose leaf.

SECRETS FROM THE MASTER

The secret of good "lokum" is hidden in a "lokum" making master. Professional secrets are not shared probably but masters occasionally give some tips about their crafts when it comes to this subject in a talk. Seyfi Yılmaz is one of these masters having insight into and long standing background on "lokum" making; arriving from Kastamonu, he was successfully engaged in making pastry, pizzas, "börek" and "kurabiye" as an apprentice to a non Muslim master; he then started working for Hacı Bekir Effendi in 1951 when he was 14 years old; although he retired a long time ago, he still works at a "lokum" making plant; although he is so tight lipped about the secrets of trade, his sweet mood yields some tips: "No trade secrets are revealed but what must be paid due care to "lokum" making relates to its ingredients. It matters to know exactly at what time the mixture would obtain its right viscosity as sugar boils in water and gets thicker. If it boils more than the right duration, then it gets bad and if it boils less than the required time, then, its endurance period becomes shorter. Viscosity is decided by looking at a gauge as it cooks. I cannot tell you the exact degree because it is a secret! Hazelnuts and peanuts are specifically selected and they must be roasted in any case... We spread castor sugar on "lokum", we do not use starch for this purpose... "Lokum" used to be cut by "lokum" knife before. Today, some "lokum" varieties are cut by machines as some others are cut manually. Before cutting, "lokum" must be allowed to rest for at least three days in winter and for minimum four days in summer. It can obtain its actual taste and viscosity only in this way. If you intend to cut and sell "lokum" after it is made, then, you cannot get the actual taste from that "lokum" and further, its endurance period becomes shorter. The varieties produced by us are "well cooked lokum". The endurance period of plain "lokum" varieties is one year as those containing hazelnuts, peanuts and walnuts have an endurance period of six months." The children of the master did not want to engage in this job but he still continues teaching the trade to younger people. He recommends their latest "lokum" varieties just launched by them, which contain pomegranate and peanuts, as well as the variety, "narlı cezerye" (a confection made with carrots and nuts, also containing pomegranate). He adds: "They are so delicious beyond any description! I am by my counter at Sultanahmet at Ramadan and you are welcome there!".

"GUSTO" IN THE TRADITIONS

"lokum" (Turkish Delight), which was highly popular and one of the most popular sweets in the palace cuisine in the Ottoman period, is a sweet which lives in the national culture and has left its footprints in daily life. Today, it is the leading actor of many traditions. Above all, "lokum" is still a tool of exchanging gifts. Although the family of a potential bride is currently visited with a box of chocolate to get their consent for marriage, only "lokum" used to be presented to the would-be bride's family on that special occasion in those times. Once consent would be obtained from the would-be bride's father and mother for intended marriage, the package would be opened, with lumps of "lokum" (Turkish Delight) being served to all present. According to the traditions of some regions, the gift would be sent back by a mediator in cases where the would-be bride's family would not consent to her marriage. This tradition has been an inspiration for some "mani" (a traditional Turkish quatrain form). One package of "lokum" or "candy" would be put on the gift bundles exchanged by both sides at an engagement ceremony. Families having just born babies tour their neighbors by offering them "lokum" and biscuits. "Lokum" which is put between two biscuits is crunched down by pressing on it and then eaten. People visiting families who have just lost a relative for expressing condolences are served with "lokum". "Lokum" is preferred as refreshment served to guests and visitors in other numerous events including "mevlit" (religious chanting in memory of a dead person or to mark a special religious occasion).

EVERYWHERE EVEN IN "MANI'S, RELIGIOUS FESTIVALS AND DREAMS

Having a dream where you are eating "lokum" is interpreted as a good news. "Lokum" would be given to children kissing the hands of the elderly people inside a pair of handkerchiefs. It is known that if "lokum" is added to other sweets, it makes that sweet more delightful. "Lokum" is closely related to cure. The pain of children who just had circumcision would be alleviated by letting them eat "lokum" as boils would be treated by putting "lokum" on them in Anatolia. It is said that plain "lokum" is good for kidneys. Silver, crystal, glass or copper containers which were called "lokumluk" (lokum holders) are a measure of richness. Turkish coffee which is currently served as plain, medium and sugar coffee used to be drunk without sugar in the past, with "lokum" being served to be sucked until coffee would be finished. "Lokum" has also a leading part in folk songs, "mani's and lullabies. Just as this famous Istanbul folk song: "Üsküdar'a gider iken bir mendil buldum, mendilimin içine lokum doldurdum. Ben yârimi arar iken yanımda buldum" (literally meaning: I found a pair of handkerchiefs while going to Üsküdar, I stuffed lokum inside the handkerchiefs. While I was looking for a lover, I found him standing by me". These lines are a sign of the fact that in the old times, "lokum" was so valuable to be carried inside handkerchiefs as an important piece of accessories. In the past, females would deliberately drop off their handkerchiefs while passing by men in whom they had an interest and men would put "lokum" inside handkerchiefs when they gave them back.

İMBATIN SEVDİĞİ EGELİ
Aegean town shifted by İmbat

URLA

BERİL SEN

48
49

TR Rüzgar estikçe adeta bir şiiri fısıldar...
"İmbatla gelen/ Yüzünü görmesem/ Sesini duyma-
sam/ Ya ölürsem..."
Necati Cumalı'nın "İmbatla Gelen" şiiridir bu... Ege'de durmadan
esen İmbatın getirdiği sevgiliyi, gençlik romantizminden hiçbir
şey kaybetmeden anlatan efkârlı dizeler Urla'yla özdeşleşmiş-
tir artık.

Ege'nin ruhunu yaşatmak

Ege kasabaları içinde, köklü esnafı, küçük meydanları, asma altı
kahveleri, balığa çıkan tekneleri, balıkçı kahveleri, ağları onaran
balıkçıları, iskele balık mezarı, 16 köyden gelen üreticinin Cuma
günü kurduğu geleneksel Malgaca pazarı ve ocaklarda pişen
yemekleriyle, hâlâ Ege'nin ruhunu yaşatan yerlerden biri Urla.
Sokaklarında, Giritçe ya da Boşnakça duymak sizi şaşırtmasın.
Bir lokantada, duvara asılı bir Tanju Okan fotoğrafı görmek, bir
Necati Cumalı ya da Yorgo Seferis şiiri okunduğunu duymak da,
burada gündelik işler kadar sıradandır. Onların hepsinin Urla'da
izleri var.

EN As the wind blows, it virtually whispers a poem...
"Coming with İmbat / If I do not see its face / If I do not hear
its sound / If I die..."
This is Necati Cumalı's**poem, "Coming with İmbat"... The melancholic
lines telling us about the lover brought by the non stop blowing
summer day breeze in the Aegean region without losing anything
from youth romanticism now identify with Urla.

Keeping the Aegean spirit alive

Urla is one of the hot spots among the Aegean towns still keeping the
Aegean spirit alive with its old and well-known tradesmen, small
squares, tea houses under vines, fishing boats, fishermen's tea
houses, fishermen repairing their nets, pier fish auction, traditional
Malgaca market set up by producers from 16 villages on Fridays and
meals cooked on ovens. Hearing people speak Cretan or Bosnian on
the streets should not surprise you at all. And similarly, seeing a
photograph of Tanju Okan hung on the walls and hearing a poem of
Necati Cumalı or Yorgo Seferis be read publicly are as ordinary as daily
routines here. All of them have footprints in Urla.

50
51

Vourla'dan Uğurola'ya

Adının kökeni üzerine, Urla kadar çok rivayete sahip bir yer daha var mıdır, acaba? Bir rivayete göre, adını, bölgede "Vourla" olarak anılan sazlıklardan alıyor. Vourla, antik çağdan beri, kargı, kamış gibi kendiliğinden yetişen ve eskiden burada balık tutmak için kullanılan bitkilere verilen ad. Bir diğer rivayet de, Osmanlı Padişahı Mehmet Çelebi'nin komutanlarından İbrahim Bey sefere çıkarken, "Uğurola" diyerek uğurlandığı ve başarılı geçen seferin ardından da, "Komutanım uğurlu geldi" denilmesinden türediği. Evliya Çelebi'ye göreyse, şehrin, Kidefa Kralı'nın kızı Ulice tarafından kurulduğu ve şehre "Urli" adının verildiği. Adı ne olursa olsun, burası hep gıpta edilen bir coğrafya olmuş. 40 kilometrelik sahil şeridinde sahip Urla Yarımadası, el değmemiş koylara ve 12 küçük adaya sahip. Özellikle, yarımada'nın güneyinde, 7 km mesafedeki Demircili köyü yakınındaki koylar, Yağcılar ve Zeytineli kıyıları, temiz denizi ve bakir ormanlarıyla biliniyor. Ayrıca, Malkaca İçmeler, Özbek ve Gülbahçe'deki şifalı sular da, rağbet görüyor.

Yolculukların tarihi durağı

Urla'nın civarında, 12 küçük ada var. Bunlardan, Uzunada ve Hekim Adası, askeri amaçlı kullanılıyor. Alman Adası olarak da bilinen ve güzel bir plajı olan Yassıca Ada, turizme açık. Adalar içinde, en ilginç olanı, kuşkusuz Karantina Adası. Klazomenai halkının, Pers saldırılarından korunmak için kaçtığı, Büyük İskender'in yaptırdığı ve bugün denizin içinde kalıntıları görülen M.Ö. 3. yy.'a ait antik yolun yanından ilerleyerek, adaya gidiliyor. Adanın asıl önemi, 1865'te, Osmanlılar'ın Fransızlar'a yaptırdığı Taaffuzhane'den (Sağlık Koruma Yeri) geliyor. Burası ticaret yapmak için deni-

From Vourla to Uğurola

One wonders if there is another place like Urla having so many hearsays about the origin of its name? According to one hearsay, its name comes from the bed of rushes ("Sazlık") called "Vourla" in the region. Vourla is a name given to the spontaneously growing plants such as canes and bamboos used to catch fish in the past since the antiquities. Another hearsay has it that its name derived from the phrase, "Uğurola", which literally means "have a safe and successful journey", uttered as the goodbye said by local people to İbrahim Bey, one of the commanders of Ottoman Emperor Mehmet Çelebi, as they saw him off at the start of his military campaign. According to Evliya Çelebi, who is a Turkish writer and a World Traveler living between 611 and 1682, the town was founded by Ulice, the daughter of Kidefa King and called "Urli" accordingly. Regardless of its name, this spot has become a geography, which has always been envied. The peninsula of Urla with a 40 kilometer coastline has intact small bays and 12 islets. In particular, the small bays near the Village of Demircili at a distance of 7 km in the south of the peninsula as well as Yağcılar and Zeytineli coasts are popular for their clean sea and virgin forests. In addition, Malkaca Hot Springs including curing waters at Özbek and Gülbahçe also enjoy significant public demand.

Historical stop of journeys

There are 12 islets at the vicinity of Urla. Of them, Uzunada and Hekim Adası are used for military purposes. Yassıca Ada also called Alman Adası and having a beautiful beach is open to tourism. Karantina Adası is certainly the most interesting one among the islands. The island is accessed by advancing by an antique road pertaining

ze açılan ya da Hac'dan dönen gemilerin ve yolcuların son durağı. O günlerde, salgın hastalıklardan korunmak için burada bir dizi önlem alınır, gemiler açıkta demirler, yolcular ilaçlı suda yıkanarak, bütün mikroplardan arınırlarmış. Eşyalar ve kıyafetlerse, 360 derece dönebilen dolaplarla ikinci bölüme gönderilerek, kazanlarda 110 derecelik buharla sterilize edilir, yolcular 15 gün tecrit odalarında tutulmuş. Eğer hasta bir yolcu varsa, o gemi karantinaya alınır, belirli bir gözetim sürecinden sonra, herhangi bir salgın hastalığa rastlanmazsa İzmir Valisi'ne müjde verilir, haberci atlı vali tarafından bir kese altınla ödüllendirilmiş. Binanın içinde bugün, duş yerleri, buhar kazanları, dolaplar, takunyalar, peştamaller duruyor. Bu tarihi yerin, daha fazla unutulmadan, müze olarak açılması gerektiği çok açık. Gezmek isteyenlerin başvuru yapması gerekiyor (Tel:0232 752 22 83, Fax: 0232 752 10 83). Karantina Adası'nın üzerinde, bir otel, bir plaj, bir mağara ve Klazomenai kentinin kalıntıları var. Bugün adadaki Devlet Hastanesi, 1955'te Deniz ve Güneş Tedavisi Enstitüsü, 1960'ta ise Kemik ve Mafsal Hastalıkları Hastanesi idi. Adanın kuzey burnunda, henüz kazılmamış antik döneme ait, beş bin kişilik bir tiyatro var. Adada, Urla'daki Aya Yorgos Kilisesi'ne kemerli bir dehlizle bağlı olan, Ayos Yoanis'e adanmış bir katakomb (yeraltı mezarlığı) olduğu da biliniyor. Bu yapı, Anadolu'daki en eski Hıristiyan katakombu kabul ediliyor. Çam ve palmye ağaçlarıyla kaplı adanın etrafını, yarım saatte yürümek mümkün.

Urla bir özlemdir

Tek katlı yazlık evlerin ve balık restoranlarının da olduğu Urla İskelesi'nde ünü dünyaya yayılmış bir ev vardır; 1900 yılında Urla'da doğan ve burada okula başlayan, Nobel Edebiyat Ödülü sahibi, Yunanlı şair Yorgo Seferis'in doğduğu ev. Bugün, Yorgo Seferis Residence (www.yorgoseferis.com) adlı bir butik otel olan binanın bulunduğu sokak da şairin ismini taşıyor. Seferis, yıllar sonra, Ankara'da Yunanistan Büyükelçiliği'nde görevliken, çocukluğundan beri görmediği ancak hafızasında yer eden Urla'ya gelerek, buranın tanınma-

to the 3rd century BC built upon the order of Alexander the Great and used by Klazomenai people in order to protect from the Persian attacks, the remains of which can still be seen in sea today. The actual importance of the island stems from Taaffuzhane (Health Protection Station) for which the Frenchmen were commissioned by the Ottomans to build it. This is the last stop where the ships setting sails on a trip or returning from haj (pilgrimage) carrying passengers used to call at. In those days, a series of measures would be taken in order to protect from communicable diseases and epidemics; accordingly, ships would moor offshore, passengers would be washed by liquid medicine so that they would be disinfected from and cleaned off any germs. Their clothes and articles would be sent by cabinets capable of rotating by 360 degrees to a second compartment where they would be sterilized by 110 degree steam in the boilers; furthermore, passengers would be quarantined in the quarantine rooms for 15 days. If there would ever be a sick passenger, then, that ship would be put under quarantine; if no communicable disease or epidemic would be found out after a certain process of surveillance, good news would be given to the Governor of İzmir and the horse mounted messenger would be prized by the governor with gold coins. Today, showers, steam boilers, lockers, slippers and bathing towels are still inside this building. It is very obvious that this historical spot must be turned into a museum so that it would not be forgotten any longer. Those wishing to visit this spot must book their visit in advance (Tel:0232 752 22 83, Fax: 0232 752 10 83). On Karantina Island, there are a hotel, a beach, a cave and remains of Klazomenai City. The current State Hospital on the island was once a Sea and Sun Treatment Institute in 1955 and a Bone and Joints Diseases Hospital in 1960. On the northern cape of the island, there is a five thousand seat theater pertaining to the antiquities, which still remains unexcavated. It is also known that there is a catacomb (ground cave) dedicated to Ayos Yoanis, which is connected by an arched corridor to Aya Yorgos

52
53

yacak kadar değiştiğini şöyle anlatıyor: "Nasıl ki/ Kalkar, doğup büyüdüğün şehre/ Gidersin bir gece/ Ve bakarsın, temelinden yıkılıp yeniden kurulmuş o şehir/ Ve yakalamaya çalışırsın geçen yılları/ Onları yeniden bulmanın umudu içinde". Buraya gelen ziyaretçiler, şairin kitaplarını ve fotoğraflarını göndermişler. Bugün, 1922'de Urla'dan Yunanistan'a göç edenlerin torunları, yılın birkaç haftasını, "Vourla Kamena" yani "Yanmış Urla" adını verdikleri bir tatil merkezinde geçiriyorlar. Urla adını taşıyan bir başka yer de, Girit Adası'nda; "Nea Klazomenai". Şairin 100. doğum yılı kutlamaları için, "Anadolu" adlı eseri, Türkçe ve Yunanca olarak yeniden basıldı. Bu kitabın kapağında, Seferis'in doğduğu evin önünde çekilmiş olduğu bir fotoğrafı da var.

İmbatın şairi

"Buğdaydan öğrendim şiiri" diye yazmıştı, Necati Cumalı. Türkiye'nin en üretken edebiyatçılarından biriydi. Urla'da yaşadığı ev, bugün Necati Cumalı Anı ve Kültür Evi. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra, çiftçi ailesiyle birlikte, Yunanistan'dan Urla'ya gelen Cumalı, hukuk fakültesini bitirdikten sonra, bir süre Urla ve İzmir'de, avu-

Church in Urla. This structure is recognized as the oldest Christian catacomb in Anatolia. It is possible for someone to walk around the island topped by pine and palm trees in half an hour.

Urla is an aspiration

On Urla Pier where there are single floor summer houses and fish restaurants, there is a house which is famous worldwide. This is the house at which Yorgo Seferis, the Greek poet holding a Nobel Literature Award, was born in 1900 and started school. Today, the street accommodating a building which is a boutique hotel called Yorgo Seferis Residence also bears the name of the poet. As Seferis was serving as the Greek Ambassador to Ankara after many years, he visited Urla he had not seen since his childhood, which still had its print on his memory, telling in these lines how the town had changed so much to be recognized: "Some day / you pack and go to your native town one night / and look at it, it is that city demolished from its foundation and rebuilt / And you try to recapture those past years / Hoping to find them again." The visitors to this spot

katlık ve memurluk yaptı. İlk şiiri, 1939'da Urla Halkevi Dergisi'nde yayınlandı. Daha sonraları, "Susuz Yaz", "Zeliş" ve "Tütün Zamanı" gibi eserlerinde, Ege'nin kasaba halkını, kırsalda yaşayan insanın sorunlarını ve toprak emekçilerini anlattı. Müzede, yazarın İstanbul'daki çalışma odasından getirilen, daktilo, masa, sandalye ve halısı, basın kartının yanı sıra diğer kişisel belgeleri, özel eşyaları ve yazdığı oyunların afişleri görülebilir.

Anadolu'nun en eski zeytinyağı işliği

Urla'ya 5 km mesafede, antik bir liman olan Urla İskelesi var. Antikçağın en önemli filozoflarından, akılcı ve özgür düşüncenin babası Anaksagoras, burada Klazomenai'de doğdu daha sonra Atina'ya yerleşerek, doğa felsefesini öğreten ilk hoca oldu. Anadolu'da ortaya çıkarılan en eski ve tek zeytinyağı işliği olan 2500 yıllık Klazomenai bugün bir müze. Urla'da canlılık, daha çok, İskele Mahallesi olarak da bilinen Urla İskelesi ve Çeşmealtı'nda. Oysa merkezde de yarım günlük bir gezinti, hoş olabilir. Kapan Camii'nin, özellikle 19. yy.'a ait şadırvanı güzel. Kubbesinin iç yüzü-

sent the books and photographs of the poet. Today, the grand children of the people migrating to Greece from Urla in 1922 spend their time at a holiday resort called "Vourla Kamena", namely "Burnt Urla"; several weeks a year. "Nea Klazomenai" on the Island of Crete is another spot bearing the name, Urla. For the centennial birthday celebrations for the poet, his work "Anatolia" was republished in Turkish and Greek. On the cover of this book, there is a photograph of Seferis taken as he stood up before the house at which he was born.

Poet of summer day breeze

"I have learned poetry from wheat," Necati Cumalı once wrote. He was one of Turkey's most productive men of letters. The house where he lived in Urla is currently Necati Cumalı Monumental and Cultural House. Cumalı, who arrived in Urla from Greece together with his farming family after the Independence War, practiced as a lawyer and served as a civil servant for some time in Urla and İzmir after graduating from the Law Faculty. His first poem was published in the magazine, Urla Halkevi Dergisi. He tells the reader about town people of the Aegean Region, problems of people living in the countryside and agricultural laborers in his books such as "Susuz Yaz", "Zeliş" and "Tütün Zamanı" written by him later on. At the museum, visitors can see a wide variety of the personal belongings of the writer ranging from a typewriter, table, chairs and carpet and press card brought from his study room in Istanbul to other personal documents, some private items and posters of the plays he wrote.

Anatolia's oldest olive oil works

There is Urla Pier, a port of the antiquities, at a distance of 5 km to Urla. Anaksagoras, who is one of the most important philosophers of the antiquities and also the father of rationalist and free thought, was born here at Klazomenai; later on, settling in Athens, he became the first teacher who taught the philosophy of nature. Klazomenai having a history of 2500 years, which was the oldest and only olive oil works ever uncovered in Anatolia, is now a museum. The boom in Urla is observed largely at Urla Pier and Çeşmealtı, which are also known as İskele Mahallesi. However, a tour at the town center for half an hour can also be pleasant. In particular, the water tank with a mountain ("Şadırvan") at Kapan Mosque, which pertains to the 19th century, is beautiful. The interior surface of its dome is decorated by hand carved Urla scenery, which set a model for the westernization trend in the Ottoman period. Fatih İbrahim Bey Mosque of the 14th century is the oldest mosque in Urla.

Aegean tastes

The square at Urla Center to which the historical Arasta Shopping Center and Malgaca Market open up is the right stop to have cuisine tastes specific for this region apart from its position as one of the most beautiful squares in the Aegean region. It is a tradition to drop in at Beğendik Abi. There are the most delicious local tastes at the kitchen where Handan Hanım and her husband are co-cooks -- stuffed zucchini flowers (kabak çiçeği dolması), varieties of artichoke, pumpkin cake (kabak köftesi), "çalkalama" (made from spinach), "turçenik" (roasted eggplant meal), "doma taşı" (similar to vegetable pilaff), "kabuklu baklava" (shell shaped local sweet), "kalbura basma",

yi, Osmanlı dönemi Batılılaşma akımına bir örnek olan, kalemişi Urla manzaralarıyla süslü. Urla'nın en eski camisi, 14. yy.'a ait Fatih İbrahim Bey Camii.

Ege lezzetleri

Urla merkezdeki Tarihi Arasta Çarşısı ile Malgaca Pazarı'nın açıldığı meydan, Ege'nin en güzel meydanlarından olmanın yanı sıra bu yöreye özgü lezzetleri tatmanın da en doğru adreslerinden biri. Beğendik Abi'ye (www.beğendikabi.com) uğramak bir gelenektir. Handan Hanım'ın eşiyle birlikte girdiği mutfakta, en leziz yöresel tatlar var; kabak çiçeği dolması, enginar çeşitleri, kabak köftesi, çalkama (ıspanaktan yapılıyor), turçenik (közlenmiş patlıcan yemeği), doma taşı (sebzeli pilava benziyor), kabuklu bakla, kalbura basma, sakızlı sütlaç, aşure... Bu özellikli Ege kasabasının tatlarından biri de katmer. Urla'nın ünlü katmeri ve yanına da yayık ayranı için Ege'nin Lale Katmercisi'ne uğramalı. Ayrıca burada Kayseri su mantısı, çiğ börek ve Sakız Adası'nın sakızıyla yapılmış muhallebi ve keşkül de var. İskele'de deniz kenarında oturup, adaları seyrederek, Ünal Kardeşler'in katmerini yemek de Urla'ya özgü bir keyif. Balık meraklıları için de kayda değer seçenekler var; İskele'nin en güzel esen yerlerinden biri olmasıyla rağbet gören Urit Balık Restaurant ya da özel balık buğulaması, kavun içinde servis edilen balık çorbası ve yemeğin ardından gelen rakı kahvesiyle, deniz kenarındaki Gözde Balık Restaurant... Babadan oğula geçen, 72 yıllık, Merkez Et Lokantası ise efsanevi bir işletme. Her gün zeytinyağlılar dahil, 15 çeşit yemek çıkıyor. Bilgin Bey'in dediğine göre, elbasan tavanın vitrinde konulduğu yer, kuşaklardan değişmedi. Üstelik hâlâ Selanik'ten gelen babasından kalma ölçüleri kullanıyor. Güveçten tas kebaba, işkembeli nohuttan soğan yahniye, akılda kalacak lezzetler sunan bir esnaf lokantası.

Tiyatrolu, müzeli köy

Urla'ya bağlı Alevi köyü Bademler, kültürlü bir köy. Bir tiyatrosu var. Üstelik tiyatrosu, köyün en büyük binası. Burası, Türkiye'nin bir tiyatroya sahip ilk köyü. Yılı 1969. Daha önceleri oyunlar, ilkokulun salonunda oynanmış. Oyunlar, sonbahar ve kış aylarında oynanıyor. Oyuncular, tarımla geçinen köylüler, köyün çocukları, gençleri ve yaşlıları... 10 yıl öncesine kadar tütüncülükle geçinen köylüler, bugün daha çok seracılık yapıyorlar. Önce köy hoparlörlerinden yeni bir oyun sahneye konulacağı ve gönüllü olanların katılabileceği anonsu yapılıyor. Oyun için kostümlerini herkes kendi buluyor. Bulunamayan kostümler için, İzmir Devlet Tiyatrosu'na başvuruluyor. Burası, aynı zamanda, 1964 Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı ödülünü kazanan ve Necati Cumalı'nın aynı adlı eserinden uyarlanan, Metin Erksan'ın filmi, "Susuz Yaz"ın çekildiği köy. Oyunların birinci günü, köy halkına ücretsiz. Daha sonra, Bademler Tiyatrosu, Kuşadası, Narlıdere ve Güzelbahçe gibi civardaki yerlere turneye çıkıyor. Tiyatroda sahnelenen bir oyun sırasında, sıcağın bunalan İzmir Valisi, buraya klima hediye etmiş. Bademler köyünün ünlü olması için bir neden daha var; burada doğan Arkeolog Musa Baran. Çocukluğunda, bir yandan çobanlık yaparken bir yandan okumuş, yıllar sonra köydeki dededen kalma evi, bir Oyuncak Müzesi haline getirmişti. Baran, ölüncüye dek, bu müzeye yeni oyuncaklar eklemiş.

"sakızlı sütlaç" (gummy rice pudding),"aşure" (pudding made with cereals, sugar and raisins)... "Katmer" (a flaky, savor pastry) is yet another taste of this Aegean town having vast features. You must drop in at Lale Katmercisi, the famous "Katmer" maker in the Aegean Region, to eat Urla's famous "Katmer", drinking "yayık ayranı" with it. In addition, this spot also serves the customers some other varieties such as "Kayseri Su Mantısı", "Çiğ Börek" (fried Börek made with raw ground meat, onions and spices) and "muhallebi" (milk pudding) and "keşkül" (milk pudding containing coconut) made with the famous gum of the Island of Chios. A visitor can also experience an unforgettable memory specific for Urla by eating "katmer" at Ünal Kardeşler while sitting by sea at the pier and watching the islands. There are also noteworthy choices for visitors preferring fish on their plates; Urit Balık Lokantası enjoying much public interest due to its position as one of the spots at the Pier where there is the finest breeze of the area or Gözde Balık Restaurant on the sea side with special "balık buğulama" (steamed fish stew), fish soup served in melon and coffee served after meal... Again, Merkez Et Lokantası, which is a 72 year old restaurant currently run by the son of its founder, is also a legendary hot spot for eating. It serves 15 varieties of meals including olive oil meals on a daily basis. As Bilgin Bey puts it, the preference enjoyed by "elbasan tava", has never changed for generations. Furthermore, he still uses the measuring and weighing instruments left by his father, which were originally supplied from Salonika. It is a tradesmen's restaurant serving a number of tastes ranging from "Güveç", "Tas Kebab" and "İşkembeli Nohut" to "Soğan Yahni".

A village with a theater and a museum

Bademler, an Alewite village connected to Urla, is a cultured village. It has a theater. Besides, its theater is the biggest building of the village. This is the first village with a theater in Turkey. It was opened in 1968. Plays would be staged at the hall of the village primary school before. Plays are staged in autumn and winter months. The players are villagers making their living through agriculture as well as children and younger and aged people of the village... The villagers, who used to make their living through tobacco growing 10 years ago, are engaged in agricultural production at greenhouses. First, there is a public address via the village loudspeakers that a new play will soon be staged, inviting volunteers to apply for participation. Everybody must find their own costumes for the play. An application is made to İzmir State Theater for supply of any such costumes not locally available. And this is also the village where "Susuz Yaz" (literally Waterless Summer), a movie adapted from Necati Cumalı's book having the same title and directed by Metin Erksan, which won Berlin Film Festival Golden Bear Award in 1964, was shot. Plays are free for the village people on the first day. Later on, Bademler Theater goes to the nearby towns such as Kuşadası, Narlıdere and Güzelbahçe on tour. The governor of İzmir donated an air conditioner to the theater because he sweltered due to the high temperature inside it during a play staged. There is yet another reason for Bademler Village becoming so famous; Archeologist Musa Baran, who was born there, had schooling while working as a shepherd at the same time. And he turned his house at the village, which was transferred by this grand father to him, into a toy museum. Baran added new toys to this museum until he passed away.

ANADAN DOĞMA ŞAİR

A Natural Born Poet

FUZULİ

4 FARUK İZZET

Kadim şiirimizin gökteki yıldızlarına şöyle bir nazar edecek olsak bir mahlasın kutup yıldızı misali diğerlerinden oldukça ayrıksı ve parlak durduğunu görebiliriz. Bu ayrıksı mahlas Fuzuli'dir.

If we ever gaze at the stars of our ancient poetry in the sky, then, we can see that one "Mahlas" (eke name / pen name) is very distinctive and brighter than others just like the pole star. This distinctive "Mahlas" (ekename / pen name) is Fuzuli.

56 **TR** Eski şiirimizin kökü kadim zamanlara, belki de yazının dahi
57 henüz icat edilmediği, kelamın dilden dile, nesilden nesile aktarıldığı dönemlere uzanan bir geleneği vardı. Şair, kendi öz adından başka, mahlas denilen, şiirlerinde kullanacağı ve mizacına da uygun bir isim edinirdi. Mahlas bir şair için en az şiirin kendisi kadar ehemmiyetli idi. Adeta fermanın sonuna basılan padişah mührü gibi şiirin sonuna konulur, yukarıdan beri devam eden söz, bu mührün basılmasıyla bakırın altına dönüşmesi gibi Şah sözüne dönüşürdü. Kadim şiirimizin gökteki yıldızlarına şöyle bir nazar edecek olsak bir mahlasın kutup yıldızı misali diğerlerinden oldukça ayrıksı ve parlak durduğunu görebiliriz. Bu ayrıksı mahlas Fuzuli'dir. Aradan geçen yüzyıllara rağmen bugün dahi gündelik konuşmalarımızda kullandığımız "Fuzuli" sözcüğü gereksiz olan, bir manası olmayan yani olmasıyla olmaması arasında herhangi bir fark bulunmayan demektir. Elbette bu sözcüğün "faziletli, erdemli" anlamına da geldiğini eklemek gerekir. Kendisine seçmiş olduğu bu mahlas ile daha ilk anda diğer şairlerle arasında bir fark yaratan Fuzuli'nin asıl adı Mehmet'tir. Divanlarının mukaddimelerinden Irak-ı Arab yani Kerbela ve Necef toprağında doğup büyüdüğünü, gıdasını Binbir Gece Masallarının şehri Bağdat'ın havasından ve suyundan aldığını öğreniyoruz. Çocukluğu Akkoyunlu, gençliği Safevi, olgunluk ve ihtiyarlığı Osmanlı hükümlerinde geçen Fuzuli çok dilli bir ediptir. Türkçe ve Farsça Divanı, Arapça şiir ve nesirleri üç lisanı da ne derece ustalıkla kullandığını kanıtlar. Gençliğe ilk adım attığı demlerde yazdığı Beng-ü Bade esrar yani beng ile şarabın (bade) mücadelesini anlatan sembolik ve az buçuk siyasi bir mesnevidir. Zira bu mesnevi Safevi hükümdarı Şah İsmail'e ithaf edilmiştir ve dili Türkçedir. Bade Şah İsmail'i sembolize ederken beng de Osmanlı Padişahı II. Beyazıt'ı temsil eder ve Fuzuli, bu iki liderin mücadelesinde kazanan taraf olarak badeyi görmek ister. Söz konusu temsil dahi olsa edebe ve

EN Our old poetry had a tradition dating back to the ancient times, probably to the periods when writing had not yet been invented and words would be verbally passed from one language to another and from one generation to another generation. A poet would adopt a nickname, which is called "Mahlas" (ekename / pen name), to be used in his poems in addition to his own name. "Mahlas" (ekename / pen name) was as important as the poem itself for a poet as a minimum. It would be put at the end of the poem just like the imperial seal placed on a "ferman" (imperial writ) and the words continuing from above would instantly turn into a Shah's words upon stamping this seal just as copper would turn into gold. If we ever gaze at the stars of our ancient poetry in the sky, then, we can see that one "Mahlas" (eke name / pen name) is very distinctive and brighter than others just like the pole star. This distinctive "Mahlas" (ekename / pen name) is Fuzuli. The word, "Fuzuli", still used by us in our daily conversations today despite hundreds of years have since passed means being unnecessary, not having any meaning, namely not being important at all whether respective thing is present or not. Mehmet is the actual name of Fuzuli, who made a difference between him and other poets at the very beginning with this "Mahlas" (eke name / pen name) selected by him. We learn from the preface of his Ottoman poetry that he was born and grew up in "Irak-ı Arab" (Iraq), namely in the territories of Kerbela and Necef and had nutrition enjoying the air and water of Baghdad. Fuzuli, who spent his childhood under the rule of "Akkoyunlu" State, his youth, under the rule of "Safevi" State and his old age, under the rule of the Ottoman State, is a multi-lingual poet. His Turkish and Farsi poems and Arabic poems and proses are just the evidence of his mastership to use the three languages

ahlaka mugayir addedildiğinden sonraki dönemlerde Fuzuli'nin Beng ve Badesi için, "Öğme şarabı zemm edip afonyu sakiya/Açtırma ehl-i keyfe kutunun kapağını" nev'inden tenkid edici beyitler de divan edebiyatımızda vaki olmuştur. Fuzuli'nin hayatının üçüncü evresi diyebileceğimiz dönem Kanuni Sultan Süleyman'ın 1534'te Bağdat'ı fethiyle başlamıştır. Misafirperver bir ev sahibi gibi Bağdat'ı Sultan'a tanıtan 70 beyitlik Bağdat Kasidesini Osmanlı İmparatorluğu'na sunmuştur. Kıvraklıkla kullanarak söz sanatlarının her türünü yapabildiği üç dilde yazdığı (mülemma) bu kasidenin 25. beytindeki "Geldi Burc-ı Evliyâ'ya Pâdişâh-ı nâmdâr" mısra'ı ebced hesabı ile Bağdat'ın fethi olan 941 hicri (1534 M) tarihine denk gelmektedir. Bu kasidenin bir kısmında Fuzuli, Kanuni Sultan Süleyman'ı, Süleyman Peygambere benzetererek, "Dünya için Süleyman mülkü deseler şaşılmaz, çünkü dünya Süleyman'dan Süleyman'a hatıra olarak kalmıştır." der. Savaşsız, kan dökülmeden alınan Bağdat'ta Osmanlı ordusu 4 ay kalarak kışı geçirir. Bu esnada Sultana ve Devlet Ricaline çeşitli kasideler sunan Fuzuli'ine düştüğü geçim darlığından kurtulmak için himmet diler. Ancak kendisine sadece Bağdat vilâyeti evkaf gelirinin zevaid (artan) kısmından günlük 9 akçe gibi oldukça düşük bir maaş bağlanması hususunda berât-ı hümayûn (padişah buyruğu) çıkar. Çıkar çıkmasında da Fuzuli'nin bu parayı Bağdat evkaf memurlarından bir türlü alamadığını İstanbul'a Celalzâde Mustafa Çelebi'ye yazmış olduğu "Şikâyetname" adıyla tanınan mektubundan öğreniyoruz. Başlı başına bir edebiyat ziyafeti olan "Şikâyetname"ye Fuzuli dillere pelesenk olan "Selam verdim rüşvet değildir diye almadılar" dizesiyle başlamıştır. Şair-i Maderzad (anadan doğma şair) olan Fuzuli kıymetinin bilinmemesine zaman zaman sitem etmişse de kanaatkar, haysiyetli ve onurlu bir kişi olarak yaşamış, peygamber ve ehl-i beyt aşığı bu faziletli insan 1566 yılında bir veba salgınında vefat etmiştir.

so skillfully, "Beng-ü Bade esrar", namely the fight of "beng" and wine (Bade) penned by him in those times when he stepped into youth is a symbolic and somewhat political "mesnevi" (poetry composed in rhymed couplets each couplet being a different rhyme but the whole of one meter). This is because this "mesnevi" was devoted to Safevi Ruler Shah Ismail and in Turkish. As "Bade" represents Shah Ismail, "beng" represents Ottoman Emperor Beyazıt II and Fuzuli wants to see "Bade" as the winner in the fight of these two leaders, because it was found immoral and obscene even if it was just a "representation", several criticizing "beyit"s (couplets) such as the following took place in the ottoman literature: "Öğme şarabı zemm edip afonyu sakiya/Açtırma ehl-i keyfe kutunun kapağını".

The period which may be described by us as the third phase of Fuzuli's life started upon the conquest of Baghdad by Ottoman Emperor Kanuni Sultan Süleyman (Süleyman the Magnificent). He presented to the Ottoman Empire his Baghdad "Kaside" (poem of more than fifteen rhyming distichs in which a person is praised) which comprised 70 "Beyit"s (couplets). The line, "Geldi Burc-ı Evliyâ'ya Pâdişâh-ı nâmdâr", in the 25th couplet of this "Kaside" which was written by him in three languages ("mülemma" - composed half in a language and half in another) corresponds to the date of 941 in the Muslim calendar (1534) on which Baghdad was conquered according to abjad calculation. In one section of this "Kaside", Fuzuli draws a parallel between Kanuni Sultan Süleyman (Süleyman the Magnificent) and Prophet Solomon, saying: "Dünya için Süleyman mülkü deseler şaşılmaz, çünkü dünya Süleyman'dan Süleyman'a hatıra olarak kalmıştır." (Literally meaning: If someone would ever say that the World is the property of Solomon, this would be no surprise because the World has passed from Solomon to Süleyman as a memory.) The Ottoman army stayed in Baghdad conquered without any fighting and blood shedding for 4 months, spending winter there. Meanwhile, presenting various "Kaside"s to the Sultan and State dignatories, Fuzuli begs for financial assistance in order to get rid of his livelihood hardship. However, "berât-ı hümayûn" (imperial order) was issued to provide him with a salary as low as 9 "akçe"s (small silver coins) on a daily basis from the surplus of the revenues of the Province of Baghdad. But, we learn from a letter, which later became famous under the name, "Şikâyetname" (Letter of Complaint), written by him to Celalzâde Mustafa Çelebi, an influential Ottoman statesman in Istanbul, that he could not get this money from Baghdad revenue officers although an order has been give to this end despite his great efforts. Fuzuli starts "Şikâyetname" (Letter of Complaint), which is, in itself, a feast of literature, with the line, "Selam verdim rüşvet değildir diye almadılar" (Literally meaning: I waved a salute to them but they did not accept it saying it is bribe), which has later become a cliché. Fuzuli, who is "Şair-i Maderzad" (natural born poet), led his life as an abstinent, dignified and honorable person although he occasionally complained that his importance and value had not been recognized; this virtuous person, who was a lover of the prophet and his family ("ehl-i beyt"), passed away in an epidemic of plague in 1566.

ANTİK ÇAĞDAN BİR MİMARİ EFSANE: PRIENE

Architectural legend of the antiquities: Prynne

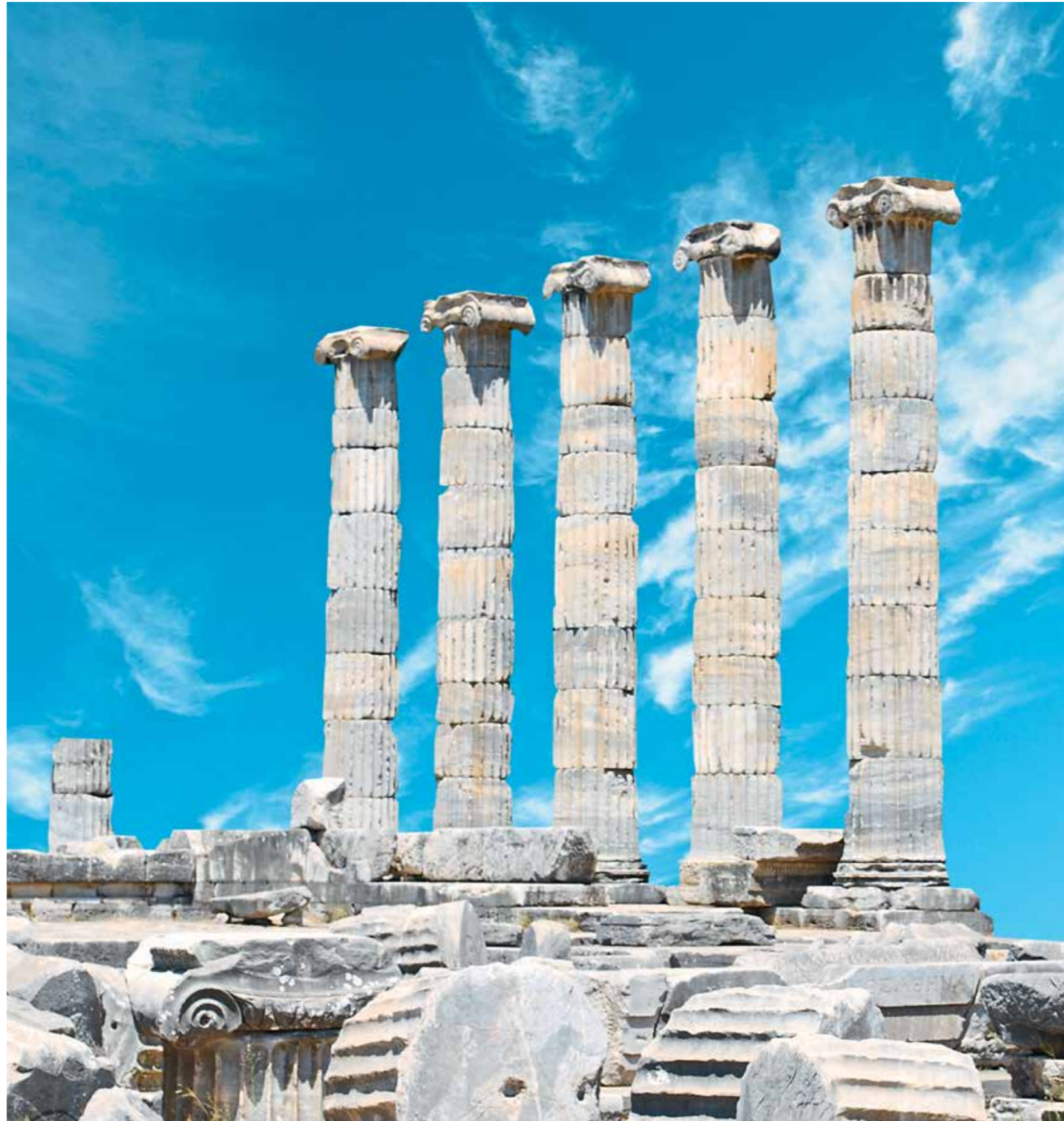
BERİL ŞEN

58
59

Büyük İskender, Anadolu'daki zaferlerinden sonra, savaş yorgunluğunu atmak için, Priene'ye gelir. Ona kentin en güzel yerinde konaklayacağı bir yer tahsis edeceklerine, kıyıda köşede bir ev verirler. Normal şartlarda bu bir imparatoru kızdıracak bir harekettir. Ancak İskender'e göstermek istedikleri, kentin her köşesinin eşit güzellikte olduğu ve her yerinden Büyük Menderes'in kıvrıla kıvrıla akarken meydana getirdiği verimli toprakların olağanüstü manzarasının görülebildiğidir. Büyük İskender'e şu açıklama yapılır; "Atalarımızdan ünlü mimar Miletli Hippodamos, şehrimizin planını çizendir...". Kentin güzelliğinin sırrı şuydu; Hippodamos'un yarattığı ve bugün hâlâ "ızgara planı" olarak adlandırılan şehir planında sokaklar birbirini dik açıyla keserek bloklar oluşturuyordu. İşte antik dünyanın önemli kentlerinin yaratıcısı Büyük İskender, sonraları kurduğu birçok kentin planında da buradan esinlenmişti.

Dünyanın en iyi planlanmış kentlerinden

Priene, zamanında Yunanistan'ın Pire liman kentiyile kıyaslanacak kadar güzeldir. Özellikle de İskender'in gelişiyle, burası birçok görkemli yapıyla süslenir. Hatta o sırada İskender inşa halinde olan Athena Tapınağı'na ismi yazılırsa, yapım masrafını üstleneceğini söyler. Bu isteği kabul edilir. Hellenistik ve Roma devirlerinde burada önemli eserlerin yapılması, Bizans çağında buranın bir piskoposluk merkezi olması, kentin kültürel altyapısının uzun süre sağlam kalmasını sağlar. Ayrıca bu devirde büyük saygınlık kazanmış olan, dünyanın yedi bilgesinden biri olan Bias'ın buralı olması, Miletli Hippodamos'un şehircilik anlayışıyla, dünyanın en iyi planlanmış şehirlerinden birini ortaya çıkarması, bu kente bugün dahi dikkatleri çekiyor.

EN Alexander the Great arrived in Prynne to relieve war tiredness after his victories in Anatolia. They just provided him with a house at an ordinary spot rather than allocating him such a particular location where he would have accommodation at the most beautiful spot of the city. Normally, this was a conduct which would anger an emperor. However, what they really wanted to show to Alexander was the visibility of the panoramic extraordinary scenery of the fertile lands created by the river, Büyük Menderes, as it meandered where every corner of the city was equally beautiful. This explanation was given to Alexander the Great: "It is the famous architect, Hippodamos of Miletus, one of our ancestors, who drew the plan of our city..." The secret of the beauty of the city was the following: the streets intersected each other at a vertical angle by forming blocks on the city plan developed by Hippodamos, which is still called "Grid Plan" today. Alexander the Great, the creator of the major cities in the ancient world, was inspired by this city over development of many cities he founded subsequently.

One of the best planned cities in the World

Prynne was so beautiful comparable to Piraeus, the Port City of Greece, at the time. In particular, upon the arrival of Alexander the Great, the city was decorated by many splendid structures. He even said that he would undertake construction costs if his name would be engraved on the Temple of Athena which was under construction. His wish was agreed. Construction of major pieces of art in the Hellenistic and Roman periods in the city and the city serving as an eparchy center in the Byzantine era ensured that the cultural infrastructure of the city remained in a strong condition for a long time. In addition, this city still attracts much interest today because Bias, one of the seven scholars of the ancient world enjoying wide popularity at the time, was a native of the city and Hippodamos of Miletus had created in this city one of the best planned cities of the world, which was based on his contemporary understanding of urban development.

Small city vs. great architect

One wonders how Prynne, which had population as low as 10 thousand, succeeded in becoming a byword throughout history... The small streets intersecting the parallel larger avenues divided the city into blocks and eight houses were placed on each block and thus, it was ensured that the houses built on the slopes had beautiful scenery and cool weather. The richly colored sculptures and bronze masterpieces in varying tones just added to the beauty of the city. At the surroundings of the agora, there were marble steps at which people could sit down and talk while having a rest. The annual meetings of the Panionion League, which was a political union although it was not so strong as Athens, Pergamo and Ephesus politically were held here. Although Prynne was a colony founded by the Greeks arriving from the Greek Islands after the Trojan War at the outskirts of Samsun Mountain at the location where the River, Büyük Menderes, poured into sea, the actual Golden Age of the city started after 350 BC. However, when the alluvia carried by the River of Büyük Menderes filled sea, then, people founded a new city at the outskirts of the Mountain of Mykale, which was a rocky hill, where its remains are still seen today. The importance of the new city increased thanks

Küçük kent, büyük mimari

Nüfusu sadece 10 bin olan Priene nasıl tarih sayfalarında böylesine dillere destan oldu? Paralel caddeleri kesen sokaklar, kenti bloklara ayırmış, her bloka sekiz konut yerleştirilmiş ve yamaçta kurulan evlerin güzel manzaralı ve serin olması temin edilmişti. Yamacın düzlüklerine de resmi binalar inşa edilmişti. Caddelerde rengarenk heykeller ve çeşitli tonlarda bronz sanat eserleri kente güzellik katıyordu. Agoranın çevresinde halkın oturup sohbet edebileceği ve soluklanabileceği mermer basamaklar vardı. Siyasal olarak Atina, Bergama ve Efes gibi güçlü değilse de, politik amaçlı bir birlik olan Panionion Ligi'nin yıllık toplantıları burada yapılırdı.

Her ne kadar Priene, Truva Savaşı'ndan sonra Yunan adalarından gelen Greklerin Büyük Menderes Nehri'nin denize döküldüğü yerde, Samsun Dağı'nın eteğinde kurduğu bir koloniye de, kentin asıl altın çağı M.Ö. 350 yıllarından sonra başlar. Ancak, Büyük Menderes Nehri'nin taşıdığı alüvyonlar denizi doldurunca, halk bugün kalıntıların bulunduğu, kayalık bir tepe olan Mykale Dağı'nın yamacına yeni bir kent kurar. Düşmana karşı korunaklı akropolü, 2.5 km'lik surları, ovadaki bereketli toprakları, civarındaki mermer ocakları ve doğal su kaynaklarıyla yeni kentin önemi artar. En önemlisi, Menderes Nehri'nin yarattığı bataklıklar yüzünden sivrisineklerin neden olduğu sıtma bu kente uğramaz. Ancak diğer İon kentleri gibi ezeli düşmanları Persler onlara da rahat vermez. Uzun süren bir kuşatmadan kurtulamayacaklarını anlayan Prieneliler, akropolün yamacına kazılmış olan basamaklarla en tepeye çıkarak, diğer İon kentleri gibi teslim olacaklarına ölümü tercih ederler. Bu da tarihe bazen eleştirilen bazen de hayranlık uyandıran bir efsane olarak kalır. İskender'in ölümünden sonra kent onun varisleri olan generallerin yönetimine geçer ve Bergama Kralı III. Attalos 133'te ölünce Bergama gibi Priene de Roma'ya bağlanır. Kent, Bizans devrinde psikoposluk merkezi olur, 1280'de de Türklerin eline geçer.

Halkın kenti

Antik kente tırmanacağınız patikada, ilk göreceğiniz Hellenistik sur kalıntıları çok etkileyici. Kenti çeviren surlarda üç kapı var. Bu duvarlar, taş blokların aralarına harç konulmadan, birbirlerinin üzerine yerleştirilmiş. Yağmur suları, su boşaltma deliklerinden aktığından, bu surlar asırlar boyu hiçbir onarım görmeden kalmış. Priene, özellikle Agora ve çevresinde halkın gezindiği, bazen de basamaklarda oturup dinlendiği, sohbet ettiği, keyifli bir kentti. Çeşmeler de, halkın açık havada zaman geçirdiği yerlerdi.

"Oturma hakları" açık artırmada

Rampa bittiğinde, çok güzel bir sur duvarına gelince, sağa dönüp, büyük bir ağacın karşısında gizlenmiş tiyatroyu göreceksiniz. Roma devrinde hiç onarım görmemiş, Hellenistik oturma sıralarıyla çok iyi korunmuş bu 6 bin 500 kişilik tiyatroyun kapasitesi, Priene'nin nüfusuna eşit. Göze ilk çarpan, kentin ileri gelenleri için yapılmış heybetli, mermer tahtlar. Tiyatroda özel "oturma hakları" vardı. Bu tahtlara kimlerin oturacağı, bir sorundu. M.Ö. 200'lere ait bir belgeye göre, bu koltuklarda oturma hakkı açık artırmayla satılıyordu. Bunları satın alanlar, hem gösterileri buradan seyrediyorlar, hem de vergi vermiyorlardı. Orkestranın olduğu yerde, özel günlerde kurban kesilen Dionysos Sunağı vardı. Koltukları satın alan kişi-

to its acropolis protected against the enemy, its 2.5 km long walls surrounding the city, its fertile lands at the plains, its nearby marble pits and its natural water resources. Most importantly, malaria caused by mosquitoes because of the quagmires created by the River of Menderes could not reach this city. However, the Persians, who were their eternal foes as other Ionian cities, did not stop badgering the city. Understanding that they would not be able to get out of a long siege safely, Prienians climbed up to the highest hill via the steps excavated on the slope of the acropolis, they preferred dying there rather than surrendering as the peoples of other Ionian cities did. And this goes down in history as a legend, which is both criticized and admired. After the death of Alexander the Great, the city passed to the rule of the generals, who were his successors and Priene was also connected to Rome like Pergamo when Attalos III, King of Pergamo, passed away in 133. The city became the eparchy center during the Roman rule and was captured by Turks in 1280.

People's city

The Hellenistic city walls you are going to see on the path where you will be climbing up to the ancient city is very impressive. There are three gates on the walls surrounding the city. These walls were put on each other without placing no mortar between the stone blocks. Because rain waters flow through the water discharge holes, these city walls have managed to survive the present times without having undergone any repair. Priene was an enjoyable city where people used to walk around the agora and its environs and occasionally sit, rest and talk on the steps. And the fountains were a favorite public spot where people used to spend time in clear weather.

"Sitting rights" on public auction

You will be seeing a hidden theater opposite a large tree when you turn right upon arriving at a very beautiful city wall when the ramp ends. The seat capacity of this 6 thousand 500 seat theater, which has been protected well by the Hellenistic city walls that never underwent any repair in the Roman period was equal to the population of Prynne. The majestic marble thrones which were built for the dignitaries of the city are the first thing catching eyes. There were "special sitting rights" at the theater. Selecting those who would be sitting on these thrones posed a major problem. According to a document which is dated 200 BC, the right to sit on these thrones would be sold at a public auction. Persons buying these seats would not only watch plays and exhibitions from these prestigious seats but would not also pay any taxes at all at the same time. There was the Altar of Dionysos at the place where the orchestra was present. Animals would be sacrificed for gods there. Shares would be given to the occupiers of the seats by paying for them from these sacrifices. Pay particular attention to the holes on the rows of seats; they are the places into which the poles of tents would be inserted to protect against sun and rain. At the same time, the people's assembly would also meet at the theater. Today, it is still possible to see the base of the water clock by which the time limits of speakers would be measured. The panels among the columns seen at the stage building, which would be replaced upon each play would function as decoration.

lere bu kurbandan pay verilirdi. Oturma sıralarının üzerindeki deliklere dikkat edin; bunlar güneş ve yağmurdan korunmak için konulan tentelerin direklerinin yerleştirildiği yerler. Tiyatroda aynı zamanda Halk Meclisi de toplanırdı. Konuşmacıların sürelerinin ölçüldüğü su saatinin kaidesini bugün hâlâ görmek mümkün. Sahne binasında görülen sütunların aralarında ise, her oyunda değiştirilen panolar dekor görevi görürdü.

Sütunların büyüü

Tiyatro sahnesinin arkasındaki küçük geçit, sizi Bizans Bazilikası'na götürür. Sağa doğru kıvrılınca, Priene'nin en etkileyici ve önemli yapısı, Athena Tapınağı'nın beş İon sütunu karşınıza çıkar. Tapınağa ait büyük blokların üzerinden atlayarak, tapınak temellerinin olduğu platforma çıkılabilir. Kent, dünya mimarisinin klasiklerinden olan bu yapının etrafında gelişmiş. Restorasyon sırasında, üç metresini kaybetmiş olan sütunların hatasız olan ikisi, Berlin Bergama Müzesi'nde. Mimarı, Halikarnassos'taki dünyanın yedi harikası'ndan biri olan, Mausoleion'un da mimarı olan Pytheos. Aynı zamanda bu tapınağın en büyük özelliği, hâlâ günümüzde önem verdiğimiz ve maalesef birçok zaman uygulanamayan, mimarının doğayla bütünleşmesi. Özellikle, güneş batarken, kent karanlık olmaya başladığında, bu sütunlar bir süre daha aydınlıkta kalır ve müthiş bir dramatik etki yaratırlar.

Hokkabazlar, kılıç yutucular ve satıcılar

Zorlu bir tırmanmayı göze alıyorsanız, tiyatronun arkasından Akropol'e kadar yükselen ve zamanında kayaya oyulmuş basamaklardan yukarı çıkabilirsiniz. Bu sırada bazı su kemerleri ve sarnıçlara da rastlayacaksınız. Geri dönüşünüz, 1-1,5 saat sürecektir. Tekrar tapınağa döndüğünüzde, antik kenti gezmeye devam etmek için, tapınağın önünden, taşların arasından kıvrılarak, Bizans Kilisesi'ne doğru gitmek ve bir alt terasa dik gelen

Magic of the columns

The small passage behind the theater stage leads you to the Byzantine Basilica. When you turn right, you face five Ionian columns of the Temple of Athena, which is the most impressive and important structure in Prynne. Visitors may get up on the platform where the temple foundations are located by jumping off the large blocks pertaining to the temple. The city developed around this structure, which is one of the classic masterpieces of the world architecture. The two perfect and complete ones of the columns, which lost three meters from their lengths duration, are at Berlin Pergamo Museum. Its architecture is Pytheos, who is also the architect of Mausoleion at Halikarnassos, which is one of the seven wonders of the World. The most important feature of this temple is the integrity of architecture with nature, which is still cherished today but could not be applied on many occasions unfortunately. In particular, when the city gets dark upon the sunset, these columns remain in light for some time and create a dramatic effect.

Jugglers, sword sinkers and street vendors

If you dare a hard climb, then, you can get up from the steps engraved into rock, which ascend up to the Acropolis from the back of the theater. In the meantime, you will be also coming across with some water arches and cisterns. It will take 1 - 1.5 hours for you to get back. To continue touring the ancient city upon your return to the temple, you must pass across the stones in front of the temple, head for the Byzantine Church and get down the staircases facing a lower terrace vertically. You will then immediately find yourself at the agora surrounded by the galleries, which is the marketplace of the city. The locations where meat and fish would be sold are marked by some sign plates today. Socrates notes that the books of Philosopher

merdivenlerden inmek gerekiyor. Kendinizi hemen, kentin pazar yeri olan, galerilerle çevrili Agora'da bulacaksınız. Et, balık satılan yerler, bugün bazı tabelalarla işaretlenmiş. Sokrates, filozof Anaksagoras'ın eserlerinin burada bir drahmi karşılığında satın alınabileceğinden bahseder. Agora'nın bu kısmında, ürünlerin satışının yapıldığı taş masalar bulunurmuş. Bugün, bunlardan çok iyi korunmuş biri, görülebilir. Burada sadece satış yapılmaz, hokkabazlar, kılıç yutucular ve dilencilere de rastlanırmış. Halk, burada bulunan Kutsal Stoa'nın altında, yaz ya da kış olumsuz hava şartlarından korunarak gezinirdi. Daha detaylı gezmek isterseniz, Agora'dan sağa doğru ilerleyip, birinin de Büyük İskender'e ait olduğu tahmin edilen, evlerin sıralandığı, güzel bir yoldan devam edebilirsiniz.

Sönmeyen kutsal ateş

Tekrar Agora'ya dönünce, diğer yöne ilerleyin. Hemen Stoa'nın arkasında, Anadolu'nun en iyi korunmuş Bouleterion'u (Meclis Binası) var. Sıradışı bir mimarisi olan bu yapıda, detaylar şaşırtıcı. Hatta, üst bölüme, geç gelenlerin, konuşmacıyı rahatsız etmeden girebileceği girişler yapılmış. Hemen bitişiğindeki Prytanion (Vilayet Konağı) var. Elçilere, seçkin konuklara ve Olimpiyat şampiyonlarına davetler verilen binanın ortasında, gece gündüz yanan ve Ocak Tanrıçası Hestia'ya adanmış kutsal bir ateş vardı. Buradan, Agora'dan aşağıya, çallılar arasında kalan basamaklardan inince, az ziyaret edilen bir alt terastaki, Gymnasion ve Stadyum kalıntılarını görmek, zorlu da olsa, denemeye değer. Gymnasion'un duvarlarında, öğrencilerin kazdığı 700'den fazla isim, suyun aslanların ağızından aktığı ve sporcuların yıkandığı taş küvetler hâlâ görülebilir. Ayrıca koşu ve uzun atlamanın en popüler sporlar olduğu stadyumun sıraları ve yarışların başlangıç taşları da bugüne kalmış. Alt terasa inmezseniz, Prytanion'un hemen dışındaki, geziye başladığınız rampanın en üstündeki duvara varırsınız. Bu kez, merdivenlerden aşağı, geldiğiniz yoldan aracınıza dönebilirsiniz.

Anaksagoras could be bought for one Drahmi per copy here. In this section of the agora, stone tables were uncovered on which product sales were carried out. Today, the best preserved one of them can still be seen. This was a popular public venue for not only sales but also jugglers, sword sinkers and beggars. People used to walk around under Sacred Stoa in Summer or Winter by protecting from adverse weather conditions. If you want to have a more detailed tour, you can go on via a beautiful path, by which houses are lined up, with one of them thought to be belonging to Alexander the Great.

Incessant sacred fire

When you return to the agora again, advance towards the other direction. There is Bouleterion (Assembly Building) right behind Stoa, which is described as the best preserved assembly building in Anatolia. The details are very surprising on this structure, which has an extraordinary architecture. The entrances through which late comers could enter without disturbing speakers were even built on the top part. Prytanion (Provincial Court House) is located right next to it. At the center of this building where parties were thrown for the ambassadors, distinguished guests and Olympiad champions, there was a sacred fire burning day and night all the time and dedicated to Hestia, who was the Vesta in the ancient times. It is worth a trial though difficult to see the remains of Gymnasion and Stadium on the terrace at the lower floor which is less visited by getting down the staircases remaining among the bushes from the angora. Visitors can still see over 700 names scraped by students on Gymnasion's walls and stone tubs at which water runs from the mouths of the lions and sportspersons used to take a shower. In addition, the rows of the stadiums where running and long jump were the most popular sports, have survived to the present times. If you do not get down to the lower terrace, you arrive at the uppermost wall of the rump immediately outside Prytanion where you had just set on your tour. This time, you can get back to your vehicle via the route of your arrival down the staircases.

GAZİANTEP

EL SANATLARINDA ZENGİN BİR MOZAIK SUNUYOR

*Gaziantep offers
rich mosaic for
handicrafts*

SELİN AKGÜN

TR Gaziantepli zanaatkarlar, yıllardır büyük bir emek vererek sürdürdükleri el işçiliğini, teknolojik gelişmelere inat aynı özveriyle devam ettiriyor. Gelecek kuşaklara geçmişin mirasını bırakmayı hedefleyen her bir usta, el emeği göz nuru tasarımlara hayallerini de katıyor. Sedefçilik, bakırcılık, kutnuculuk, aba dokumacılığı, yemenicilik, Antep işi el işlemeciliği, gümüş işlemeciliği, Antep kilim ve halı dokumacılığı, küpçülük, kuyumculuk, semercilik ve müzik aleti yapımının ustalaları, bu zanaat dallarını geleceğe başarıyla taşıyabilecek genç yetenekler yetiştirmeye çalışıyor.

EN Craftsmen of Gaziantep presently carry on their manual workmanship maintained by them for many years through commendable efforts with the same level of never yielding devotion despite the technological advances. Each and every master, who pursues the aim of passing the heritage of the past on to the next generation, also add their imaginations to their designs, which are a result of their relentless manual labor and meticulous care. The masters of the crafts of making decorations with mother-of-pearl ("Sedefçilik"), making coppersmith articles ("Bakırcılık"), making silk and cotton cloths ("Kutnuculuk"), making coarse woolen clothes or garments ("Aba Dokumacılığı"), making "Yemeni" (a kind of light shoes worn by peasants) ("Yemenicilik"), Antep style hand made embroidery ("Antep işi El İşlemeciliği"), silver working ("Gümüş İşlemeciliği"), Antep style rug and carpet weaving ("Antep kilim ve Halı Dokumacılığı"), making large earthenware jars ("Küpçülük"), jewelry, making packsaddles ("Semercilik") and making musical instruments, endeavor to raise younger people who can carry these crafts to the future.

Gaziantep, sedef kakma işlemeciliğinde önemli bir merkez

Bazı deniz hayvanlarının kabuğunda bulunan ve sedefçilikte kullanılan sert, beyaz ve gökkuşağı pırlıtlı, fosforik özelliği olan maddeye sedef, bu maddeyi işleyen kişiye ise sedefkâr adı veriliyor. Hammaddesi midye kabuğu, çeşitli teller ve ceviz ağacı olan sedefin kullanıldığı sedefkârlık sanatı asırlarca değişik motif ve desenlerle zenginleştirilerek mescit ve saray gibi mimari yapılarda süsleme olarak kullanıldı. Koltuk takımı, ayna, resim çerçevesi, sehpa, yazı masası, rahle, kavukluk veya çiralık, sandalye, mücevher sandığı, baston, kül tablası ve silah kabza süslemelerinde farklı motiflerle yer aldı. Türkiye'de bu zanaat dalının en etkin biçimde icra edildiği illerin başında ise Gaziantep geliyor. Gaziantep'te üretilen sedef işlemlerin turistik bölgelerde satışa sunulduğu ve yurt dışına ihraç edildiği gözlemleniyor. Gaziantep'te sedefkârların kullandığı yeni teknikler Türk Patent Enstitüsü tarafından tescil edilirken, markalaşma yolunda önemli adımlar atılıyor. Sedef kakma işlemeciliği açısından önemli bir merkez haline gelen Gaziantep, değişik bölgelerde bulunan 54 atölyede sedef kakma işini sürdürüyor.

Sedef ustaları farklı yöntemler deniyor

Gaziantep'te maharetli sedefkârlar, Osmanlı ve Selçuklu motiflerinin yanı sıra kendi çağdaş yorumları ile yeni tasarımlar ve motifler geliştirerek, turizme yönelik üretim yapıyor. Gaziantep'te sedefkârlar, kullanmış oldukları gümüş ve bakır tel ile bu sanata ayrı bir değer katıyor. Gaziantep'te 2017'de, "Yılın Ahisi" seçilen sedef ustası Abdulkadir Günbeyi, 35 yıllık deneyime sahip bir sedef ustası... Günbeyi, son 5 yıldır ise ahşap mozaik işlemeciliğine odaklanmış durumda. Dut, ceviz, kiraz, limon, portakal ve kayın gibi ağaçları küçük parçalar halinde şekilli olarak keserek bir araya getiriyor ve bu parçalardan motifler oluşturuyor. Ahşap mozaik işlemeciliğinin Osmanlı zamanında duvarları süslediğini dile getiren Günbeyi, "Osmanlı zamanında bu sanatla duvarlara, yemek ve yatak odalarına süsleme yapılmış. Türkiye'de bu işi yapan iki firma var. Bu iki firmadan biri de biziz." yorumunda bulunuyor.

Gaziantep, a major center of mother-of-pearl repousse processing

The rigid, white and rainbow gleaming, phosphoric substance, which is existing in some sea animals and used in making decorations with mother-of-pearl ("Sedefçilik"), is called mother-of-pearl and the person processing this substance is called "Sedefkar" (Craftsman of processing mother-of-pearl). Mother-of-Pearl, the raw material of which comprises mussel shell, various wires and walnut tree, and the craft of "Sedefkarlık" (making decorations with mother-of-pearl ("Sedefçilik")) have been used on architectural structures such as small mosques / prayer rooms ("Mescit") and palaces for centuries through enrichment by various motifs and designs. It has become a part of decorative works on a number of articles such as sets of armchairs, mirrors, picture frameworks, stands, office tables, reading desks ("Rahle"), wooden stands for quilted turbans ("Kavukluk") or oil lamp holders ("Çiralık"), chairs, jewelry boxes, walking sticks, ash trays and gun bracelets with different motifs. Gaziantep tops the list of provinces where this craft is carried out most effectively in Turkey. It is observed that articles decorated by mother-of-pearl, which are produced in Gaziantep, are publicly put on sale in the tourist regions and also exported overseas. As the new techniques, which are used by the "Sedefkarlar" (Craftsmen of processing mother-of-pearl) in Gaziantep, are registered with the Turkish Patents Institute (TPE), major steps are taken for branding. Gaziantep, which has now become an important center in terms of the craft of making mother-of-pearl work (decoration in relief, inlaid, encrusted with mother-of-pearl) in relief, maintains the business of mother-of-pearl relief decoration at 54 workshops at different zones.

Mother-of-pearl relief decorators experimenting different methods

Skillful craftsmen of mother-of-pearl relief decoration in Gaziantep are engaged in tourism oriented production by also developing new designs and motifs thanks to their own modern interpretations in addition to the Ottoman Seljuk motifs. The craftsmen of mother-

"Bakır işlemeciliğinin ve sedef kakmacılığının coğrafi patenti bizde"

Gaziantep, bakır işlemeciliğinde de açık ara önde... Antep bakır işlemesinin en önemli farkı ise yekpare olarak imal edilmesi. Yani lehim ya da benzeri bir yolla birleştirme yapılmıyor. Ev, mutfak ve süs eşyası olarak kullanılan el işlemesi bakır mamullerinin işlenmesinde çakma ve çizme olarak bilinen basit işleme yönteminin dışında sadece Gaziantep'te kullanılan bir yöntem daha bulunuyor. Bir çekiç ve çelik kalemle işleme yapılan bu yöntemde, bir tek parçanın işlenmesi haftalarca hatta aylarca sürebiliyor. Gaziantep'te işlenen bakırlar, yurt dışında da büyük beğeni topluyor. Sahan, tas, kazan, satıl, sini, ibrik, cezve, vazo, semaver, kil leğeni ve tarak kabı gibi pek çok özel obje tasarlanıyor. Gaziantep'te uzun yıllardır bakırcılık mesleğini sürdüren, aynı zamanda Gaziantep Bakırcılar ve Sedefçiler Odası Başkanı olan Celal Açık, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü tarafından "2016 Yılıın Ahisi" seçilmişti. Bakırcılık zanaatının dünyaca kabul gördüğünü dile getiren Celal Açık, "Bakır işlemeciliğinin ve sedef kakmacılığının coğrafi patenti de bizde. Bildiğimiz işleri yapıyoruz ve ekip olarak çalışıyoruz. Başarımızın sırrı buradan geliyor." diyor.

Kutnu, namıdiğer saray kumaşı

Kutnu kumaşı dokumacılığı, geçmiş yıllardan bugüne Gaziantep'te çok önemli bir konuma sahip. Tarihi bir değeri olan kutnu bezi dokumacılığı, Türkiye'de yalnızca Gaziantep'te tamamen el tezgâhlarında, değişik şekillerde dokunan ipeklilik dokuma türü... Mecidiye, hindiye, zencirli, kemha, darcı, sedefli, mekkavi, kürdiye, cütari, rehvançoğlu, kırkalem, sultan, osmaniye, mehtap mercan, sedyeli ya da çiçekli olmak üzere 60'ın üzerinde çeşidi olan kutnu kumaşında en popüler tonun sarı olması dikkat çekiyor. Altın rengindeki sarı, kumaşa renk vermekle kalmıyor; doğal bir parlaklık da katıyor. Kırmızı, mor, yeşil, bordo, pembe, mavi

of-pearl relief decoration in Gaziantep add a unique value to this craftsmanship with the silver and copper used by them. Abdulkadir Günbeyi, a leading Mother-of-pearl relief decorator, who won the award of the "Ahi" (brother in a religious fraternity or trade guild) of the Year in Gaziantep in 2017, is a master of Mother-of-pearl relief decoration having 35 years' experience. For the last 5 years, Günbeyi focuses on wooden mosaic procession. By cutting trees such as mulberry, walnut, cherry, lemon, orange and beech into pieces in certain forms, he combines them in different configurations and forms motifs out of these parts. Saying that wooden mosaic processing products decorated walls in Ottoman times, Günbeyi comments: "In Ottoman times, walls, dining rooms and bed rooms were decorated by this craft. There are two companies in Turkey, which are engaged in this business. We are one of these two companies."

"We hold the geographic patent for making coppersmith articles ("Bakırcılık") and mother-of-pearl relief decoration

Gaziantep is the leader in the area of making coppersmith articles ("Bakırcılık") by a long shot... The most important difference of Antep style making coppersmith articles is that they are manufactured compact. Namely, no jointing is made by soldering or any other similar methods. In processing the hand made copperware finished products which are used as household articles, kitchenware and decorative articles, there is yet one more method, which is used only in Gaziantep, in addition to the simple processing method known as driving / striking ("Çakma") and scratching / chiseling ("Çizme"). In this method in which processing is carried out by a hammer and a steel chisel, it may take weeks or months to process a single part. Copperware

ve siyah renklerin de tercih edildiği kumaş, eskisi kadar olmasa da kimi yörelerde halen giysi olarak kullanılıyor. Gaziantep'e özgü dünyaca ünlü kutnu kumaşı dokumacılığı, çok az sayıda ustanın elinde yaşam buluyor. Son zamanlarda modacların çok daha fazla dikkatini çekmeye başlayan kutnu kumaşından şal, fular, kravat ve çanta gibi ürünler de tasarlanıyor. Gaziantep'te kutnu dokuma ustaları bu geleneği yaşatmak için yeni modeller, renkler ve motifler üreterek kutnu sanatına sahip çıkmaya çalışıyor. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin yüzyıllardır ilmek ilmek dokunduğu ve padişah kaftanlarında kullanıldığı için "saray kumaşı" olarak da bilinen kentin geleneksel dokuması kutnu kumaşını, geçmişten geleceğe taşımak amacıyla davetiyelerde de kullanıyor olması dikkat çekiyor.

Aba dokumacılığından yemeniciliğe

Gaziantep'te öne çıkan bir diğer zanaat dalı ise aba dokumacılığı... Aba; geçmişte deve, öküz ve at tüyünden, keçi kılından ve koyun yününden dokunan özel bir kumaştan yapılan bir erkek giysisi... Kolsuz bir giysi türü olan ve dize kadar uzanan abanın önü ve arkası da kapalı. Baştan ve kollardan geçirilmek suretiyle giyilen abalar, şimdilerde suni boyalarla boyanarak ve polyester ipliklerle dokunarak üretiliyor. Oysa geçmişte toprak, mor boya, ceviz kabuğu, ceviz kökü, sumak yaprağı, meyve, kızılık otu gibi kök boyalarla boyanıyordu. Abalar yörelerine göre Humus Abası, Maraş Abası, Urfa Abası, yerli aba (Boz Aba, Kırmızı Aba, Lacivert Aba, Siyah Aba) gibi adlar alıyor. Gaziantep ile özdeşleşen en önemli zanaat dallarından biri de yemenicilik. Gaziantep'te yemeniciliğe "köşgercilik", yemeni dikenlere "köşger", yemeni ustalarına ise "köşger ustası" deniliyor. Yemeni, esas olarak gön ve yüz olmak üzere iki kısımdan oluşuyor. Gaziantep'te Yemeni Niyazi Usta, bu zanaatın dünyaya tanıtılması vizyonu ile

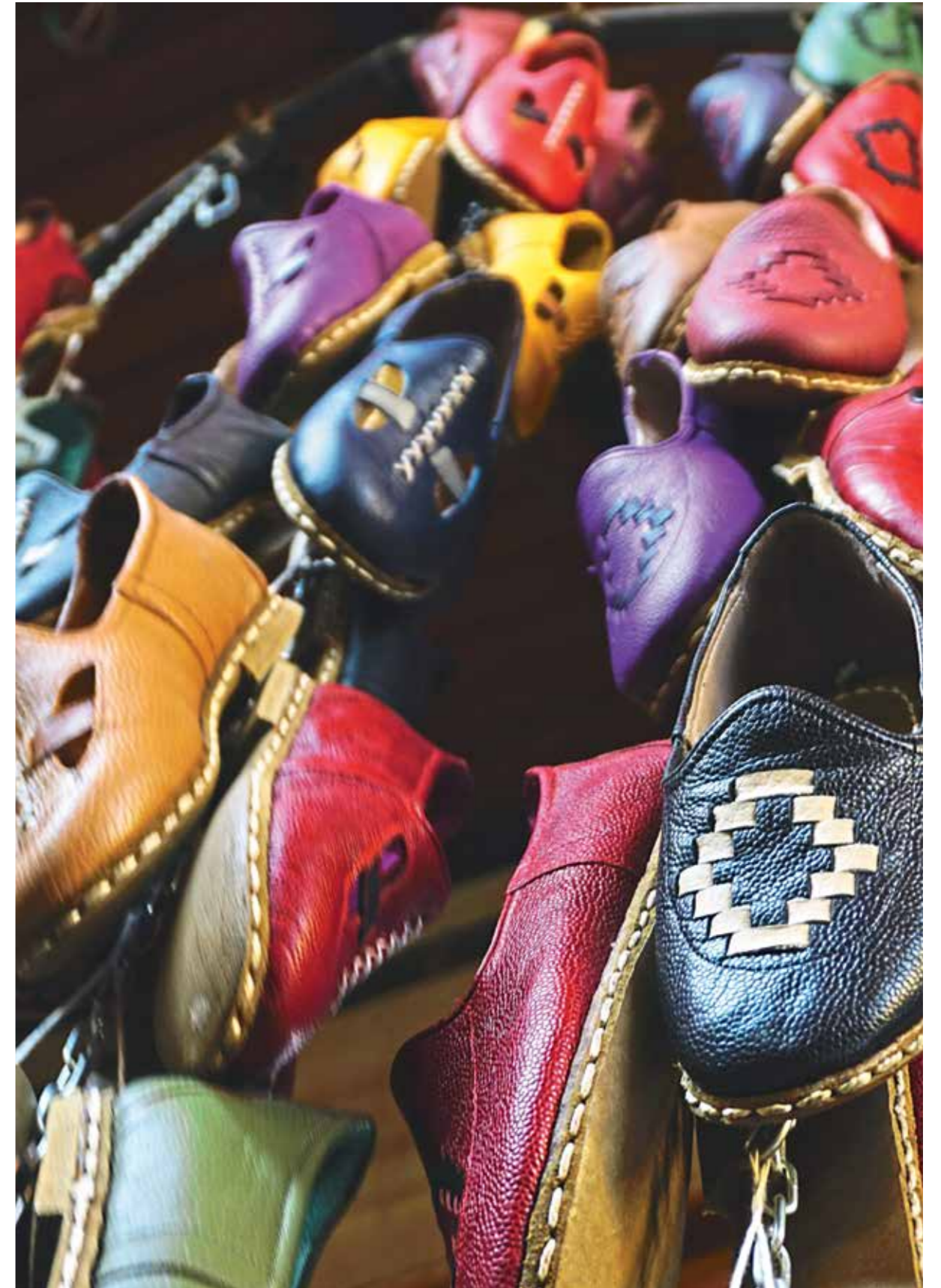
processed in Gaziantep also attract big admiration overseas. A large number of special objects such as "Sahan" (copper food dish), "tas" (cup or bowl with a rounded bottom), "kazan" (cauldron or boiler), "satıl" (copper water bucket), "sini" (round metal tray), "ibrik" (water ewer with handle and long sprout used for ablutions, etc.), "cezve" (pot with a long handle for making Turkish coffee), "semaver" (samovar), "kil leğeni" (clay large bowl / basin) and "tarak kabı" (comb container) are designed. Celal Açı, who carries on his profession as a copperware production master in Gaziantep for many years and is also the President of Gaziantep Chamber of Coppersmiths and Mother-Of-Pearl Processors, was elected "Ahi" (brother in a religious fraternity or trade guild) of 2016 by the Customs and Trade Ministry Tradesmen and Craftsmen General Directorate. Pointing out that the profession as a coppersmith is recognized worldwide, Celal Açı says, "We hold the geographic patent for making coppersmith articles ("Bakırcılık") and mother-of-pearl relief decoration.

Making silk and cotton cloths or famous palace textiles

Weaving "kutnu" (silk and cotton cloths) enjoys a very important position in Gaziantep from the past years to the present times. Weaving "kutnu" cloths (silk and cotton cloths), which has a historical value, is a kind of silk woven on hand lathes in various forms and configurations only in Gaziantep. It is noteworthy that yellow is the most popular color in "kutnu" cloth having over 60 types -- Mecidiye, hindiye, zencirli, kemha, darı, sedefli, mekkavi, kürdiye, cütari, rehvançoğlu, kırkalem, sultan, osmaniye, mehtap mercan, sedyeli or çiçekli. Yellow having the golden color does not only color textiles but also adds a natural brightness to them at the same time. The cloth for which the colors of red, purple, green, claret red, pink, blue and black are also preferred are used as attire in some regions although this is not so common as in the past. The craftsmanship of weaving famous "kutnu" cloth, which is specific for Gaziantep, survives in the hands of a very limited number of masters. Products such as shawls, scarves, ties and bags are also designed from "kutnu" textiles which have recently attracted more attention of fashion designers and stylists. Producing new models, colors and motifs in order to sustain this tradition, "kutnu" weaving masters of Gaziantep endeavor to protect the art of making "kutnu" cloths. It is particularly noteworthy that Gaziantep Metropolitan Municipality also uses "kutnu" textiles, the traditional weaving of the city, which are woven stitch by stitch for centuries and known as "palace textiles" because they are used on the "Padişah (Ottoman Emperor) Kaftan" (outer gown or robe with long skirts and sleeves), on its letters of invitation for the purpose of conveying them to the future from the past.

From "Aba" (stout coarse woolen cloth) weaving to making

"Yemeni" (a kind of light shoes worn by peasants) ("Yemenicilik") making coarse woolen clothes or garments ("Aba Dokumacılığı") is yet another branch of craftsmanship, which is prominent in Gaziantep... "Aba" was a cloth for men in the past, which was made from special textiles woven from the hair of camel, ox,

yola çıkan önemli isimlerden biri. 3 kuşaktır yemeni zanaatını icra eden bir aileden gelen Cihangir Kalemci ise 2014'te yaşamını kaybeden babası Mehmet Niyazi Kalemci'nin hem adını hem de hayalini yaşatmak için canla başla çalışıyor. Gaziantep'te bu alanda dünyaya nam salan bir diğer isim ise yemenici Hayri Usta... Hollywood'un en beğenilen sinema filmlerinden 300 Spartalı, Truva ve Harry Potter filmlerinde giyilen yemeniler, Hayri Usta'nın imzasını taşıyor.

Antep el işlemesi ve gümüş işçiliğiyle de meşhur

Türk işleme sanatının karakteristik yapısını her yönüyle yansıtan Antep işi; Bursa keteni, Rize bezi, Panama keteni, birman, demor, çuval, saten gibi kumaşlar üzerine susma ve ajur adları verilen iki nakış tekniğiyle işleniyor. Beyaz işi nakışlar grubunda sayılan Antep işi, Anadolu'nun pek çok yöresindeki genç kızların çeyiz sandığındaki en nadide parçalar arasında yer alıyor. Yapılan ajur tekniğinin kendi içinde örümcek yuvası, düz çitime, verev çitime, filtrel çitime ve örümcekli çitime gibi adları bulunuyor. Gümüş işlemeciliğine gelince... Gaziantep'te antik şehir özelliği taşıyan Karkamış, Dülük, Belkıs antik kentleri ve höyüklerden çıkarılan gümüşler, gümüş işçiliğinin Gaziantep'te geçmişten bu yana ne kadar yaygın olduğunu gösteriyor.

Antep kilimlerini dünyanın dört bir yanına gönderiyor

Gaziantep kilimleri, bilinen diğer Anadolu kilimlerinden tezgâh, şekil, dokunuş biçimleri ve nakış açısından farklılaşıyor. Antep kilimlerinin hammaddesinin öküz, deve tüyü, at tüyü, koyun yünü ve keçi kılı olduğu dikkat çekiyor. Siyah, felhani, mavi, yeşil boya, cehre sarısı, ceviz kabuğu, cevizi boz, soğan kabuğu ve sumak yaprağı, Antep kilimlerinde kullanılan ilkel boyalardan yalnızca birkaçı... Çizgi, nokta ve daireden ibaret olan motifler, sembolik motifler, ideografik bir manası olan motifler, hayvan motifleri, geometrik motifler ve bitki motifleri, Antep kilimlerinde en çok öne çıkan motifler arasında yer alıyor. Antep kilimleri günümüzde, genel olarak köylerde kendi ihtiyaçlarını gidermek maksadıyla kadınlarca dokunuyor. Gaziantep kilim dokumasının en önemli temsilcilerinden biri olan Yaşar Elbir Usta, kendisiyle yaşıt el tezgâhında farklı desenlerde kilim dokuyarak bu zanaatı yaşatmaya çalışıyor. 12 metre karelik atölyesinde birbirinden özel Gaziantep kilimleri dokuyan Yaşar Elbir Usta, bu kilimleri dünyanın dört bir yanına gönderiyor.

Kuyumculuk ve müzik aletleri yapımı

Gaziantepli kuyumcular renkli taşlı, yakut, zümrüt, firuze ve benzeri renkli taşlı yüzük, telkârî, yılanlı, burmalı, çakma ve benzeri bilezik, kemer ve daha birçok çeşit altın takı imalatı yapıyor. Gaziantep'te kuyumcuların ürettiği takılar, 22 ayar denen ve 916 milyem olan altından imal ediliyor. Özellikle son yıllarda Gaziantepli imalatçılar ürettikleri mamullere, TSE belgesi olduğunu gösteren kendi damgalarını vuruyor. Müzik aletleri yapımı ise Gaziantep'te uzun yıllardır devam eden bir zanaat dalı... Bu alandaki üretim ise telli, yaylı, nefesli

horse and goat as well as from sheep wool... The fronts and rears of "aba", which is a type of cloth without sleeves and extends to the knees, are closed. "Aba"s, which are worn by getting them through the head and arms, are presently produced by dyeing them with artificial dyes and weaving them with polyester yarn. However, they were dyed with root dyes such as soil, purple dye, walnut shell, walnut root, sumac leaf, fruit and cornelian cherry herb in the past. "Aba"s are called by a number of local names according to the respective regions they are woven and worn Humus Abası, Maraş Abası, Urfa Abası, yerli aba (Boz Aba, Kırmızı Aba, Lacivert Aba, Siyah Aba). making "Yemeni" (a kind of light shoes worn by peasants) ("Yemenicilik") is yet another branch of the most important craftsmanhips which identifies with Gaziantep. In Gaziantep, making "Yemeni" (a kind of light shoes worn by peasants) ("Yemenicilik") is called "Köşgercilik" as those persons making "Yemeni" are called "köşger"; masters of making "Yemeni" (a kind of light shoes worn by peasants) ("Yemenicilik") are called "köşger ustası". Basically, "Yemeni" consists of two sections -- cowhide and face. Niyazi Usta of Gaziantep, who is a leading maker of "Yemeni", is one of the major figures, who have set off on this road for the purpose of promoting this profession worldwide. Cihangir Kalemci, who comes from a family practicing the profession as a "Yemeni" maker for 3 generations, works very hard to sustain both the fame and vision of his father, Mehmet Niyazi Kalemci, who passed away in 2014. "Yemeni" maker Hayri Usta is yet another figure in Gaziantep, who has become famous worldwide... "Yemeni"s worn in 300 Spartans, Troy and Harry Potter which are Hollywood's most popular movies bear the signature of Hayri Usta. Antep style hand woven articles and silverware workmanship are also famous Antep style which reflects the characteristic composition of Turkish art of embroidery in every aspect is embroidered by two embroidery techniques called "susma" and "ajur" (hemstitch) on textiles such as Bursa canvas, Rize cloth, Panama canvas, birman, demor, sag and satin. Antep style embroidery, which is included in the group of while embroidery, is definitely one of the most valuable items inside the hope chests of younger girls in many parts of Anatolia. The "ajur" (hemstitch) technique carried has several names under its category spider nest, smooth rubbing, bias slantwise rubbing, filtered rubbing and spider rubbing. And when it comes to silverware workmanship... The pieces of silverware found out from the tumulus / mounds of the antique cities of Karkamış, Dülük and Belkıs in Gaziantep, which all bear the characteristics of an antique city, clearly indicates the large extent to which silverware workmanship is commonplace in Gaziantep.

Antep ships its rugs all over the world

Gaziantep rugs vary from other known types of Anatolian rugs in terms of lathes, forms, weaving styles and embroidery. It is noteworthy that the hair of oxen, camels, horses and goats as well as sheep wool is the raw material of Antep rugs. Black, "felhani", green dye, "cehre" yellow, walnut shell, walnut gray,

ve vurmali çalgılar olarak gruplandırılıyor. Gaziantep'te özellikle dut ağacından el yapımı saz imalatı yapılıyor. Gaziantepli saz yapım ustası Mehmet Kara, bu konu hakkında şu yorumda bulunuyor: "En kaliteli saz, elle yapılan sazdır. Ayda ortalama 2 ya da 3 saz yapıyorum. Ağaç kaliteli ise saz da kaliteli olur. Ağacın kuru olması son derece önemli. Saz yapımında ise ladin, meşe ve çam ağaçlarını tercih ediyorum."

Küpçülük de yaşatılıyor

Gaziantep'te küpçülüğün başlangıç tarihi kesin olarak bilinmiyor. Ancak çevrede bulunan çeşitli ören yerlerinde yapılan arkeolojik kazılardan, M.Ö. 7000-6000 yıllarında (Neolitik dönem) yörede seramikçiliğin olduğu anlaşılıyor. Yine yörede yapılan kazılarda M.Ö. 3000-1100 yıllarında (Tunç Çağı) topraktan yapılan kaplara bol miktarda rastlanıyor. Günümüzden 50-100 yıl kadar önce şehir çevresinde bulunan mağaralarda küp yapılan birçok atölyenin ve atölyelerde çalışan ustaların ve işçilerin olduğu biliniyor. Eski dönemlerde kazan, tencere, kupa, küp ve benzeri saklama, pişirme ve servis kapları, diğer kullanımlar için çiçek saksısı, boru, tuğla, çatı örtüleri ve bunlara benzeyen malzemelerin üretildiği gözlemleniyor.

onion skin and sumac oil are just a few of the primitive dyes which are used in Antep rugs... Motifs comprising lines, points, dots and circles, symbolic motifs, motifs having an ideographic meaning, animal motifs, geometric motifs and plant motifs are among the motifs which are most prominent on Antep rugs. Today, Antep rugs are generally woven by females at villages to make a living. Yaşar Elbir Usta, who is one of the most important representatives of Gaziantep rug weaving, endeavors to sustain this craftsmanship by weaving rugs on different patterns at his lathe which is as old as him. Weaving unique Gaziantep rugs at his workshop having space 12 square meters, Yaşar Elbir Usta ships these rugs to customers all over the world.

Jewelry and making musical instruments

Jewelers of Gaziantep are engaged in manufacture of a rich variety of rings, bracelets, belts and many more golden ornamental articles having colored stones as well as stones having the colors of rubies, emeralds, turquoise and other similar colors, which are filigree, snake shaped, burmane, driven type and the like. The ornaments which are produced by jewelers in Gaziantep are manufactured from 22 carat 916 millieme gold. Particularly in recent years, jewelers in Gaziantep print their own stamps on the products manufactured by them, which attest that such products hold TSE (Turkish Standards Institute) certificate. making musical instruments is a branch of craftsmanship which continues in Gaziantep for many years... The production in this area is grouped as plucked string instruments, bowed string instruments, brass instruments and percussion instruments. In particular, manufacture of "saz" (musical instrument played by plucking) is hand made in Gaziantep. Mehmet Kara, a well known "Saz" maker in Gaziantep, offers this comment about this subject: "The best quality "Saz" is a hand made "saz". I make 2 or 3 "saz"s in one month on an average basis. If wood is quality, then, "saz" is also quality. Wood being dry is very important. I prefer spruce, oak and pine wood to make "saz"."

Making large earthenware jars ("Küpçülük") is also sustained

The originating history of making large earthenware jars ("Küpçülük") in Gaziantep is knot known. However, it has been understood from the archeological excavations carried out at various historical remains located in the vicinity that the craftsmanship of making ceramic articles existed in the area in BC 6000 - 7000 (Neolithic Period). Again, there are many finds of earthenware containers dating back to BC 3000 - 1100 (Bronze Age) in the excavations carried out in the region. It is known that there were many workshops where large earthenware jars ("küp") were made as well as masters and workers working at such workshops 50 to 100 years before today. It is observed that in the antiquities, there were productions of storing, baking, cooking and serving containers such as boilers / cauldrons, pans, cups, jars and the like as well as flower pots, pipes, tiles, roof covers and any other similar materials for other uses.

İLKLERİ BAŞARAN FİLOZOF BİR OSMANLI KADINI

*A novelist,
philosopher, activist
Ottoman female*

FATMA ALİYE

✎ SERHAT AZİZ

72
73

Fatma Aliye, Türk Edebiyatı'nın ilk kadın romancısı ve önemli bir entelektüel şahsiyeti olarak babası Ahmet Cevdet Paşa'nın şanına ve ilmi derinliğine layık bir yaşama öyküsü sunar. Edebi yaşamı George Ohnet'in "Volonte" romanını Meram adıyla ve "Bir Hanım" imzasıyla Türkçeye çevirmesiyle başlar. Daha sonra eserlerinde "Mütercime-i Meram" takma adını kullanır. Bir kadının ilk aşkını unutamaya-çağı inancını çürütmeye çalıştığı ilk romanı Muhadarat, 1892'de yayınlanır. 1914 yılında yazdığı "Ahmet Cevdet Paşa ve Zamanı" son eseri olur. Fatma Aliye 13 Temmuz 1936 tarihinde İstanbul'da vefat eder. Aliye; eserlerinde, çoğunlukla kadının toplumdaki, aile içinde ve evlilikteki konumu ile kadın eğitiminin önemi gibi konuları işleyerek kadın haklarını o dönemde savunur. Yazarlığının yanında şair de olan Fatma Aliye; şiirlerinde vatan sevgisi, kadın hakları ve Batı özentisinin eleştirisi gibi konuları da işler.

Kadınların sosyal hayata girmeleri konusunda da çalışmalar yapan Fatma Aliye, kız kardeşi Emine Semiyeye ile birlikte Şefkat-i Nisvan (Kadınları Himaye) Derneği'ni kurar; kadınların eğitimine destek olmak, küçük girişimlerle kadınların üretime katılmalarını sağlamak yönünde çaba harcar. Fatma Aliye; romanları ve toplumsal çalışmaları ile Avrupa ve Amerika basınında kendisinden söz ettirir, bazı eserleri Fransızca ve Arapçaya çevrilir. 1893 yılında Chicago'daki Dünya Kadın Kütüphanesi Sergisi ve Kataloğu'nda biyografisi ve eserleri yer alır. Fatma Aliye doğuştan ayrıcalıklı sınıfa dahildir. Babası Osmanlı'nın yetiştirdiği en önemli ilim ve devlet adamlarından birisidir. Ahmet Cevdet Paşa, kızına en iyi tahsil imkanlarını sunar. Fatma Aliye Arapça, matematik, hukuk, Arap tarihi ve felsefe eğitimi

Fatma Aliye, the first female novelist of Turkish literature and an important intellectual personality, presents a history of life worthy of the reputation and knowledge of her father Ahmet Cevdet Pasha. His literary life begins by translating George Ohnet's novel "Volonte" into a Turkish version under the name "Meram", signed as "Hanım (The Lady)". Thereafter, she uses the nickname "Mütercime-i Meram (Translator of Meram)" in his works. Her first novel, Muhadarat, which attempts to disprove a woman's first love can not be forgotten, is published in 1892. Her book "Ahmet Cevdet Paşa ve Zamanı (Ahmet Cevdet Pasha and His Era)" written in 1914 becomes her last work. Fatma Aliye dies on 13 July 1936 in Istanbul. Despite cultural difficulties, Aliye expresses a strong advocate of women's rights in her works. She also deals with issues such as the position of women in society, in the family and in the marriage and she emphasises the importance of women's education. She is both a writer and a poet. In her poetry, she treats the topics like the love of country, women's rights and the criticism of Western wannabe. Working on the women's participation in the social life, Fatma Aliye together with his sister Semiyeye, establishes the Association of "Şefkat-i Nisvan" (Compassion for Women); she tries to support women's education and to encourage them to participate in production through small initiatives. In European and American press, Fatma Aliye becomes popular and she has her name rather frequently mentioned with her novels and social studies. Some of his works are translated into French and Arabic. In 1893, her biography and works are involved in the World Women's Library Exhibition in Chicago and in the Exhibition Catalog. Fatma Aliye comes into the world in a privileged class. His father is one of the most important scholars and statesmen of the Ottoman Empire. Pasha offers her daughter the best education

görüür; ağabeyi Ali Sedat'ın aldığı derslere katılarak Fransızca öğrenir. Küçüklüğüünden itibaren babasıyla Aristoteles, Platon, İbn-i Rüşd gibi ünlü filozofların fikirlerini mütalaa eder. Her defasında Paşa, Fatma Aliye'nin ince zekasına hayran kalır. Haksızlık olmasın; dönemin kadın yazarlarından biri olan Zafer Hanım, 1877'de Aşk-ı Vatan isimli bir roman yazar; ancak Zafer Hanım devamını getiremez. İlk romanı Fatma Aliye'den önce yazsa da Fatma Aliye devamını getirdiği için "ilk kadın roman yazarı" unvanını da hak etmiştir dense yeridir.

Fatma Aliye, on yedi yaşında, pırıl pırıl bir genç kız olarak Gazi Osman Paşanın yeğeni Kolağası Faik Bey ile evlenir. Faik Bey'in onu okumaktan men ettiği söylenir. Lakin Cevdet Paşa'nın kızı vazgeçmez; gizliden okumaya devam eder. Azmin önünde dağlar eğilir; Ohnet'in Volonte'si, Meram ismiyle okuyucusuyla buluşur. Türk Edebiyatı'nın adeta yazı makinesi, gerçek anlamda popüler bir yazarı olan Ahmet Mithat Efendi Tercüman-ı Hakikat gazetesinde Fatma Aliye'yi över; ondan manevi kızı olarak bahseder; onu "feylesof" namıyla çağırır. Hatta, birlikte "Hayal ve Hakikat" adında bir roman da yazarlar. Romanın kadın karakterinin söylediklerini Fatma Aliye, erkek karakterininkileri de Ahmet Mithat kaleme alır. Kitap, "Ahmet Mithat ve Bir Hanım" imzasıyla yayınlanır.

Fatma Aliye döneminin aydın kadınları arasında en ön saflardadır. Eserlerinde kadın erkek eşitliğine, kadının ekonomik ve sosyal hayatta yer alması gerekliliğine, eğitim eşitliğinin önemine, boşanma durumunda kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmalarına oldukça sık değinir; çok eşliliğe karşı çıkar, Doğu ve Batının değerlerini sentezlemeye girişir. Gelenekçi bir Osmanlı kadını olmasına rağmen aynı zamanda da kadın hak ve hukukunu devamlı gündeminde tutar. Millet Tiyatrosu'nda yaptığı bir konuşmasıyla döneminin en görkemli kadınlarından biri olduğunu kanıtlar. Emilie Julyar'ın "Doğu ve Batı Kadınları" adlı kitabını Fransız gazetelerine yazdığı mektupla eleştirir; Fransa'da büyük bir yankı uyandırır. Fatma Aliye, özellikle kadınlar üzerinde hassasiyetle durur. "Udi" isimli romanında yaşam öyküsüne tanık olduğu Halepli Bedia'yı anlatır. Bedia, zengin hayatı içinde zevk için öğrendiği udunu, gün gelecek geçimini sağlamak için çalacaktır. Udi'de kadınlara, çalışmalarının ne kadar önemli olduğunu anlatmak ister. Nisvan-ı İslam'da, İslam dininde kadının durumunu Avrupalı kadınlara anlatmaya girişir. Eser Fransızca ve Almancaya da çevrilir. 1914'te son eseri olan "Ahmet Cevdet Paşa ve Zamanı"nı yayınlar. Romanda Meşrutiyet sonrasında ortaya çıkan siyasi durumu yansıtmaya çalışır. O, her zaman ilkleri başarmış bir Osmanlı kadınıdır. İlk kadın romancı olması yanında kitapları başka dillere çevrilen ve felsefi konularda ilk eser veren, hakkında monografi yazılan ilk Osmanlı kadınıdır. Fatma Aliye toplumsal sorumluluk duygusu yüksek, özverili ve çalışkan bir kadındır. Yardımsızdır. Önder karakteri bu yönde de ortaya çıkar; 1897'de Osmanlı'nın ilk resmi kadın derneklerinden olan Nisvan-ı Osmaniye İmdat Cemiyeti'ni kurarak, asker ailelerine yardım girişir. Hilal-i Ahmer'in (Kızılay) ilk kadın üyesidir. Bugün yaşanan zorluklarla kıyaslanırsa onun kahramanca mücadelesi daha bir parlak gözükecektir.

opportunities. She studies Arabic, mathematics, law, philosophy and Arab history; he learns French by attending the lessons of his brother Ali Sedat. Since her childhood, with his father she scrutinises the ideas of famous philosophers such as Aristotles, Plato and, Ibn Rushd. Every time, Pasha admires Fatma Aliye's fine intelligence. Not being unfair; Zafer Hanım writes a novel named "Aşk-ı Vatan (Love for the country)" in 1877; but Mrs. Zafer can not keep going further. Although she writes the first novel before Fatma Aliye; it would be fitting to say that Fatma Aliye deserves the title since she can continue her writings. At the age of seventeen, as a sparkling young girl, she married the lieutenant commander Faik Bey, the nephew of Gazi Osman Pasha. It is said that Faik Bey denied reading to her. But, Cevdet Pasha's daughter does not give up; she continues to read secretly. The faith moves mountains; Ohnet's 'Volonte' meets the reader by the Turkish name 'Meram'. Ahmet Mithat Efendi, a voluminous writer and in real terms a popular writer in Turkish Literature, enthuse about her in the journal 'Tercüman-ı Ahval'; He makes mention of her as his spiritual daughter; he calls her "the philosopher". In fact, they also co-writes a novel called "Hayal ve Hakikat - Dream and Truth." Fatma Aliye writes the statements of the female character and Ahmet Mithat writes the statements of the male character in the novel. The book is published in the name of "Ahmet Mithat and Bir Hanım (A Lady)". Fatma Aliye is the most prominent among the most intellectual women of her time. She frequently refers to the equality of men and women in their works, the necessity of women's stakepart in economic and social life, the importance of educational equality and women having equal rights with men in the case of divorce. She stands in opposition to polygamy and attempts to synthesize the values of The East and West. Despite being a traditional Ottoman woman, she also keeps women's rights and law constantly on her agenda. A speech she made at the Millet Theater proves that she is one of the most glorious women of his time. She criticizes Emilie Julyar's book 'Eastern and Western Women' with a letter written to French newspapers; She gives rise to big influences and resounds in France. Fatma Aliye, studies especially on women sensitively. In her novel "Udi (The Lute Player)", she narrates the biography of Bedia from Aleppo whose life story that she has witnessed. Someday comes and Bedia plays her lute to earn her livelihood that she once learned it to enjoy in her rich life in the past. In "Udi", she wants to Show the women the importance of their work. By virtue of her book "Nisvan-ı İslam (Women of Islam)", she attempts to tell the situation of women in Islamic religion to European women. The book is translated into French and German. In 1914, She publishes her last piece "Ahmet Cevdet Paşa Ve Zamanı (Ahmet Cevdet Pasha and His Era)". In the novel she tries to reflect the political situation that emerged after the Constitutional Monarchy. She is always an "Ottoman woman who achieved the firsts". Besides being the first female novelist, she is the first Ottoman woman that whose books are translated into other languages and who writes about philosophical matters and also who is monographed about life story. Fatma Aliye is a self-sacrificing and hard working fellow with a sense of social responsibility. She is helpful. Leader character appears in this direction; In 1897, she founds the "Nisvan-ı Osmaniye İmdat Cemiyeti (Ottoman Women Succour Society), one of the first official women's associations of the Ottoman Empire, to help the soldiers' families. She is the first female member of Hilal-i Ahmer (The Ottoman Red Crescent Association). Her heroic struggle will look brighter when compared to the challenges that happen today.

SAÇ EKİMİNDE YABANCILARIN TERCİHİ TÜRKİYE

*Turkey foreigners' favorite for hair
transplantation*

BERİL ŞEN

TR Genetik, hastalık, kaza sebebiyle veya yaşa bağlı olarak pek çok kişi saç kaybı yaşıyor. Özellikle erkeklerin en büyük sorunlarından biridir saç dökülmesi. Sadece fizyolojik değil hiç şüphesiz psikolojik de birçok etkisi olan saç dökülmesi, gelişen teknolojiler sayesinde artık kâbus olmaktan çıktı. Günümüzde birçok yöntemle saç dökülmesinin önüne geçilebiliyor. En gözde yöntemlerin başında ise saç nakli geliyor. Ülkemiz saç nakli konusunda lider konumda. Üstelik sadece Türk hastalar değil, yurt dışından da saç ekimi için yoğun talep var. Her ay takriben 5 binden fazla yabancıların saç ekimi için ülkemize geldiği söyleniyor. Yabancıların tercih nedeni ise hem fiyat hem de Türk hekimlerin bu konudaki başarısı.

EN Many people suffer hair loss depending on genetics, diseases, accidents or age. Hair shedding and loss is one of the most important problems of males in particular. Hair shedding and loss having many psychological effects which are not only physiological but also psychological is no longer a nightmare thanks to the advanced technologies. Hair shedding and loss can be prevented by many methods today. Hair transplantation figures high among the most favorite methods. The country is in a leading position in the field of Hair transplantation. Besides, there is a high demand for Hair transplantation from not only Turkish patients but also foreign patients. It is said that approximately over 5 thousand foreigners come to the country for Hair transplantation every month. The preference of foreigners stems from both competitive prices and success of local doctors in this field.

SAĞLIK TURİZMİNDE DÜNYADA İLK 10'DA

Türkiye saç ekimi konusunda pek çok ülkeden daha çok teknolojiyi takip etmekte ve kendini her alanda geliştirmekte. Özellikle Türk cerrahlar yaptıkları başarılı operasyonların yanı sıra çok sayıda uygulama yaptıkları için saç ekimi yöntemlerinde el yatkınlıkları bulunuyor. Dolayısıyla Türkiye, saç ekimi konusunda tercih edilmesi gereken ülkelerin en başında yer alıyor.

Türk hekimlerin saç ekimi ve plastik cerrahi gibi birçok estetik uygulamalarda dünya çapındaki başarısı, ülkemizi sağlık turizminde dünyada ilk 10 ülke arasına taşıdı.

Hükümet de sağlık turizmini canlandırmak için çeşitli uygulamalar yapıyor. Geçtiğimiz aylarda yayınlanan yeni KDV düzenlemesine göre yabancılar, Türkiye'de aldıkları sağlık hizmetleri karşılığında KDV ödemeyecek. Değişikliğin amacı, sağlık turizmini canlandırmak ve daha fazla turist'in sağlık hizmeti almasını sağlamak.

2017 yılında Türkiye'de 60 bini yurt dışından olmak üzere yaklaşık 150 bin saç ekimi operasyonu gerçekleştirilmiş. Yabancıların çeşitli sağlık hizmetlerinden yararlanmak için ülkemizi tercih etmelerinin bir diğer sebebi ise fiyatlar. ABD, Balkan ülkeleri ve Türki Cumhuriyetleri'ne göre Türkiye'de sağlık hizmetleri fiyatlarının neredeyse üçte bir oranında düşük. Bu da yabancıları tedavi için Türkiye'ye itiyor. Türkiye'de saç ekimi operasyonunun maliyeti 3 ile 5 bin TL arasında değişirken, Avrupa'da bu rakam 5 katına kadar çıkıyor. ABD'de 15-20 bin doları bulan bu operasyon için özellikle Avrupalı ve Arap turistler Türkiye'yi seçiyor. Saç ekim merkezlerine en çok Almanya, Suudi Arabistan, Dubai, Katar, Kuveyt, Libya ve Irak'tan hastalar geliyor. Birçok saç ekimi merkezi hasta cazibesini arttırmak ve turizme katkı sağlamak amacıyla Arap ve Avrupalı turistlere paket turlar düzenliyor. Örneğin saç ekimi için gelen hastalar tedavi boyunca belli bir

TOP 10 IN HEALTH CARE TOURISM IN THE WORLD

Turkey follows latest technologies and has self development in any areas more than many countries. In particular, Turkish surgeons have manual smartness in the methods of Hair transplantation because they carry out a large number of surgical operations in addition to many successful surgeries carried out by them. It tops the countries, which must be preferred for Hair transplantation, thanks to these successes scored. The worldwide success of Turkish surgeons in many aesthetical applications such as Hair transplantation and plastic surgery has secured a position for the country among Top 10 in the World. And the government effectively conducts numerous practices in order to boost health care tourism. According to the new VAT regulation which has been published recently, foreigners will not pay VAT for health care services received in Turkey. The aim of the amendment is to boost health care tourism and ensure that more tourists receive health care services locally. In 2017, a total of 150 thousand Hair transplantation surgeries, of which 60 thousand were on foreign patients, were carried out in Turkey. Competitive Prices are yet another reason for foreigners' preference of the country to have various health care services. The prices of health care services in Turkey are lower than the prices in the Balkan countries and Turkic Republics by one third. And this in turn makes the foreigners prefer Turkey. As the cost of Hair transplantation operation in Turkey varies between TL 3 thousand and TL 5 thousand, this figure is higher by 5 times in Europe. In particular, European and Arab tourists choose Turkey for this operation, which costs 15 - 20 thousand Dollars in the USA. Patients come to the Hair transplantation centers particularly from Germany, Saudi Arabia, Dubai, Qatar, Kuwait, Libya and Iraq. Many Hair transplantation centers organize package tours for Arab and European tourists in order to increase attraction for patients and provide contribution to tourism. For example, patients coming for Hair transplantation have to stay in the country for a certain period of time throughout treatment. Suitable programs are prepared for them to spend their time at their present locations enjoyably. By organizing tours like city tours accompanied by guides, it is ensured that foreign guests also have an enjoyable holiday while having Hair transplantation. In addition, a large number of health care centers provide loans to their patients through banks under particular agreements.

UNDER-THE-COUNTER DEALINGS POSE BIGGEST THREAT TO HAIR TRANSPLANTATION

As in any industry, some companies damage national prestige and economy just for the sake of making more money in the health care industry. The most important point to which particular care must be paid by foreign tourists is that this surgery must be carried out by specialist persons. The under-the-counter spots are the biggest threat to Hair transplantation accordingly. Any such persons and centers not holding authorization and pertinent certificates should not be allowed to do this surgery. It is highly important that the surgery is carried out in a setting exactly meeting the conditions of an operating theater. Availability of doctor, nurse, technical team and

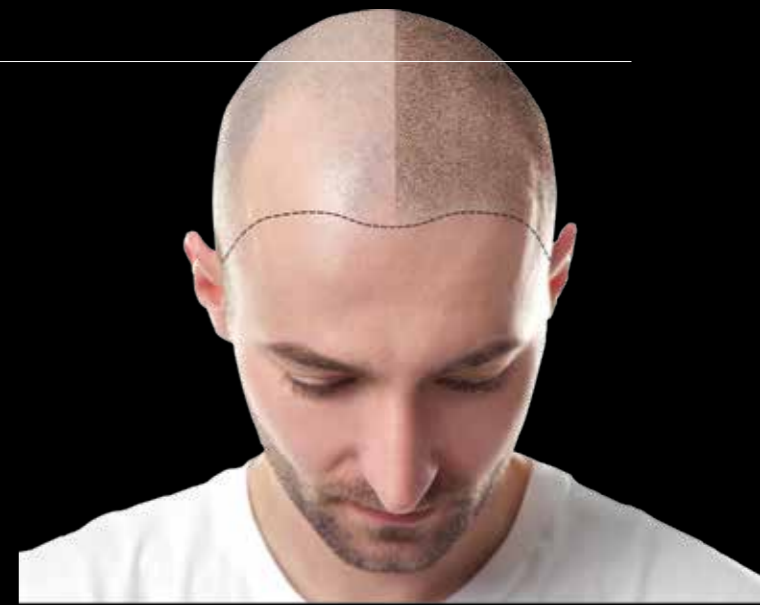
süre ülkemizde kalmak zorunda. Bu süreyi buldukları yerde iyi geçirmesi için uygun programlar hazırlanıyor. Rehberler eşliğinde şehir turu gibi geziler düzenlenerek yabancı misafirler hem saç ektirip hem tatil yapmış oluyor. Ayrıca çok sayıda tıp merkezi bankalar ile anlaşarak kredi imkânı sağlıyor.

SAÇ EKİMİNDE EN BÜYÜK TEHDİT MERDİVEN ALTI

Her sektörde olduğu gibi sağlık sektöründe de bazı firmalar daha fazla kazanmak amacıyla ülke itibarına ve ekonomisine zarar veriyor. Gelen turistlerin bu konuda dikkat etmesi gereken en önemli nokta bu operasyonun uzman kişiler tarafından yapılması. Bu kapsamda saç ekiminde en büyük tehdit "merdiven altı" yerler. Yetkisi, belgesi olmayan kişilere ve merkezlere bu işlemin yaptırılmaması gerekiyor. Operasyonun ameliyathane koşullarında yapılması oldukça önemli. Doktor, hemşire, teknik ekip ve hijyen ortamı saç ekimi için olmazsa olmazlar. Uzmanlar saç ekimi fiyatlarının gayet uygun olduğunu, kişinin sağlığını riske atmamasını belirterek, daha düşük fiyatlarla saç ekimi yapılmasında mutlaka bir aldatma olduğunu; ekilen saç miktarından, eksik operasyondan ve sağlıksız koşullardan bunun anlaşılması gerektiğine dikkat çekiyor. Saç ekimi için Türkiye'de tercih edilen merkezlerden biri Esteworld. Esteworld Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Mustafa Tuncer, dünyada saç ekiminde ilk iki sağlık grubundan biri olduklarını belirterek 30 ülkede ofis açtıklarını söylüyor. Saç cerrahisinde yabancıların onları tercih etmesinin nedenlerinden biri de uyguladıkları robotik saç cerrahisi. 200 milyon dolarlık Ar-Ge çalışmasının sonucu olan Robotik Saç Cerrahisi teknolojisi sayesinde robot tarafından yapılan transferlerle doğal saçlara kavuşmak mümkün.

ROBOTİK CERRAHİYLE SAÇ EKİMİ NASIL YAPILIYOR?

Peki devrim olarak nitelendirilen bu transfer nasıl yapılıyor? Robot tarafından toplanacak foliküler birimlerin bulunduğu alan işaretleniyor. Saç transferi robotunun foliküler birimleri tanıması, takip etmesi ve kayıp olmadan alınması için donör alandaki saçlar 1 mm olacak şekilde kısaltılıyor. Donör alana anestezi uygulanıyor. Robotun saç foliküllerine zarar vermeden kayıpsız şekilde alınmasını sağlamak için gergi aparatı alınacak bölgeye sabitleniyor. Bu şekilde robot hassas şekilde çalışmaya başlıyor. Otomasyon sistemi tarafından kontrol edilen 4 parametre bulunuyor. Ekran operatörü alınacak folikülün derinliğini belirliyor, robot ise operatöre bağlı çalışıyor. CD parametresi iç derinliği temsil ediyor. Delgi punch saç derisinin ne kadar derinliğe inilmesi gerektiğini otomatik belirliyor. Operatör ekranı kişinin cilt yapısını belirleyerek saç köklerinin alınacağı alanda ne kadar derinliğe inmesi gerektiğini cihaza belirtiyor. Robot da otomatik olarak bu işlemi yapıyor. Son parametre kesme açısı. Donör bölgedeki saçların çıkış yönüne göre açılarının ortalaması alınıyor ve hesaplanıyor. Robot kendisini otomatik olarak bu açıya göre ayarlar, operatör isterse bu açıyı küçük adımlarla artırabilir ya da azaltabilir.

a hygiene setting are the prerequisites for Hair transplantation. Specialists point out that the current Hair transplantation prices are very favorable, that persons should not have Hair transplantation for lower prices, drawing attention to the fact that this must be apparent in terms of the volume of hair transplanted, discrepant surgery and unhealthy conditions.

Esteworld is one of the centers in Turkey, which are particularly preferred for Hair transplantation. Dr. Mustafa Tuncer, who is Esteworld Executive Board President, states that they are one of the Top 2 health care centers in Hair transplantation in the World, noting that they have opened offices in 30 countries. Robotic hair surgery applied by them is yet another reason for foreigners preferring them in Hair transplantation. It is quite possible to have natural hair by means of transplantations made by robot thanks to the Robotic hair surgery technology, which is a result of 200 million Dollar worth R & D work.

HOW IS HAIR TRANSPLANTATION MADE BY ROBOTIC SURGERY?

Well, how is this transplantation described as a revolution carried out? The area accommodating the follicular units to be picked up by robot is marked. Hair in the donor area is shortened so that it will be maximum 1 mm to allow the robot to recognize the follicular units, track them and retrieve them without any loss for Hair transplantation. anesthesia is applied to the donor area. Tensioning apparatus is fixed on the zone of retrieval in order to ensure that the robot retrieves the pertinent units without any loss and without damaging the hair follicle. Thus, the robot starts operating precisely. There are 4 parameters, which are checked by an automation system. The screen operator determines the depth of the follicle to be retrieved and the robot operates under the command of the operator. CD parameter represents internal depth. Punch automatically determines the specific depth into which hair skin must be penetrated. By determining the skin composition of the person, the operator screen communicates to the device the specific depth which must be worked through in the area where hair roots will be retrieved. And the robot automatically carries out this operation. The cutting angle is the last parameter. The average of angles is taken and calculated according to the outlet direction of the hair in the donor zone. The robot automatically has self adjustment according to this angle and operator can optionally increase or decrease this angle by minor steps.

YUNUS EMRE'NİN ÖLÜMSÜZ İKİ ESERİ

Two timeless works by Yunus Emre

ÖMER YALÇINOVA

TR Yunus Emre'nin günümüze ulaşan iki eseri vardır. Birisi; Risâletü'n-Nushiyye, diğeri ise; Yunus Emre Divanı. Risâletü'n-Nushiyye, nasihat amacıyla yazılmış, bir mesnevidir. İnsan-ı kamil olmanın yollarını, yani "seyr-u sülûk"u anlatmıştır Yunus Emre. Risâletü'n-Nushiyye, Divan'a kıyasla daha sistematik, daha somut ve lirizmden uzaktır. Onun zaten coşkulu şiirlerden oluşması beklenemezdi. Bu, yazılış amacına aykırı olurdu. Yunus Emre Risâletü'n-Nushiyye'de Divan'ındaki gibi arkadaşlık etmez okuyucusuna. Daha doğrusu, "Dost acı söyler" şeklinde konuşur burada. Diğerindeyse adeta aynı derdi okuyucuyla birlikte çekmekte olan bir Yunus Emre'yle karşılaşırız. Yine de Risâletü'n-Nushiyye'de Yunus Emre şiirinin acıklığına, az sözle çok şey anlatma özelliğine, ustaca kurulmuş ve kullanılmış sembollere rastlarız. O yüzden aynen Divan'ında olduğu gibi mesnevisini de bir solukta okur, etkisinden uzun süre çıkamayız. Yunus Emre'nin nasihatleri günlerce zihnimizi ve ruh dünyamızı meşgul eder. Yunus Emre Divanı'nda şair, Allah'a (cc) seslenirken, düşünceler içinde yolunu ararken, dünyayla veya çevresiyle hesaplaşırken, aşkın verdiği vecdle lirizmin doruk noktalarına ulaşırken, hep yanımızdadır, bizimle birliktedir. Zaman zaman anlaşılmaz sözleriyle karşılaşırız onun. Bu da şairliğin şanıdır diye düşünüyorum. Sonuçta şiir sanatında her şey ortaya dökülmez. Şairin ulaştığı ama okuyucunun ulaşamayacağı noktalar vardır. Şairin kanatlarına okuyucunun sahip olmaması bunun ilk nedenidir. Şair her ulaştığı noktadan okuyucusu için inci ve mercan getirmez. Bazılarını kendine saklayabilir. Bu, onun en doğal hakkıdır. Yunus Emre de zaman zaman yani bazı şiirlerinde bir adım geride veya önde durabilir. Puslu gösterdiği gerçekler olabilir. O gerçekler zaten sadece puslu görüneceğinden öyledir. Ya da 13. yüzyıl Türkçesini bütün yönleriyle anlayamıyoruzdur. Modern bir dönemde yaşadığımızı da unutmamalıyız. İnsanın değişmesiyle birlikte değişen dünyayı ve dili her zaman hesaba katmak zorundayız, Yunus Emre Divanı'nı ve benzeri metinleri okurken. Diğer türlüünde anakronizme düşme tehlikesi vardır. Kapsayıcı bir şiir yazmıştır Yunus Emre. Kapsayıcılıktan kastımız, Yunus Emre'nin insan hallerinin bütünüyle ilişkili olarak şiir söylemesidir. Onda sadece sevgi yoktur; onun eserlerinde insanı insan yapan her duygu, düşünce ve inanç işlenmiştir. Bu kapsayıcılık nedeniyle Yunus Emre Divanı okuyucusunu sarıp sarmalar. Ona yoldaşlık eder. Her duygu karşısında insana yol gösterici olur. En çok da dertleşmek babında böyle. Yunus Emre'nin şiirlerini okurken adeta bir dostunla dertleşiyorsundur. Yunus Emre adeta seni

EN Two works by Yunus Emre have reached today. One is called Risâletü'n-Nushiyye and the other one is Yunus Emre Divanı. Risâletü'n-Nushiyye is a masnavi written to advise. Yunus Emre had told the ways to become a perfect human being, in other words, "seyr-u sülûk" (It is the discipline of heart, soul, and other spiritual traits.) Risâletü'n-Nushiyye is more systematic, mind-based, and far from lyricism compared to his Divan. It wouldn't be expected to consist of enthusiastic poems, of course. This would be against its purpose. Yunus Emre does not make friends with his readers in Risâletü'n-Nushiyye as he does in his Divan. Rather, he speaks in a "be cruel to be kind" style. In the other one, we face with a Yunus Emre who almost suffers from the same pain with the readers. Yet, we come across the fluency of Yunus Emre's poetry, the trait of being able to say many things using few words and using and forming symbols skillfully in Risâletü'n-Nushiyye, too. That is why, we read his masnavi in a breath just as we did his Divan and we become possessed by it for a long time. Yunus Emre's advice keeps our mental and spiritual world busy for days. The poet accompanies us while calling to Allah (cc), searching for a way in thoughts, making terms with the world and his surrounding circle, reaching the summit of lyricism with the ecstasy of love in Yunus Emre Divanı. We come across his incoherent wording time to time. I think this is because of the poetry's dignity. After all, not everything is told clearly in the art of poetry. There are points where only the poet can reach but the readers. The readers do not have the wings of the poet; this is the first reason. The poet does not bring pearls and corals for his readers from every point he reaches. He may keep some for himself. This is his natural right. So, Yunus Emre, too, can stand one step behind or forward in some of his poems. There may be some facts that he presents hazy. That's because those facts are already just hazy. Or we cannot understand the 13th century Turkish in all aspects. We must not forget that we live in a modern age. With the change of man, we must always add the changing world and language to the account, while reading Yunus Emre Divanı and similar texts. Otherwise, there is the danger of falling into anachronism. Yunus Emre has written a comprehensive poem. What we mean by comprehensiveness is the poetry of Yunus Emre in relation to the entire human states. It does not consist of love only. It treats hatred, anger, envy, stinginess, grudge, violence... Every emotion, thought and belief that makes a person human. Due to this comprehensiveness, Yunus Emre Divanı wraps the reader. It becomes a companion. It leads the reader in the face of every emotion; most of the time, in terms of

senden daha iyi bilen dostun gibidir. Onun dostluktan ve aşktan sık söz etmesi de bu yüzden. Aşk ve dostluk en derinimizde bulunan duygular değil mi? İnsanı en çok yaralayan da, insanı insan olmaya sevk eden de, aynı duygulardır. O yüzden Yunus Emre Divanı'nın yüzlerce şerhi yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Çünkü Yunus Emre bitmek tükenmek bilmez bir hazinedir. O, insanın en derin noktalarına kulaklarını dayamış ve kendimizden bile sakladığımız sesleri işitmiştir. Şiirlerinin özünde o sesler vardır. Şiirlerinde o sesleri duyduğumuzda Yunus Emre'yi kendimize kendimizden daha yakın hissederiz. Yunus Emre büyük, derin fikirleri günlük konuşma diliyle anlatmış. Onun okuyucuya candan, yakın dost olmasının başka bir sebebi de budur. Felsefi veya tasavvufi kavramlarla konuyu boğmaz Yunus Emre. Onları bilmediğinden değil onların sınırlayıcılığı içinde konuşmak istemediğinden ya da sınırını aşan duygu ve inançlardan söz edecek olmasından. Örneğin o, halen birçoklarının kafasında soru işareti barındıran tarikat ve şeriat konusunu bile somut nesnelere üzerinden anlatır:

Mumlu baldur şerî'at tortusuz yağdur tarikat
Dost için balı yaga pes niçün katmayalar

Şeriatla tarikatın ancak birlikte tat vereceğini, birbirini tamamlayacağını, bu şekilde sade, anlaşılır, özetleyici ve derinlikli anlatabilmek için sadece bilgi birikimi, şairlik yeteneği veya tasavvufi hikmetlere sahip olmak yetmez, her konuya sevgiyle yaklaşan, arkadaş canlısı, bir Yunus Emre olmak gerekir. Yunus Emre Divanı'nda arkadaşlık, dostluk, yakınlık bağlamında ikinci tekil anlatımın ağır bastığını görürüz. O, Allah'a (cc), Peygamber Efendimize, Taptuk Emre'ye, müride, tasavvuf yoluna girmek isteyenlere, sofilere veya kendini eleştirenlere seslenirken, "sen" diye hitap eder. Böylelikle Yunus Emre muhatabına doğrudan ulaşır. İnsan, eğer karşısındakini dost olarak görüyorsa veya kendinden ayırt etmiyorsa, ona "sen" diye seslenir. Yunus Emre'nin Allah'a (cc) "sen" diye seslenmesini anlayabiliriz. Sonuçta o, her şiirinde ilahi aşkı dillendirir. İlahi aşka ulaşmak için ve onun bir gereği olarak nefisinden, hırslarından, dünya düşkünlüğünden vazgeçmeyi, yani kendinden geçmeyi tavsiye eder Yunus Emre. Öyle olunca zaten "ben" kalmaz, sadece "sen" vardır. Bu durum ve sesleniş, daha doğrusu şiir tekniği doğrudan "vahdeti vücut"la ilgilidir. "Vahdeti vücut"un gereği olarak bu teknik uygulanmış gibidir. Ya da bu seslenişin uzantısında vahdeti vücuda ulaşılmıştır da, denilebilir. Yunus Emre'nin Allah'a (cc) "sen" diye hitap etmesinde, Allah'a duyduğu iman esastır. O, Allah'a inanır, güvenir, iman eder. Yunus Emre'nin ayrıca, bir müride veya sıradan bir insana seslenirken de, şiirde aynı tekniği uygulaması, yani ona da "sen" diye hitap etmesi, aynı inancın eseridir. Yunus Emre insanı sadece sevmekle kalmaz. Ayrıca ona inanır ve güvenir. Yunus Emre'nin insanın eksiklerini fark ederek gidereceğine dair sınırsız bir ümidi vardır. Bu yüzden insana hitap etmekten, onu bekleyen tehlikelere işaret etmekten bir an bile geri durmaz. Kendi nefesine dönük eleştiri ve uyarıları şiirleştirerek, okuyucunun istifadesine sunar. Onlar okuyucunun da kendi nefsiyle hesaplaşmasına dönüşür. Yunus Emre, bu şekilde sanatının doruk noktasına ulaşır.

As you read Yunus Emre's poems, you feel as if you are pouring out your grief to a friend. Yunus Emre is like a friend who knows you better than you do. This is why he often speaks of friendship and love. Are not love and friendship the two emotions that exist in the deepest part of our hearts? These are the same emotions that lead people to become human beings and also the ones that hurt them the most. That is why hundreds of annotations of Yunus Emre Divanı have been made and continue to be made. Because Yunus Emre is a boundless treasure. He listened to the deepest parts of man and heard the voices that we hid even from ourselves. There are those voices in the essence of his poetry. When we hear those voices in his poems we feel that Yunus Emre is closer to us than we are to ourselves. Yunus Emre described the great ideas that are deep in a colloquial style. This is another reason why he is a close friend to the reader. Yunus Emre does not struggle with philosophical or mystical concepts. Not because he is not knowledgeable on them, but because he does not want to talk in their limitations, or he is going to talk about feelings and beliefs that cross their borders. For example, he tells the subject of the sect and shari'a, which still contains question marks in the minds of many, through concrete objects:

Shari'a is honey with wax; sect is oil without residue
Why don't they add honey to oil for friendship's sake?

It is not enough to have accumulation of knowledge, poetic skills or mystic wisdom to tell that the shari'a and sect can taste good only when together and complement each other in a simple, clear, summarized and profound way; it requires Yunus Emre who treats every subject with a friendly manner full of love and care. In Yunus Emre Divanı, we see that second-person singular is used dominantly in the context of friendship, amicability, closeness. He addresses Allah (cc), Prophet Muhammad, Taptuk Emre, disciple, those who want to enter the path of mysticism, Sufi or self-critics as "you". Thus, Yunus Emre reaches the addressee directly. If a person sees another as a friend then calls him "you". We can understand that Yunus Emre calls Allah (cc) "you". After all, he expresses divine love in every poem of his. Yunus Emre recommends to give up from self-interests, ambitions, worldly pleasures to reach divine love and as a necessity of it, that is also through oneself. In that case, "I" does not exist any more, only "you" remains. This situation and call, or rather the poetic technique, is directly related to the "unity". It seems as if this technique is applied as the requirement of the "unity". Or it can be said that the extension of this call has reached the unity. When Yunus Emre calls to Allah (cc) as "you", his faith in Allah is essential. He believes, trusts, and has faith in Allah. Yunus Emre's addressing to a disciple or an ordinary man as "you", applying the same technique in poetry, is the result of the same faith. Yunus Emre does not just love people. He also believes and trusts in them. Yunus Emre has an unlimited hope that man will be aware of his shortcomings and make up for them. That is why he does not hesitate even for a moment to address human beings and pointing out the dangers waiting for them. He poeticizes his self-criticism and warnings towards his personality and presents them to the readers' use. They become also the reader's self-reckoning. Yunus Emre reaches the summit of his art in this way.